

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PSDB
.....
grupa WYG

Raport końcowy

W ramach badania pn.

„Ocena poziomu realizacji wskaźników w ramach
Priorytetu VIII i IX PO KL w województwie lubelskim”

Warszawa, listopad 2010 r.

Streszczenie

Przedmiotem badania była ocena poziomu wartości wskaźników założonych przez Instytucję Pośredniczącą Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w województwie lubelskim do osiągnięcia w 2010 r. i docelowo w 2013 r. w ramach Priorytetu VIII *Regionalne kadry gospodarki* oraz IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*. Badanie objęło swoim zakresem **projekty konkursowe** realizowane w ramach ww. Priorytetów.

Głównym celem badania była *ocena poziomu realizacji wskaźników założonych w Planach działania w województwie lubelskim*. Osiągnięcie tego celu wymagało zgromadzenia materiału badawczego w ramach dwóch modułów:

- **Moduł I**
Ocena stopnia realizacji wskaźników założonych w Planach działania w ramach Priorytetów VIII i IX PO KL w województwie lubelskim w opinii beneficjentów, którzy zakończyli realizację projektów i którzy nadal realizują projekty w ramach ww. Priorytetów.
- **Moduł II**
Ocena możliwości osiągnięcia wartości docelowych wskaźników w 2013 roku.

Badanie przeprowadzone zostało głównie w oparciu o analizę danych zastanych, jak i badania jakościowe, tj.

- pogłębione wywiady indywidualne z beneficjentami projektów realizowanych w ramach Priorytetów VIII i IX PO KL, z przedstawicielami Instytucji Pośredniczącej oraz przedstawicielami departamentów merytorycznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego, zajmującymi się obszarami: przedsiębiorczość / adaptacyjność oraz edukacja;
- oraz zogniskowane wywiady grupowe z beneficjentami projektów realizowanych w ramach obu Priorytetów.

Punktem wyjścia badania były wnioski płynące z ewaluacji „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników PO KL 2007-2013”, którą przeprowadzono na zamówienie Instytucji Zarządzającej w 2010 r. Badanie to pokazało, iż system wskaźników monitorowania PO KL cechują pewne niedoskonałości. Szereg wskaźników produktu (a w konsekwencji i wskaźników rezultatu, opartych na wartościach wskaźników produktu) budzi zastrzeżenia, jeśli chodzi o szacowanie wartości docelowych. Badanie wykazało, iż „wartości docelowe wskaźników zostały wyznaczone w większości przypadków w sposób całkowicie arbitralny. Wyznaczenie wartości docelowych nie zostało poprzedzone dogłębną analizą, w efekcie czego doszło do sytuacji, w której w kilku przypadkach wartości docelowe przekraczają liczbę potencjalnych uczestników¹.” Dotyczy to szczególnie wartości wskaźników produktu w komponencie regionalnym, a więc tych przyjętych m.in. dla Priorytetu VIII i Priorytetu IX PO KL. Aby przyjąć właściwe wartości docelowe wskaźników w ramach Priorytetów VI – IX, powinno się za punkt wyjścia przyjmować regionalne potrzeby (w tym zainteresowanie grup docelowych i projektodawców) i realne koszty interwencji w każdym z obszarów, czego przyjęta metoda dezagregacji wartości wskaźników krajowych na regiony nie brała pod uwagę. W efekcie IP rozliczana jest przez IZ ze wskaźników, na których wielkości miała ograniczony wpływ i które niejednokrotnie są nieadekwatnego potrzeb i wręcz nieosiągalne przy istniejących warunkach.

Narzędziem umożliwiającym IP sterowanie procesem osiągania przypisanych wartości wskaźników, są Plany działania dla poszczególnych Priorytetów, które wskazują m.in. planowane na dany rok wartości wskaźników. Plany działania podlegają zatwierdzeniu przez IZ, odpowiadającą m.in. przed Komisją Europejską za prawidłową realizację całego Programu, w tym także za osiąganie wskazanych w nim wartości docelowych wskaźników. **Zdarza się więc, że proponowane przez IP wartości wskaźników na dany rok, bazujące na analizie danych z systemu monitorowania oraz regionalnych potrzeb i możliwości są kwestionowane przez IZ, która nakazuje podwyższanie tych wartości. W efekcie zdarza się, że w Planie działania zapisywane są wartości niemożliwe do osiągnięcia. Ma to miejsce również w przypadku województwa lubelskiego.**

¹ Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników PO KL 2007-2013; PSDB na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego; Warszawa, 2010 r., s. 137.

Oceniając możliwości osiągnięcia wartości docelowych wskaźników w 2013 roku należy wziąć pod uwagę to, iż **w ramach PO KL realizowane są też projekty, które nie wpływają w ogóle bądź wpływają jedynie pośrednio (lecz z opóźnieniem) na wartości przyjętych w Programie wskaźników** (np. projekty badawcze, projekty informacyjno – promocyjne).

Badanie w województwie lubelskim potwierdziło wniosek płynący z „Oceny systemu monitorowania i wartości wskaźników PO KL 2007-2013”, iż „Powszechnie jest więc odczucie, że w procesie realizacji PO KL traci się z oczu cele, a na ich miejsce kładzie się nacisk na osiąganie wskaźników. Wskaźniki te są wprowadzone w zamierzeniu powiązane z celami, zarazem jednak nieuchronnie stanowią uproszczenie celów i eksponują raczej ilość niż jakość działań”. Przymus osiągania założonych wartości wskaźników sprawia, że IP/IP2 **intensywnie pracują „na wskaźniki”**, ogłaszając przede wszystkim te konkursy, które przekładają się na wskaźniki. Również dobór kryteriów strategicznych w nieco większym stopniu niż dopasowaniu treści projektów do potrzeb regionu, jest podporządkowany osiągnięciu wskaźników.

Podstawą analizy stopnia realizacji wskaźników na poziomie Priorytetów w roku 2010 było sprawozdanie okresowe z realizacji Priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 za I półrocze 2010 r. w województwie lubelskim. Analiza przeprowadzona w badaniu opiera się przede wszystkim na wskaźnikach produktu, ponieważ w trakcie przeprowadzania badania (wrzesień 2010 r.) nie były dostępne oficjalne dane pochodzące z IP w odniesieniu do wskaźników rezultatu (co wynika z zasad sprawozdawczości z realizacji PO KL, gdzie wskaźniki rezultatu szacowane są na koniec danego roku). Jednak postęp w osiąganiu wskaźników produktów bezpośrednio wpływa na wartości większości wskaźników rezultatu, dlatego stopień realizacji wskaźników rezultatu w roku 2010 oszacowano w oparciu o wskaźniki produktu; szacunki te mogą być obciążone pewnym błędem.

Wartości wskaźników na rok 2010 nie zostały określone adekwatnie do istniejących możliwości realizacji poszczególnych Działań w ramach Priorytetów VIII i IX w województwie. Co więcej, analiza Planów działania oraz sprawozdań z realizacji Priorytetu wskazuje na to, że IP wyznaczając wartości docelowe na rok 2010 miało świadomość, że w większości przypadków szanse na ich osiągnięcie są niewielkie. Takie podejście jest zapewne wynikiem negocjacji z IZ, która zaleca podnoszenie wskaźników ze względu na konieczność osiągania wartości zaplanowanych dla całego Programu.

W przypadku obu badanych Priorytetów osiągnięte wartości wskaźników produktu do końca I połowy 2010 roku w większości przypadków znacznie odbiegają od tych założonych w Planach działania na rok 2010. W Priorytecie VIII jedynie w odniesieniu do wskaźnika mierzącego liczbę osób, które zakończyły udział w projektach szkoleniowych oraz liczbę osób objętych wsparciem w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej plan ten z pewnością zostanie znacznie przekroczony, zaś w Priorytecie IX wyjątkiem jest wskaźnik dotyczący liczby ośrodków wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach Priorytetu, którego założona wartość już została przekroczona.

W Priorytecie VIII szczególnie zagrożone jest osiągnięcie zaplanowanych na koniec 2010 roku wartości wskaźników odnoszących się do Celu szczegółowego 2 „Poprawa funkcjonowania systemu przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą” oraz pierwszego wskaźnika produktu w ramach Działania 8.2 „Transfer wiedzy”. Głównym czynnikiem warunkującym możliwości przekroczenia bądź też nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników jest poziom zainteresowania daną formą wsparcia ze strony potencjalnych uczestników. Jedynie w przypadku wskaźnika produktu dotyczącego liczby pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji problemem jest przede wszystkim przyjęta metodologia jego wyliczania. Niskie zainteresowanie potencjalnych uczestników szczególnie widoczne jest w przypadku wskaźników produktu mierzących liczbę firm uczestniczących w projektach. Jak argumentuje IP, głównym problemem jest niechęć przedsiębiorstw do korzystania z narzędzi zakładających udział pomocy publicznej. Zarazem jednak możemy mieć tutaj do czynienia z dużo poważniejszym problemem – jak pokazuje badanie „Ocena wdrażania PO KL w kontekście ukierunkowania wsparcia dla Priorytetu VIII i Priorytetu IX w województwie lubelskim³” „pracodawcy są w większości przekonani, że ukierunkowanie PO KL w niewielkim tylko stopniu uwzględnia potrzeby i oczekiwania firm regionu”. To z kolei musi negatywnie wpływać na zainteresowanie firm uczestnictwem w Programie.

² tamże

³ Badanie wykonane w marcu 2010 roku na zamówienie Departamentu EFS w Urzędzie Marszałkowskim woj. lubelskiego

W przypadku Priorytetu IX za szczególnie zagrożony w 2010 roku należy uznać wskaźnik dotyczący liczby osób dorosłych w wieku 25-64 lat, które uczestniczyły w formowanym kształceniu ustawicznym w ramach Priorytetu (czego przyczyną jest brak zainteresowania tą formą wsparcia zarówno ze strony wnioskodawców, jak i samych potencjalnych uczestników projektów) oraz wskaźnik liczby oddolnych inicjatyw społecznych podejmowanych w ramach Priorytetu.

Co istotne, wartości docelowe na rok 2010 wskaźników zagrożonych wyznaczono na poziomie wyższym niż w roku 2009 pomimo tego, że w większości przypadków ich osiągnięcie wydaje się wątpliwe. Taką decyzję podjęto w konsekwencji zaleceń IZ, która oczekuje od IP osiągnięcia wskaźników na wyższym poziomie, mając na uwadze realizację wskaźników Programu. Odwrotnie – w przypadku wskaźników, których wartość docelowa w 2009 roku została znacząco przekroczona, ale nadal istnieje w regionie zapotrzebowanie na dany typ wsparcia - w Planie działania na rok 2010 wyznaczono ją na poziomie niższym niż rok wcześniej. I w tym wypadku można podejrzewać, iż zgodnie z zaleceniami IZ ze względu na to, że wskaźnik ten osiągnął już prawie założoną wartość docelową, został on oszacowany na poziomie niższym niż rok wcześniej.

Można mieć też poważne wątpliwości co do tego, czy kontraktacja w ramach obu Priorytetów osiągnie poziom przyjęty w Planie działania na 2010 rok. To z kolei musi mieć swoje negatywne odbicie w wartościach wskaźników osiągniętych zarówno w 2010 jak i 2011 roku.

Co więcej, badanie pokazało, iż **praktycznie brak jest korelacji pomiędzy wartościami wskaźników, a wysokością środków przeznaczonych (alokowanych) na realizację poszczególnych Działań, tj. przy założonych alokacjach na Działania i rzeczywistych kosztach jednostkowych osiągnięcie założonych wskaźników jest nierealne.** Może to być pochodną błędnego wyznaczenia wartości docelowych wskaźników produktu w stosunku do przewidzianych nakładów finansowych, co z kolei jest konsekwencją wadliwości mechanizmu dezagregacji wskaźników produktu na poziomie kraju, oraz faktu, że algorytmy dezagregacji wskaźników i podziału alokacji finansowej były wzajemnie niezależne.

Badanie wykazało, że beneficjenci mają ograniczoną świadomość istnienia bezpośredniego związku pomiędzy projektem a założonymi wskaźnikami osiągnięć w danym obszarze. Jest to o tyle zrozumiałe, że projektodawcy kierują się własnym rozpoznaniem problemów i na tym poziomie wytyczają cele swoich projektów, przygotowując je w skali adekwatnej do swoich możliwości. Doświadczenie projektowe nakazuje im określać wskaźniki na bezpiecznym poziomie. Jak twierdzono, znacznie lepiej jest przekroczyć założony wskaźnik, aniżeli nie móc go osiągnąć.

Zdaniem przedstawicieli IP i beneficjentów czynnikiem istotnie wpływającym na osiąganie wskaźników w ramach Priorytetu VIII są zasady wsparcia kierowanego do przedsiębiorców w postaci szkoleń, związane z udzielaniem pomocy publicznej. Powodują one, że przedsiębiorcy unikają korzystania z projektów wiążących się z pomocą publiczną zakładając, że pracownicy skorzystają ze szkoleń kierownych bezpośrednio do nich (a więc nie wiążących się z udzieleniem pomocy publicznej), a przydatnych w firmie. Beneficjenci wskazują dodatkowo na problem konkurencji ze strony ponadregionalnych projektów oferowanych w ramach Priorytetu II, stosunkowo małe zainteresowanie przedsiębiorców szkoleniami zawodowymi i ich niechęć do poddania się badaniom, które mogłyby być podstawą do zdefiniowania trafnych projektów. Wskazywano również na ograniczony rynek trenerów, mogących szkolić w bardziej specyficznych obszarach, np. związanych z nowymi technologiami, czy energią odnawialną. W przypadku projektów realizowanych na potrzeby konkretnych firm problemem jest czas trwania oceny wniosków o dofinansowanie (średnio 4-5 miesięcy), który sprawia, że potrzeby nie mogą być zaspokojone w odpowiednio krótkim czasie.

W przypadku Priorytetu IX, głównym czynnikiem warunkującym możliwości przekroczenia bądź też nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników jest atrakcyjność danej formy wsparcia dla projektodawców i potencjalnych uczestników projektu. Tylko w przypadku dwóch wskaźników przyczyny problemów są inne. W przypadku wskaźnika dotyczącego liczby szkół, które zrealizowały projekty rozwojowe w ramach Priorytetu na wartość wskaźnika negatywnie wpływa jego definicja (każda szkoła może być liczona tylko raz niezależnie od liczby wdrożonych programów rozwojowych), zaś w przypadku wskaźnika dotyczącego liczby szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe problemem jest błędne określenie jego wartości docelowej, który zakłada, że 100 % potencjalnych wnioskodawców będzie wdrażało programy rozwojowe. Zdaniem beneficjentów zasadniczą barierą w osiąganiu zaplanowanych w projekcie rezultatów i produktów jest

bierność szkół i nauczycieli - tak w zakresie realizacji, jak i uczestnictwa w projektach oraz mała aktywność i inicjatywa organów prowadzących szkoły. Istotną barierą, na którą wskazano w trakcie badania, może okazać się w nadchodzącym roku konieczność realizowania przez regiony projektu systemowego Ministerstwa Edukacji Narodowej. pt. *Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkół podstawowych*, który wymaga ogromnej pracy ze strony IP, a nie będzie przekładał się na osiąganie żadnego ze wskaźników – jest to przykład działań nie przekładających się na wskaźnik, choć istotnych społecznie, a tym samym przykład na to, że wskaźniki odnoszą się tylko do części interwencji w ramach PO KL.

Jednym z częściej wymienianych przez beneficjentów czynników mających wpływ na podaż określonego typu projektów w ramach obu Priorytetów są kryteria strategiczne, a czasem także kryteria dostępu. W opinii ewaluatora, rolę kryteriów strategicznych powinno być stymulowanie podaży projektów w określonych obszarach, gdy zainteresowanie potencjalnych uczestników udziałem w projektach jest duże i gdy IP chce, by realizowane projekty trafiały w pewne specyficzne, strategiczne z punktu widzenia regionu potrzeby. Nie są one pomocne w przypadku, gdy zainteresowanie wnioskodawców jest niewielkie, gdyż jak pokazuje badanie, utwierdzają się one negatywnie w świadomości wnioskodawców i obniżają ich motywację do przygotowywania projektów. Niestety z upływem czasu kryteria strategiczne służą IP bardziej jako narzędzie do stymulowania pojawiania się projektów, których realizacja może wpływać na osiąganie wartości wskaźników produktu zaplanowanych w ramach Priorytetu, aniżeli jako sposób pobudzania rozwoju w zakresie i obszarach strategicznych z punktu widzenia regionu, choć oczywiście potrzeby regionu zajmują istotne miejsce w określaniu kryteriów. Zwłaszcza jeśli chodzi o identyfikację specyficznych grup docelowych oraz obszarów (geograficznych i problemowych) wsparcia.

Przeprowadzone badanie wskazało również na inne czynniki o charakterze przekrojowym, wpływające na osiąganie planowanych w projektach produktów i rezultatów: a) niedostateczne planowanie strategiczne na różnych poziomach wdrażania Programu (IZ, IP); b) niski poziom współpracy podmiotów, reprezentujących różne sektory gospodarki w regionie; c) wymagania biurokratyczne w ramach projektów finansowanych z funduszy strukturalnych, w tym Europejskiego Funduszu Społecznego, sprawiające, że np. przedsiębiorcy nie są zainteresowani samodzielnym aplikowaniem o środki dostępne dla nich w ramach Programu i jeśli już decydują się na udział w projekcie dofinansowywanym przez EFS, to częściej jako grupa docelowa, a nie wnioskodawca; d) przepływy finansowe, które niekiedy znacznie utrudniają terminową realizację projektów.

Ocena możliwości osiągnięcia wartości docelowych wskaźników w 2013 r. wykazała, że w przypadku **obu Priorytetów większość wskaźników produktu powinna zostać zweryfikowana** poprzez obniżenie, albo podwyższenie przyjętych wartości docelowych. Nieosiągnięcie założonych wartości wskaźników produktu bezpośrednio przełoży się na niemożność uzyskania docelowych wartości wskaźników rezultatu.

Należy podkreślić, że badanie jest realizowane w chwili, gdy trwa realizacja wielu projektów, kolejne konkursy będą jeszcze ogłaszane wskaźniki mogą się znacznie zmienić. Zdaniem IP szansą dla osiągnięcia (lub przynajmniej znaczącego podwyższenia) szczególnie problematycznych wskaźników jest i to, że w wielu innych obszarach kontraktowanie zbliża się ku końcowi, co może zachęcić projektodawców do aplikowania w obszarach dotychczas uznawanych za zbyt trudne.

W związku z powyższym w oparciu o zebrany materiał badawczy rekomendujemy:

- 1) Pogłębienie współpracy wszystkich oddziałów DEFS w zakresie formułowania szczegółowych kryteriów wyboru projektów (dostępu i strategicznych);
- 2) Zweryfikowanie wartości docelowych szeregu wartości wskaźników produktu i rezultatu (lista w raporcie i tabeli rekomendacji);
- 3) Zmianę podejścia do kryteriów strategicznych w przypadku tych Działań i Poddziałań, w których zainteresowanie ubieganiem się o wsparcie jest małe. Wskazane jest wówczas odstępianie od określania kryteriów strategicznych, co naszym zdaniem powinno wpłynąć na większe zainteresowanie projektodawców;
- 4) Odejście od formułowania kryteriów szczegółowych, które wymagają podawania nazw firm, czy określonej (wysokiej) liczby firm, które projektodawca obejmie wsparciem;

- 5) Przeprowadzenie w 2011 roku identyfikacji i analizy potrzeb szkół i placówek kształcenia zawodowego, by w roku 2012 ogłosić konkurs wyłącznie dla szkół, które dotychczas nie korzystały ze wsparcia w ramach Działania 9.2 PO KL (kryterium dostępu). Ponadto proponujemy, aby w kryteriach strategicznych promować projektodawców-operatorów, co umożliwi łatwiejszy dostęp szkół, które dotychczas nie aplikowały w ramach tego Działania. IP wspólnie z ROEFS-ami powinna podjąć intensywne działania polegające na wsparciu uprawnionych wnioskodawców do złożenia wniosków o dofinansowanie projektów;
- 6) Umożliwienie w przypadku Zespołów Szkół, w których znajdują się między innymi szkoły i placówki kształcenia zawodowego do opracowywania projektów obejmujących również uczniów innych szkół niż zawodowe;
- 7) Zmianę definicji wskaźnika dotyczącego liczby pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami restrukturyzacji tak, by uwzględniał wszystkie uprawnione grupy docelowe oraz by wykazywał – zgodnie z nazwą – osoby „objęte” działaniami, mierzone w momencie rozpoczęcia wsparcia. Alternatywą może być wprowadzenie tak zdefiniowanego wskaźnika jako dodatkowego, przy zachowaniu dotychczasowego dla zapewnienia ciągłości pomiarów.

Spis treści

1. Wprowadzenie	8
1.1. Przedmiot badania.....	8
1.2. Cele badania.....	8
1.3. Pytania badawcze.....	8
2. Metodologia badania.....	10
2.1. Realizacja badania.....	10
3. Wyniki badania - Moduł I.....	14
3.1. Kontekst badania	14
3.2. Opracowywanie Planów działania	15
3.3. Stopień realizacji wskaźników na poziomie Priorytetów (stan na I półrocze 2010 r.).....	17
3.3.1. Analiza wskaźników w ramach Priorytetu VIII Regionalne kadry gospodarki.....	19
3.3.2. Analiza wskaźników w ramach Priorytetu IX Rozwój kompetencji i wykształcenia w regionach.....	25
3.4. Osiąganie wskaźników na poziomie projektów a wskaźniki na poziomie Działań i Priorytetów	31
3.5. Identyfikowane bariery w osiąganiu produktów i rezultatów na poziomie projektów wpływające na poziom wskaźników w ramach Działań i Priorytetów	32
3.6. Czynniki wpływające na osiąganie rezultatów i produktów na poziomie projektów skutkujące osiągnięciem wskaźników na poziomie Działań i Priorytetów	33
4. Wyniki badania – Moduł II.....	50
4.1. Zasadnicze kierunki rozwoju w obszarach: przedsiębiorczość/adaptacyjność i edukacja w województwie lubelskim do 2013 r.....	50
4.2. Przegląd wskaźników Priorytetu VIII.....	53
4.2.1. Wskaźniki produktu.....	54
4.2.2. Wskaźniki rezultatu	59
4.2.3. Podsumowanie analizy dla Priorytetu VIII.....	59
4.3. Przegląd wskaźników dla Priorytetu IX.....	62
4.3.1. Wskaźniki produktu.....	62
4.3.2. Wskaźniki rezultatu	66
4.3.3. Podsumowanie analizy Priorytetu IX.....	68
5. Odpowiedzi na pytania badawcze - Moduł I i Moduł II	71
5.1. Odpowiedzi na pytania badawcze w ramach Modułu I	71
5.2. Odpowiedzi na pytania badawcze w ramach Modułu II	73
6. Wnioski i rekomendacje.....	76
Załączniki.....	82

1. Wprowadzenie

1.1. Przedmiot badania

Przedmiotem badania była ocena poziomu wartości wskaźników założonych przez Instytucję Pośredniczącą Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki do osiągnięcia w 2010 r. i docelowo w 2013 r. w ramach Priorytetu VIII *Regionalne kadry gospodarki* oraz IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*.

Badanie objęło swoim zakresem **projekty konkursowe** realizowane w ramach ww. Priorytetów. Ze względu na specyfikę wdrażania i monitorowania projektów systemowych zostały one wyłączone z badania. Badaniem objętych zostało kilka grup podmiotów, w różny sposób i w różnym stopniu zaangażowanych w osiąganie określonych w Planach działania wartości wskaźników:

- **Beneficjenci**, którzy zakończyli wdrażanie projektów konkursowych bądź nadal realizują projekty konkursowe w ramach Priorytetu VIII i/lub IX w województwie lubelskim;
- **Przedstawiciele Instytucji Pośredniczącej PO KL**, odpowiedzialni za programowanie oraz monitorowanie poszczególnych projektów, Działań i Priorytetów oraz opracowywanie Planów działania dla Priorytetów VIII i IX;
- **Przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego** (Departament Gospodarki i Innowacji oraz Departament Kultury, Edukacji i Sportu) odpowiedzialni za planowanie strategiczne i monitorowanie realizacji polityki województwa w obszarze przedsiębiorczości/adaptacyjności oraz edukacji.

1.2. Cele badania

Głównym celem badania była *ocena poziomu realizacji wskaźników założonych w Planie działania w województwie lubelskim*.

Zgodnie z wymaganiami Zamawiającego osiągnięcie tego celu zapewnione musiało zostać poprzez zgromadzenie materiału badawczego w ramach dwóch modułów:

Moduł I

Ocena stopnia realizacji wskaźników założonych w Planach działań w ramach Priorytetów VIII i IX PO KL w województwie lubelskim w opinii beneficjentów, którzy zakończyli realizację projektów oraz Beneficjentów realizujących projekty w ramach ww. Priorytetów.

Moduł II

Ocena możliwości osiągnięcia wartości docelowych wskaźników w 2013 roku.

1.3. Pytania badawcze

W trakcie badania poszukiwaliśmy odpowiedzi na pytania, dopasowane do każdego z modułów, składających się na cel główny badania:

Tabela 1 Wykaz pytań badawczych w podziale na Moduły

Moduł I	Moduł II
<i>Ocena stopnia realizacji wskaźników założonych w Planach Działań w ramach Priorytetów VIII i IX PO KL w województwie lubelskim w opinii Beneficjentów</i>	<i>Ocena możliwości osiągnięcia wartości docelowych wskaźników w 2013 roku</i>
✓ Czy wartości wskaźników na rok 2010 zostały określone adekwatnie do istniejących możliwości realizacji poszczególnych Działań w ramach Priorytetów VIII i IX w województwie?	✓ Czy w kolejnych latach 2011 – 2013 prognozowana jest zmiana sytuacji społeczno – gospodarczej w województwie lubelskim w obszarze: przedsiębiorczość/adaptacyjności oraz edukacja?
✓ Jaki jest stopień realizacji wskaźników	

✓ założonych w Planach działania na 2010 r. dla Priorytetów VIII i IX?	✓ W jaki sposób oraz w jakim stopniu dane pochodzące z systemu monitorowania i sprawozdawczości są wykorzystywane przez Instytucję Pośredniczącą do programowania wsparcia oraz tworzenia Planów działania w kolejnych latach wdrażania Priorytetów?
✓ Jaka jest relacja między postępem rzeczowym i finansowym w ramach obu Priorytetów – w odniesieniu do stopnia zaawansowania wdrażania Programu?	✓ Jaki wpływ na wartości wskaźników mają wskazywane w Planach działania kryteria wyboru projektów konkursowych?
✓ Czy kierują się/co biorą pod uwagę beneficjenci określając wskaźniki w trakcie opracowywania wniosków o dofinansowanie projektu w ramach PO KL? Czy biorą pod uwagę wskaźniki wskazane w Planach działania?	✓ Czy wskaźniki zostały właściwie oszacowane? Czy wartości docelowe są realne do osiągnięcia?
✓ Które ze wskaźników stwarzały i stwarzają największe problemy w trakcie wdrażania projektów w ramach Priorytetów VIII i IX?	✓ Jakie zagrożenia są obecnie identyfikowane, jeśli chodzi o możliwość osiągnięcia wartości docelowych wskaźników w 2013 roku?
✓ Które ze wskaźników najłatwiej osiągnąć i dlaczego?	✓ Jakie działania powinny zostać podjęte, w celu zapewnienia osiągnięcia wartości docelowych wskaźników w roku 2013 w Priorytetach VIII i IX?
✓ Jakie są koszty wsparcia w ramach poszczególnych Priorytetów?	
✓ Czy pozyskanie danych do wskaźnika nie wiąże się ze zbyt wysokimi kosztami dla beneficjentów i Instytucji Pośredniczącej?	
✓ Czy system monitorowania PO KL, w tym system informatyczny (KSI – SIMIK, PEFS) wspierający proces zbierania danych, jest odpowiednio dopasowany do pozyskiwania niezbędnych danych?	

Ponadto poszukiwaliśmy też odpowiedzi na dwa dodatkowe pytania, które naszym zdaniem w dużej mierze warunkowały postępowanie badawcze w ramach obu modułów:

1. Czy definicje wskaźników są kompletne, prawidłowo sformułowane i zrozumiałe dla beneficjentów?
2. Czy wskaźniki są wiarygodne: ich wartości nie podlegają manipulacjom oraz opierają się na wiarygodnych i sprawdzalnych danych statystycznych?

Zgodnie bowiem z naszym doświadczeniem z realizacji badania na zlecenie Instytucji Zarządzającej PO KL „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników w ramach PO KL 2007-2013” twierdzimy, że pewna część wskaźników stosowanych w ramach PO KL jest nieadekwatnych do celów, a kolejna część to wskaźniki nieskuteczne. Oznacza to, że dyskusja nad możliwościami osiągnięcia zakładanych wartości musi być prowadzona ze świadomością niskiej użyteczności informacyjnej takich wskaźników. Dodatkowo poważne wady systemu dezagregacji wartości wskaźników komponentu regionalnego również w znacznym stopniu wpływają na tę dyskusję.

2. Metodologia badania

W celu uzyskania wiarygodnych wyników ewaluacji i udzielenia wyczerpujących odpowiedzi na założone pytania badawcze, niezbędne było połączenie zróżnicowanych rodzajów danych oraz metod badawczych, tzn. zastosowanie triangulacji metodologicznej. Podejście to umożliwiło z jednej strony wieloaspektową obserwację i analizę przedmiotu badania, a z drugiej strony, dzięki wzajemnej weryfikacji danych, zapewniło rzetelność odpowiedzi na poszczególne pytania badawcze. Dlatego w badaniu zastosowana została:

- **triangulacja źródeł danych** (1-szy poziom triangulacji): przeanalizowano zarówno dokumenty zastane, takie jak dostępna literatura na temat systemów monitorowania, wyniki badań i analiz, dokumenty programowe takie jak Plany działania, dokumentacja konkursowa w ramach Priorytetu VIII i IX, dostępne statystyki, jak również dane wywołane (wyniki wywiadów indywidualnych i grupowych);
- **triangulacja metod badawczych** (2-gi poziom triangulacji): połączono różne metody badawcze w badaniu tych samych zagadnień, co pozwoliło na uchwycenie różnych aspektów badanego przedmiotu (zastosowano następujące metody badawcze: analizy dokumentów, wywiadów indywidualnych i grupowych).

2.1. Realizacja badania

Ze względu na krótki czas realizacji badania (40 dni) w celu uzyskania pełnych i wiarygodnych odpowiedzi na postawione pytania badawcze bazowaliśmy przede wszystkim na wiedzy eksperckiej członków zespołu badawczego oraz jakościowych metodach badawczych. Metody jakościowe skupiają się bowiem na poznaniu, opisie i **wyjaśnieniu** różnorodności zjawisk, pozwalają więc np. na wyjaśnienie i zrozumienie motywów postępowania, przyczyn zachowań, pozwalają na poznanie i zinterpretowanie ukrytych przekonań i emocji. Ich cechą jest wykorzystywanie w charakterze informatorów pojedynczych osób lub małych grup, dobranych w sposób celowy, podporządkowany tematowi badawczemu. Zasadą jest stosowanie niezestandaryzowanych narzędzi badawczych (np. ogólnego scenariusza wywiadu, elastycznych reguł dyspozycji do dyskusji, indywidualnych obserwacji). Metody jakościowe nie wymagają analizy statystycznej, a interpretacja ich wyników bazuje na doświadczeniu, kapitale wiedzy i intuicji badaczy. Dzięki takiemu podejściu stosowanie metod jakościowych zapewnia wysoką trafność badania – czyli analizę dokładnie tego, co jest przedmiotem badania.

W przypadku **Modułu I** skoncentrowaliśmy się na analizie danych zastanych, a mianowicie określonych w Planach działania do osiągnięcia w 2010 r. wartościach wskaźników w ramach Priorytetu VIII i Priorytetu IX w stosunku do już uzyskanych wartości tych wskaźników, które zawarto w sprawozdaniu z realizacji komponentu regionalnego w województwie lubelskim za I półrocze 2010 r. (tj. stan na dzień 30 czerwca 2010 r.) Dodatkowo, w ramach wywiadów indywidualnych i grupowych zbieraliśmy informacje na temat tego, czy beneficjenci zwracają uwagę na określone w Planie działania wartości wskaźników dla Priorytetów VIII i IX oraz jak oceniają stopień i możliwości ich realizacji w 2010 r. Wywiady pozwoliły także na zgromadzenie informacji na temat identyfikowanych przez beneficjentów problemów związanych z osiągnięciem założonych w projektach rezultatów.

Ocena poziomu realizacji wskaźników przeprowadzona została w oparciu o następujące kryteria ewaluacyjne:

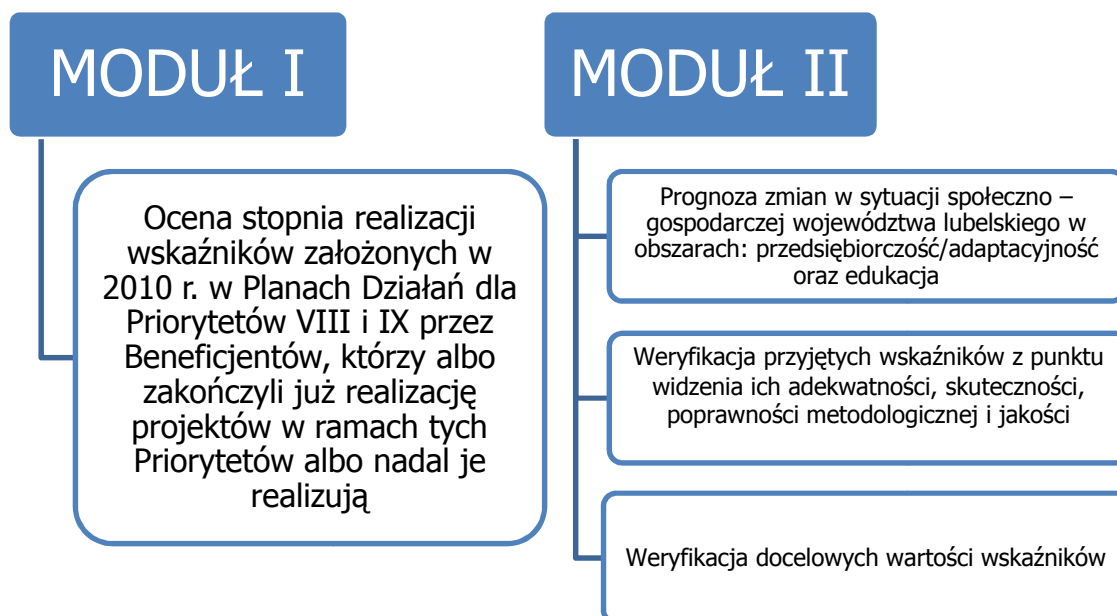
- **trafności** rozumianej jako zgodność celów realizowanych przedsięwzięć z potrzebami – czy rzeczywiście zrealizowane bądź jeszcze realizowane projekty wpływają na stopień realizacji wskaźników założonych w Planach działania na poziomie Działań i Priorytetów?
- **skuteczności** rozumianej jako realizacja zakładanych celów dzięki osiągnięciu założonych rezultatów.

Moduł II dotyczył natomiast oceny możliwości osiągnięcia wartości docelowych wskaźników określonych dla Priorytetów VIII i IX PO KL w 2013 r. dla województwa lubelskiego. Polegał on przede wszystkim na zebraniu informacji na temat prognozowanej na kolejne lata sytuacji

społeczno – gospodarczej w województwie w obszarze: przedsiębiorczość/adaptacyjność oraz edukacja, a także na weryfikacji przyjętych wskaźników z punktu widzenia ich adekwatności, skuteczności, poprawności metodologicznej i jakości oraz wartości docelowych.

Poniższy wykres prezentuje przedmiot prac podjętych w ramach dwóch modułów, na które podzielone było badanie.

Wykres 1 Moduły badawcze i ich przedmiot

W badaniu zastosowaliśmy następujące metody i techniki badawcze:

- ↳ badanie dokumentów zastanych,
- ↳ indywidualne wywiady pogłębione (IDI),
- ↳ zogniskowane wywiady grupowe (FGI).

Połączenie wyżej wymienionych technik jakościowych pozwoliło na uzyskanie odpowiedniego poziomu trafności oraz rzetelności wniosków płynących z badania. W pierwszej fazie przeprowadziliśmy wstępną analizę dokumentów zastanych i wywiady indywidualne z przedstawicielami Instytucji Pośredniczącej, które pozwoliły na dogłębną analizę jakościową problemu badawczego. Następnie kontynuowaliśmy analizę danych zastanych, wywiady indywidualne z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego i beneficjentami oraz dwa zogniskowane wywiady grupowe z beneficjentami projektów zakończonych i realizowanych w ramach Priorytetów VIII i IX w regionie.

Analiza danych zastanych

Badanie rozpoczęło się od analizy dokumentów. Analizie poddane zostały dokumenty funkcjonujące w systemie monitorowania PO KL 2007 – 2013, w tym zwłaszcza sprawozdania, jak i opracowania, raporty oraz publikacje odnoszące się do realizacji Priorytetu VIII i Priorytetu IX w województwie lubelskim. Analiza dokumentów posłużyła do realizacji obu wskazanych modułów badania.

Analiza dokumentów objęła:

- Dostępne dane pochodzące ze statystyki publicznej GUS, dotyczące rynku pracy, edukacji, adaptacyjności, a także dane administracyjne i pochodzące z innych źródeł (np. Strategia Rozwoju

Województwa Lubelskiego na lata 2006 -2020, Regionalna Strategia Innowacyjności), niezbędne do weryfikacji przyjętych wartości wskaźników,

- Publikacje, raporty i opracowania dotyczące obszarów interwencji w ramach Priorytetów VIII i IX, w tym:
- ✓ „Badanie osiągniętych wartości wskaźników rezultatu komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Osoby, które zakończyły udział w projektach w 2009 r.”
- ✓ „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007 – 2013”
- ✓ „Ocena wdrażania PO KL w kontekście ukierunkowania wsparcia dla Priorytetu VIII i Priorytetu IX w województwie lubelskim”
- ✓ „Ocena skuteczności i efektywności instytucji uczestniczących we wdrażaniu Priorytetu VIII i IX, w tym procesu komunikacji wewnętrznej”
 - Dokumenty programowe, takie jak Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Szczegółowy Opis Priorytetów PO KL, Plany działania dla Priorytetów VIII i IX na rok 2010 oraz projekty Planów działania dla Priorytetów VIII i IX na rok 2011, Podręcznik wskaźników Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013,
 - Sprawozdania okresowe i roczne z realizacji priorytetów VIII i IX PO KL w województwie lubelskim, protokoły z posiedzeń Podkomitetu Monitorującego w województwie lubelskim.

Pogłębione wywiady indywidualne

Wraz z analizą dokumentów rozpoczęła się realizacja pogłębionych wywiadów indywidualnych z przedstawicielami Instytucji Pośredniczącej. Celem tych wywiadów było:

- a) zgromadzenie informacji na temat tego, czym kierowano się zakładając określone w Planach działania na 2010 r. wartości wskaźników,
- b) ocena stopnia realizacji poszczególnych wskaźników monitorowania przyjętych w Planach działania na rok 2010.

Wywiady w Instytucji Pośredniczącej przeprowadzone zostały zarówno z osobami odpowiedzialnymi za opracowywanie Planów działania dla Priorytetów VIII i IX, jak i z osobami monitorującymi realizację tych Priorytetów. Łącznie przeprowadzono 4 wywiady indywidualne, które koncentrowały się na: procesie opracowywania Planów działania, metodach szacowania wartości wskaźników, zasadach określania kryteriów wyboru projektów w ramach poszczególnych Działań i Poddziałań oraz procesie monitorowania realizacji osiągania przyjętych wartości wskaźników, stanie realizacji komponentu regionalnego PO KL w województwie lubelskim, pojawiających się problemach i trudnościach mogących wpłynąć na możliwość osiągnięcia zakładanych wskaźników.

Następnie 2 wywiady indywidualne zostały przeprowadzone z przedstawicielami Departamentu Gospodarki i Innowacji oraz Departamentu Kultury, Edukacji i Sportu w Urzędzie Marszałkowskim. Celem tych wywiadów było rozpoznanie możliwości osiągnięcia przyjętych wskaźników w oparciu o obecną i prognozowaną sytuację społeczno – ekonomiczną w województwie, biorąc również pod uwagę obecny stan wdrażania komponentu regionalnego PO KL w Lubelskiem.

Wreszcie 4 wywiady indywidualne przeprowadzono z beneficjentami realizującymi obecnie projekty konkursowe w ramach Priorytetu VIII i/lub IX PO KL w województwie lubelskim oraz beneficjentami, którzy zakończyli realizację projektów w ramach tych Priorytetów. Celem tych wywiadów było pozyskanie informacji na temat doświadczeń w zakresie osiągania założonych w projekcie rezultatów, a zwłaszcza problemów, na jakie beneficjenci natrafili w trakcie wdrażania projektów i które stanowiły istotne zagrożenie dla osiągnięcia założonych wartości.

Indywidualne wywiady pogłębione pozwoliły na zdobycie pogłębionych, jakościowych informacji o przedmiocie badania. Dotyczyły obu modułów badawczych i pozwoliły na ocenę trafności, skuteczności i jakości przyjętych wartości wskaźników monitorowania na rok 2010 oraz wartości docelowych tych wskaźników na rok 2013. Dotyczyły regionalnego kontekstu wdrażania PO KL i zgodności jego celów z celami regionu, uzasadnienia dla przyjętych wartości wskaźników w

Planach działania dla Priorytetów VIII i IX na 2010 rok, a także poglądów beneficjentów na temat możliwości osiągnięcia zaplanowanych wartości wskaźników, m.in. w kontekście stosowanych kryteriów wyboru projektów.

Scenariusze/dyspozycje wywiadów indywidualnych z poszczególnymi kategoriami respondentów zawarte są w załączniku nr 1 do raportu.

Liczba indywidualnych wywiadów pogłębionych - podsumowanie:

Grupa respondentów	Liczba
Beneficjenci w ramach Priorytetu VIII i Priorytetu IX	4
Przedstawiciele IP	4
Przedstawiciele departamentów merytorycznych Urzędu Marszałkowskiego	2
Suma	10

Zogniskowane wywiady grupowe

Dla skonfrontowania i uzupełnienia wyników badania danych zastanych oraz wywiadów pogłębionych przeprowadzone zostały dwa zogniskowane wywiady grupowe (FGI) z beneficjentami, którzy zakończyli realizację bądź realizują obecnie projekty w ramach Priorytetu VIII i/lub IX w województwie lubelskim.

Celem FGI było pozyskanie opinii beneficjentów na temat stanu realizacji projektów, warunków ich wdrażania, osiągniętych wartości produktów i rezultatów. W ramach wywiadów pogłębiano szczególnie kwestie dotyczące czynników wpływających na stan osiąganych wskaźników. Zarówno w wywiadzie dla Priorytetu VIII, jak i w wywiadzie dla Priorytetu IX udział wzięło po 10 przedstawicieli beneficjentów.

Uczestnicy wywiadów zostali dobrani w sposób celowy. Do udziału w wywiadzie zaproszeni zostali beneficjenci realizujący projekty w ramach różnych działań, przy czym staraliśmy się w szczególności zaprosić osoby o dużym doświadczeniu w realizacji projektów, których wiedza i obserwacje mogły dużo wnieść do wyników badania.

Dyspozycje do zogniskowanych wywiadów grupowych zawiera załącznik nr 2 do raportu.

3. Wyniki badania - Moduł I

Przedmiotem badania w ramach modułu I była ocena stopnia realizacji wskaźników założonych w 2010 r. w Planach działania dla Priorytetów VIII i IX przez beneficjentów, którzy albo zakończyli już realizację projektów w ramach tych Priorytetów albo nadal je realizują. Analiza przeprowadzona została w oparciu o dane zastane oraz badania jakościowe: wywiady indywidualne i wywiady grupowe z beneficjentami. Dodatkowo analizie poddany został proces opracowywania Planów działania w ramach obu Priorytetów, a także sposób, w jaki formułowane są kryteria dostępu i strategiczne zapisywane w Planach działania.

3.1. Kontekst badania

Program Operacyjny Kapitał Ludzki określa cel główny, czyli *Wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej* oraz cele szczegółowe w odniesieniu do poszczególnych Priorytetów Programu. Dla pomiaru stopnia realizacji wskazanych celów na poziomie Programu stworzony został system wskaźników monitorowania. Ewaluacja tego systemu przeprowadzona została w ramach badania „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników PO KL 2007-2013”, zrealizowanego dla Instytucji Zarządzającej PO KL w bieżącym roku.

Badanie wskazało, iż system wskaźników monitorowania PO KL wykazuje pewne niedoskonałości. Jednym z ustaleń badania było stwierdzenie, że szereg wskaźników produktu (a w konsekwencji i wskaźników rezultatu, opartych na wartościach wskaźników produktu) budzi zastrzeżenia, jeśli chodzi o szacowanie wartości docelowych.

Badanie pokazało, iż *„wartości docelowe wskaźników zostały wyznaczone w większości przypadków w sposób całkowicie arbitralny. Wyznaczenie wartości docelowych nie zostało poprzedzone dogłębną analizą, w efekcie czego doszło do sytuacji, w której w kilku przypadkach wartości docelowe przekraczają liczbę potencjalnych uczestników.”* Dotyczy to szczególnie wartości wskaźników produktu w komponencie regionalnym, a więc tych przyjętych m.in. dla Priorytetu VIII i Priorytetu IX PO KL. Właściwe wyznaczenie wskaźników w ramach Priorytetów VI – IX powinno za punkt wyjścia przyjmować regionalne potrzeby (w tym zainteresowanie grup docelowych i projektodawców) i realne koszty interwencji w każdym z obszarów. Tymczasem przyjęta metodologia dezagregacji, czyli metody oszacowania wartości regionalnych na podstawie wartości dla całego kraju stała się przyczyną poważnych błędów w wyznaczaniu wartości docelowych. Podstawowe słabości tej metody to:

↳ Wykorzystanie jednego schematu z zastosowaniem takiego samego mnożnika spójności, przy użyciu jedynie różnych kryteriów dezagregacji, w przypadku wszystkich wskaźników produktu, niezależnie od ich charakteru oraz obszaru interwencji (a zatem tak samo zdezagregowano liczbę przedszkoli jak i np. liczbę nauczycieli kształcenia zawodowego, których należy objąć szkoleniami). W efekcie w części województw wartości docelowe niektórych wskaźników są kilkukrotnie przekroczone, a w innych przyznane środki nie pozwalają na osiągnięcie zakładanych wyników lub liczba potencjalnych uczestników jest niższa niż wartość docelowa wskaźnika produktu.

↳ Metodologia jako całość abstrahuje od wielkości alokacji środków finansowych w poszczególnych regionach. Instytucje Pośredniczące rozliczane są z rezultatów działań bez uwzględniania wartości alokacji w przeliczeniu na 1 potencjalnego uczestnika projektu w danym województwie, jak też bez uwzględnienia realnego kosztu interwencji.

Skutkiem przyjętych rozwiązań Instytucja Pośrednicząca rozliczana jest przez Instytucję Zarządzającą ze wskaźników, na których wielkość nie miała wpływu i która często jest nieracjonalna. Teoretycznym narzędziem, umożliwiającym IP sterowanie procesem osiągania przypisanych wartości wskaźników są Plany działania dla poszczególnych Priorytetów, które wskazują m.in. planowane na dany rok wartości wskaźników. Plany działania podlegają zatwierdzeniu przez Instytucję Zarządzającą, odpowiadającą m.in. przed Komisją Europejską za prawidłową realizację całego Programu, w tym także osiąganie wskazanych w nim wartości docelowych wskaźników. Zdarza się więc, że proponowane przez IP realne wartości wskaźników, bazujące na danych płynących z systemu monitorowania są kwestionowane przez Instytucję Zarządzającą, nakazującą podwyższanie tych wartości. W efekcie w Planie działania zapisywane są

wartości nierealne, trudne do uzasadnienia w oparciu o potrzeby i możliwości regionu oraz dotychczas osiągane wyniki. Sytuacje takie zaobserwowano w niniejszym badaniu, o czym przeczytać można w kolejnych rozdziałach raportu.

Dodatkowo w przypadku wskazywanych przez IP w Planach działania kryteriów dostępu i kryteriów strategicznych podlegają one analizie Podkomitetu Monitorującego PO KL w województwie lubelskim, a następnie Komitetu Monitorującego PO KL, by ostatecznie mogły być zatwierdzone przez Instytucję Zarządzającą. Oznacza to, że proces konsultacji Planów działania, w tym zwłaszcza kryteriów wyboru projektów podlega presji wielu uczestników systemu realizacji PO KL, co należy wziąć pod uwagę analizując przyjmowane w Planach działania kryteria.

W tym miejscu warto również dodać, iż w ramach PO KL realizowane są projekty, które nie wpływają w ogóle bądź wpływają jedynie pośrednio (lecz z opóźnieniem) na wartości określone w Programie wskaźników (np. projekty badawcze, projekty informacyjno – promocyjne). Fakt ten także należy wziąć pod uwagę oceniając możliwości osiągnięcia wartości docelowych wskaźników w 2013 roku.

Kolejne wiążące się z powyższym uwarunkowanie, na które warto zwrócić uwagę, dotyczy ograniczoności systemu monitorowania. Aby był on prosty, nie może zawierać zbyt wielu wskaźników. W efekcie określono wskaźniki obejmujące tylko część wdrażanych działań, wykluczając z nich nie tylko projekty badawcze czy promocyjne, ale też szereg usługowych. Ponadto część wskaźników liczona jest z dwóch Poddziałów łącznie, co utrudnia śledzenie powiązania postępu rzeczowego z finansowym.

I jeszcze jedno istotne ustalenie z badania systemu monitorowania PO KL: „*Powszechne jest więc odczucie, że w procesie realizacji PO KL traci się z oczu cele, a na ich miejsce kładzie się nacisk na osiąganie wskaźników. Wskaźniki te są wprawdzie w zamierzeniu powiązane z celami, zarazem jednak nieuchronnie stanowią uproszczenie celów i eksponują raczej ilość niż jakość działań*”⁴. Przymus osiągania założonych wartości wskaźników sprawia, że IP/IP2 intensywnie pracują „na wskaźniki”, ogłaszając przede wszystkim te konkursy, które przekładają się na wskaźniki. Podobnie głównym instrumentem osiągania wskaźników stały się ostatnio kryteria strategiczne wyboru projektów.

3.2. Opracowywanie Planów działania

Zgodnie z Zasadami dokonywania wyboru projektów w ramach PO KL (wersja z 1 stycznia 2010 r.) „*Plan działania jest rocznym dokumentem planistyczno-operacyjnym stanowiącym doprecyzowanie (w okresie obowiązywania PD) zapisów PO KL oraz Szczegółowego Opisu Priorytetów PO KL. PD ma na celu przedstawienie założeń IP w danym roku co do preferowanych form wsparcia (typów projektów), podziału środków finansowych na wybrane typy projektów oraz szczegółowych kryteriów wyboru projektów, które będą stosowane w roku obowiązywania Planu działania. Preferowanie pewnych form wsparcia wynika z aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej i potrzeb danego województwa (w przypadku komponentu regionalnego) lub sektora (w przypadku komponentu centralnego), a instrumentami umożliwiającymi elastyczne reagowanie na te potrzeby są możliwości: stosowania kryteriów strategicznych oraz dokonania przez IP w ramach komponentu regionalnego przesunięć 30% środków finansowych przypadających w danym roku na Działanie pomiędzy inne Działania w ramach danego Priorytetu.*” Plan działania obok wymienionych powyżej form wsparcia, alokacji finansowych i kryteriów wyboru projektów zawiera również informacje na temat planowanych na dany rok wartości wskaźników w ramach poszczególnych Działów i Priorytetów. Plan działania przygotowywany jest odrębnie dla każdego Priorytetu.

Za przygotowanie Planu działania odpowiada, IP, czyli Departament Europejskiego Funduszu Społecznego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego. W IP w procesie opracowywania Planów działania udział biorą: Zespół Zarządzania Komponentem Regionalnym PO KL, Oddział Wdrażania Priorytetu VIII PO KL, Oddział Wdrażania Priorytetu IX PO KL, Oddział

⁴ „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników PO KL 2007-2013”, PSDB Sp. z o., badanie na zlecenie MRR, 2010

Programowania i Oceny Projektów w ramach Priorytetów VIII i IX PO KL ,Oddział Monitoringu i Ewaluacji PO KL oraz Oddział Obsługi Finansowej PO KL.

Oddział Programowania i Oceny Projektów w ramach Priorytetów VIII i IX PO KL odpowiada w systemie monitorowania PO KL za opracowywanie informacji miesięcznych, które przekazywane są do Oddziału Monitoringu i Ewaluacji PO KL. Natomiast sprawozdania okresowe i roczne przygotowywane są przez oddziały wdrażania dla poszczególnych Priorytetów. Sprawozdania również przekazywane są do Oddziału Monitoringu i Ewaluacji PO KL, który odpowiada za ich ostateczne zweryfikowanie.

Oddział wdrażania przygotowując sprawozdania z realizacji Działania opiera się na danych, które pochodzą z różnych oddziałów, tj.: a) Oddziału Programowania i Oceny Projektów w ramach Priorytetu VIII i IX PO KL, b) Oddziału Obsługi Finansowej PO KL, c) Oddziału Kontroli PO KL, d) Oddziału Monitoringu i Ewaluacji PO KL. Ponadto, sprawozdania wykorzystują informacje dotyczące monitorowania wskaźników, którymi dysponuje oddział wdrażania danego Priorytetu. Po zweryfikowaniu wszystkich tych danych z danymi zamieszczonymi w KSI oraz w Lokalnym Systemie Informatycznym (LSI) opracowywane są ostateczne wersje sprawozdań.

W tym miejscu warto zaznaczyć, iż w celu zapewnienia skutecznego i efektywnego monitorowania realizacji Priorytetów PO KL IP korzysta z Lokalnego Systemu Informatycznego (LSI) oraz z tzw. „zliczacza”, czyli narzędzia do weryfikacji oraz przetwarzania załącznika nr 2 do wniosków o płatność.

LSI wykorzystywany jest do wprowadzania elektronicznych wersji wniosków o dofinansowanie, które wpływają do IP. W systemie tym zawarte są więc: dane wnioskodawcy, budżet projektu, część opisowa wniosku o dofinansowanie, harmonogram realizacji projektu, dane dotyczące wielkości pomocy, z której dotychczas korzystał wnioskodawca w ramach PO KL oraz suma kontrolna wniosku. LSI wspomaga przeprowadzenie oceny formalnej automatycznie drukując kartę oceny formalnej wraz z pismem do wnioskodawcy o rezultatach tej oceny. Następnie wnioski o dofinansowanie pozytywnie ocenione pod względem formalnym są eksportowane z LSI do Krajowego Systemu Informatycznego (KSI).

„Zliczacz” natomiast służy do generowania danych z załącznika nr 2 do wniosku o płatność i pozwala wygenerować dane, które są niezbędne do sprawozdawczości. Jest to bardzo użyteczne rozwiązanie pozwalające na szybką identyfikację ewentualnych błędów w załączniku nr 2, a tym samym ułatwia i zapewne przyspiesza proces weryfikacji danych przekazywanych przez beneficjentów. Narzędzie to pozwala też na weryfikowanie wartości wskaźników zawartych w załączniku nr 2 w stosunku do poprzedniej jego wersji i pokazuje, w którym dokładnie miejscu został popełniony błąd. Obecnie narzędzie to zostało udostępnione Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy w Lublinie (IP2). IP planuje też udostępnienie „zliczacza” beneficjentom, by mogli na bieżąco weryfikować zamieszczane we wniosku o płatność dane i tym samym móc przygotować załącznik nr 2 w wersji nie obciążonej błędami.

Warto w tym miejscu podkreślić, że oba systemy stanowią bardzo istotne wsparcie dla systemu monitorowania, będące wynikiem własnej inicjatywy IP.

W ramach wewnętrznego systemu monitorowania PO KL w IP poza sprawozdaniami okresowymi i rocznymi opracowuje się również kwartalne zestawienia informacji, dotyczące poziomu osiąganych wartości wskaźników produktu na podstawie podpisanych umów oraz zatwierdzonych wniosków o płatność. Jak powiedziano nam w trakcie badania, informacje zawarte w sprawozdaniach i kwartalnych zestawieniach informacji wykorzystywane są do opracowywania Planów działania.

System monitorowania dostarcza informacji istotnych dla szacowania wartości wskaźników na dany rok, a także służy identyfikacji zagrożonych wartości docelowych wskaźników. Informacja ta służy m.in. podjęciu decyzji o tym, w których Działaniach/Poddziałaniach będą ogłaszane konkursy.

Do szacowania wartości wskaźników produktu, które zapisywane są w Planach działania wykorzystywane są: a) zestawienia kwartalne (wewnętrzny system monitorowania IP), b) informacje o poziomie, na jakim wskaźniki są osiągnięte oraz c) informacje o tym, jakie konkursy zostaną ogłoszone i ewentualnie, jaka liczba wniosków o dofinansowanie może w ich ramach wpłynąć - szacowana na podstawie doświadczeń płynących z wcześniej ogłaszanych konkursów

(na podstawie porównania - ile wniosków wpłynęło w odpowiedzi na poprzedni konkurs w ramach danej alokacji finansowej).

W szacowaniu wartości wskaźników zamieszczanych w Planach działania dla Priorytetu VIII i Priorytetu IX udział biorą te same komórki organizacyjne, które przygotowują Plany działania. Oddział wdrażania konkretnego Priorytetu dostarcza informacji na temat aktualnego poziomu wskaźników produktu Oddziałowi Monitoringu i Ewaluacji PO KL, gdzie przeprowadzana jest analiza możliwości osiągnięcia wartości wskaźników na dany rok.

Narzędziem do osiągania zaplanowanych wartości wskaźników w ramach Priorytetów PO KL wskazano kryteria strategiczne. Obecnie określanie ich w ramach Planów działania należy do kompetencji Zespołu Zarządzania Komponentem Regionalnym PO KL oraz Oddziału Monitorowania i Ewaluacji PO KL we współdziałaniu z Oddziałem Programowania i Oceny Projektów w ramach Priorytetu VIII i IX PO KL. Oddziały wdrażania dla poszczególnych Priorytetów dostarczają informacji płynących z monitoringu postępu realizacji tych Priorytetów. Wg informacji uzyskanych od osób odpowiedzialnych za wdrażanie Priorytetów - nie uczestniczą one bezpośrednio w pracach nad formułowaniem kryteriów strategicznych. Wydaje się jednak, że dyskusja dotycząca formułowania kryteriów dostępu i strategicznych powinna być prowadzona z zaangażowaniem wszystkich oddziałów mających istotną wiedzę przydatną w tym obszarze. Przyczynić by się to mogło z jednej strony do większej świadomości osób odpowiedzialnych za monitorowanie tego, jaką rolę odgrywają gromadzone przez nie informacje w systemie wdrażania Priorytetu, z drugiej zaś do większej wrażliwości na sygnały płynące z monitorowania.

Plany działania opracowane przez IP podlegają konsultacjom społecznym, jak również analizowane są przez Podkomitet Monitorujący PO KL w województwie lubelskim, Komitet Monitorujący PO KL, by ostatecznie zostać zatwierdzone przez Instytucję Zarządzającą PO KL. Należy mieć na uwadze, że w posiedzeniach KM bierze zawsze udział przedstawiciel Komisji Europejskiej, szczególnie wrażliwy na kwestię osiągania wskaźników.

3.3. Stopień realizacji wskaźników na poziomie Priorytetów (stan na I półrocze 2010 r.)

Punktem wyjścia do analizy stopnia realizacji wskaźników na poziomie Priorytetów w roku 2010 są wnioski płynące ze sprawozdania okresowego z realizacji Priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 za I półrocze 2010 r. w województwie lubelskim⁵. Jak wynika ze sprawozdania, wartości wskaźników produktu w Priorytecie VIII osiągnięte do końca I połowy 2010 w większości przypadków znacznie odbiegają od tych założonych w ramach Planu działania na rok 2010. Co charakterystyczne, pomimo tego, iż obecne wartości wielu wskaźników mogą sugerować problemy z wykonaniem planu na 2010 rok, to przynajmniej w 2 przypadkach plan ten z pewnością zostanie znacznie przekroczony. Dotyczy to wskaźnika mierzącego liczbę osób, które zakończyły udział w projektach szkoleniowych oraz liczbę osób objętych wsparciem w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku Priorytetu IX, gdzie uzyskane do końca czerwca 2010 wartości większości wskaźników produktu są znacząco niższe od tych przyjętych w Planie działania. Wyjątkiem jest wskaźnik dotyczący liczby ośrodków wychowania przedszkolnego objętych wsparciem, który już został przekroczony. Porównanie wartości wskaźników zapisanych w Planie działania na 2010 rok oraz wartości osiągniętych w obu Priorytetach przedstawiono w tabeli poniżej.

Wartości założone pochodzą z części C Planu działania, zaś wartości osiągnięte pochodzą ze sprawozdania okresowego z realizacji Programu i dotyczą okresu objętego sprawozdaniem (kolumna Mr). Zgodnie z informacjami uzyskanymi z IP, w związku z pojawiającymi się problemami w określaniu i osiąganiu wartości wskaźników na dany rok IZ odstąpiła od umieszczania tabeli C we wzorze Planu działania na rok 2011. Wartości wskaźników produktów i rezultatów określone są w części H.

⁵ Konieczne jest w tym miejscu zastrzeżenie, że wartości wskaźników narastają skokowo, a ponadto zależne są od sposobu i momentu ich pomiaru

Tabela 2 Porównanie wartości wskaźników produktu zapisanych w Planach działania Priorytetów VIII i IX PO KL na rok 2010 (w części C) oraz wartości wskaźników osiągniętych od 1 stycznia do końca czerwca 2010 r. (Mr ze Sprawozdania) w województwie lubelskim

Nazwa wskaźnika	Wartość przyjęta w Planie działania (część C)	Wartość osiągnięta na dzień 30 VI 2010 (Mr)
Priorytet VIII		
1.1. Liczba przedsiębiorstw, które zostały objęte wsparciem w zakresie projektów szkoleniowych (projekty o charakterze regionalnym)	1500	462
1.2. Liczba pracujących osób dorosłych, które zakończyły udział w projektach szkoleniowych, w tym:	2413	9177
a) liczba osób w wieku powyżej 50. roku życia	654	1881
2.1. Liczba podmiotów, którym udzielono wsparcia w zakresie skutecznego przewidywania i zarządzania zmianą	5	0
2.2. Liczba pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji w przedsiębiorstwach, którzy zostali objęci działaniami szybkiego reagowania	890	12
2.3. Liczba partnerstw (sieci współpracy) zawiązanych na szczeblu lokalnym i regionalnym	4	0
3.1. Liczba osób, które ukończyły udział w stażach lub szkoleniach praktycznych w podziale na:	40	0
a) pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych	15	0
b) pracowników naukowych w przedsiębiorstwach	25	0
3.2. Liczba osób, które były objęte wsparciem w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej typu spin off lub spin out	16	1114
3.3. Liczba doktorantów, którzy otrzymali stypendia naukowe	50	48
Priorytet IX		
1.1. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, które uzyskały wsparcie w ramach Priorytetu	63	88
1.2. Liczba osób dorosłych w wieku 25–64 lat, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym w ramach Priorytetu	1750	46
1.3. Liczba oddolnych inicjatyw społecznych podejmowanych w ramach Priorytetu	152	0
2.1. Liczba szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały programy rozwojowe w ramach programu, w podziale na:	228	85
a) obszary miejskie,	71	23
b) obszary wiejskie.	157	62
3.1. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe	65	18
3.2. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych	48	4
4.1. Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach:	2888	807
a) nauczyciele na obszarach wiejskich,	2438	574
b) nauczyciele kształcenia zawodowego.	220	87

Źródło: opracowanie własne PSDB Sp.z o.o.

W ramach niniejszego podrozdziału podejmiemy zatem próbę odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- Czy wartości wskaźników na rok 2010 zostały określone adekwatnie do istniejących możliwości realizacji poszczególnych Działań w ramach Priorytetów VIII i IX w województwie?
- Jaki jest stopień realizacji wskaźników założonych w Planach działania na 2010 r. dla Priorytetów VIII i IX?

- Jaka jest relacja między postępem rzeczowym i finansowym w ramach obu Priorytetów – w odniesieniu do stopnia zaawansowania wdrażania Programu?
- Jakie są koszty wsparcia w ramach poszczególnych Priorytetów?

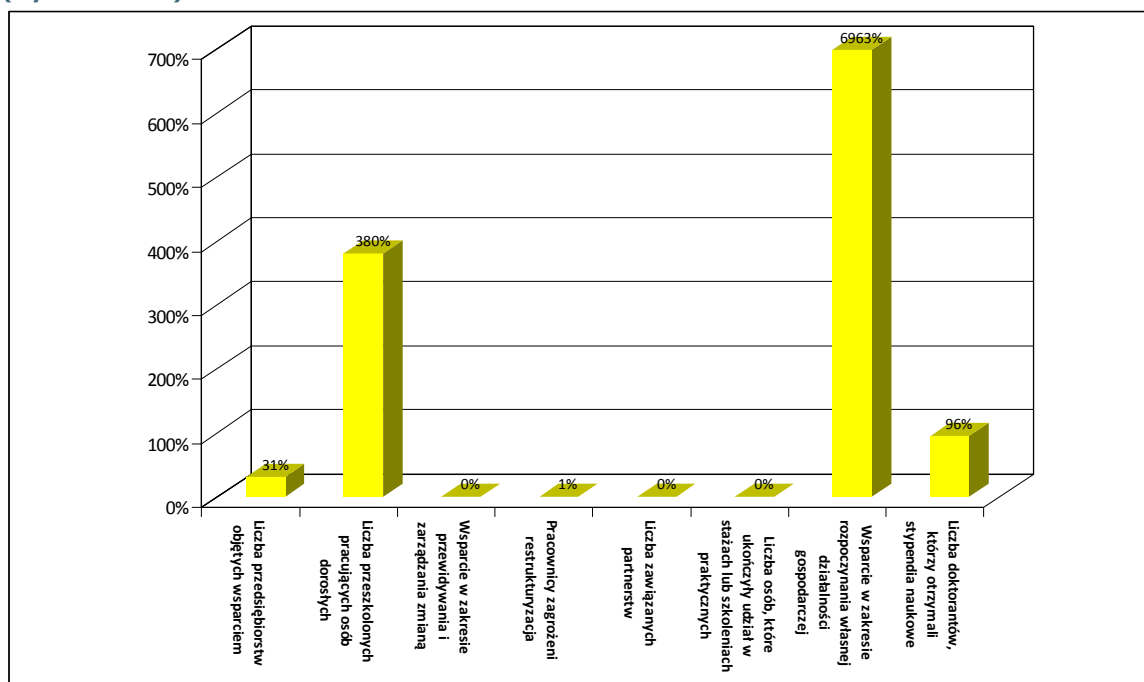
Trzeba zaznaczyć, że analiza przeprowadzona w niniejszej części badania opiera się przede wszystkim na wskaźnikach produktu, których ewolucja bezpośrednio wpływa na wartości większości wskaźników rezultatu. Ze względu na zasady mające zastosowanie w sprawozdawczości z realizacji PO KL, wskaźniki rezultatu szacowane są na koniec danego roku. A zatem na chwilę obecną nie posiadamy oficjalnych danych pochodzących z IP w odniesieniu do wskaźników rezultatu. Wyjątkiem są wskaźniki o charakterze produktowym, np. liczba uczniów w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, którzy zakończyli udział w stażach i praktykach w ramach Priorytetu. Dlatego też oceniając stopień realizacji wskaźników rezultatu w roku 2010 opieramy się wyłącznie na własnych szacunkach, które obarczone mogą być pewnym błędem.

W celu większej przejrzystości raportu analiza przeprowadzona została oddzielnie dla wskaźników Priorytetu VIII i oddzielnie dla wskaźników Priorytetu IX. Analiza ta oparta jest przede wszystkim na danych pochodzących z dokumentów programowych (np. Plan działań) oraz sprawozdań z realizacji Priorytetów w danym okresie. Wykorzystane zostały również informacje z dostępnych badań ewaluacyjnych.

3.3.1. Analiza wskaźników w ramach Priorytetu VIII Regionalne kadry gospodarki

Jak zaznaczono na wstępie niniejszego rozdziału, sprawozdanie za I półrocze 2010 r. z realizacji Priorytetów komponentu regionalnego PO KL pokazuje, iż wartości wskaźników produktu osiągnięte do końca czerwca 2010 znacznie odbiegają od tych zapisanych w Planie działania na rok 2010. Zagrożenie nieosiągnięcia zapisanych wartości wskaźników dotyczy w szczególności Celu Szczegółowego 2 „Poprawa funkcjonowania systemu przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą” oraz pierwszego wskaźnika produktu w ramach Działania 8.2 „Transfer wiedzy”. Z kolei wielokrotnie przekroczone zostały wartości wskaźników dotyczących liczby osób uczestniczących w projektach szkoleniowych oraz liczby osób objętych wsparciem w zakresie projektów typu *spin off* lub *spin out* (patrz wykres poniżej).

Wykres 2 Wartości wskaźników produktu dla Priorytetu VIII osiągnięte od 1 stycznia do końca czerwca 2010 (Mr ze Sparwozdania) w stosunku do wartości założonych w Planie działania narok 2010 (część C) (wyrażone w %)⁶

Źródło: opracowanie własne.PSDB SP. z o.o.

Opierając się na „Sprawozdaniu okresowym z realizacji Priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 za I półrocze 2010” można uznać, iż w opinii IP głównym czynnikiem warunkującym możliwości przekroczenia bądź też nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników jest duże zainteresowanie, lub jego brak, daną formą wsparcia ze strony potencjalnych uczestników. Aczkolwiek istotnym wyjątkiem od tej reguły jest wskaźnik produktu dotyczący liczby pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji. W tym przypadku, pomimo podpisania znacznej liczby umów z projektodawcami, wartość wskaźnika na koniec czerwca 2010 r. jest niska ze względu na fakt, iż obejmuje on jedynie osoby, które zakończyły udział w projekcie. Główną przyczyną niskiego poziomu stopnia realizacji tego wskaźnika jest m.in. metodologia jego wyliczania. „Osoby, które utraciły pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu” – zgodnie z *SzOP PO KL 2007-2013* są jedną z grup docelowych. Natomiast zgodnie z Podręcznikiem wskaźników PO KL 2007-2013 „Należy wskazać liczbę

⁶ Ze względu na potrzebę zachowania czytelności wykresów, zastosowano skróconą wersję nazw wskaźników. Pełne nazwy wskaźników oraz odpowiadające im wersje skrócone podajemy poniżej:

- Liczba przedsiębiorstw, które zostały objęte wsparciem w zakresie projektów szkoleniowych (projekty o charakterze regionalnym) - Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem
- Liczba pracujących osób dorosłych, które zakończyły udział w projektach szkoleniowych - Liczba przeszkolonych pracujących osób dorosłych
- Liczba podmiotów, którym udzielono wsparcia w zakresie skutecznego przewidywania i zarządzania zmianą - Wsparcie w zakresie przewidywania i zarządzania zmianą
- Liczba pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji w przedsiębiorstwach, którzy zostali objęci działaniami szybkiego reagowania - Pracownicy zagrożeni restrukturyzacją
- Liczba partnerstw (sieci współpracy) zawiązanych na szczeblu lokalnym i regionalnym - Liczba zawiązanych partnerstw
- Liczba osób, które ukończyły udział w stażach lub szkoleniach praktycznych - Liczba osób, które ukończyły udział w stażach lub szkoleniach praktycznych
- Liczba osób, które były objęte wsparciem w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej typu spin off lub spin out - Wsparcie w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej
- Liczba doktorantów, którzy otrzymali stypendia naukowe - Liczba doktorantów, którzy otrzymali stypendia naukowe

Powyższy przypis ma swoje zastosowanie również przy pozostałych wykresach dla Priorytetu VIII

pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji w przedsiębiorstwach, tj. zgłaszanych przez pracodawcę do urzędów pracy w ramach zwolnień grupowych lub zagrożonych skutkami reorganizacji przedsiębiorstw, którzy zakończyli udział w projektach, w ramach których byli objęci działaniami szybkiego reagowania."

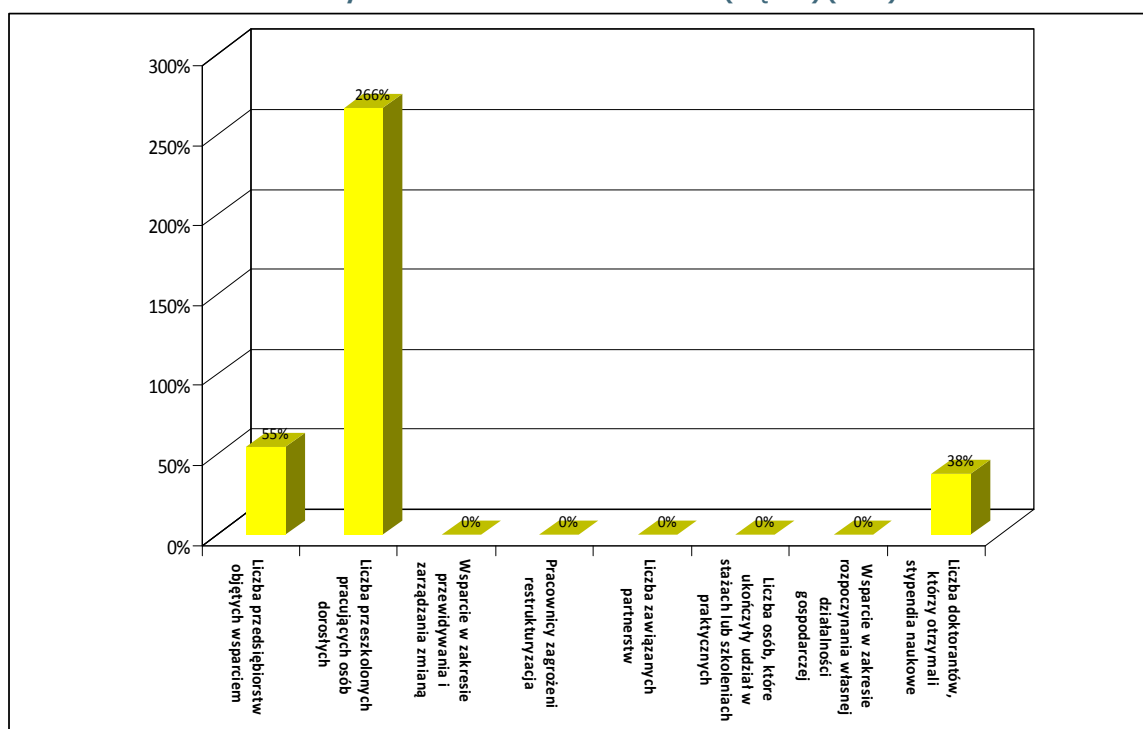
Niskie zainteresowanie potencjalnych uczestników szczególnie widoczne jest w przypadku wskaźników produktu mierzących liczbę firm uczestniczących w projektach. Jak argumentuje IP, głównym problemem jest niechęć przedsiębiorstw do korzystania z narzędzi zakładających udział pomocy publicznej. Zarazem jednak możemy mieć tutaj do czynienia z dużo poważniejszym problemem – jak pokazuje badanie „Ocena wdrażania PO KL w kontekście ukierunkowania wsparcia dla Priorytetu VIII i Priorytetu IX w województwie lubelskim”⁷ „pracodawcy są w większości przekonani, że ukierunkowanie PO KL w niewielkim tylko stopniu uwzględnia potrzeby i oczekiwania firm regionu”. To z kolei musi negatywnie wpływać na zainteresowanie firm uczestnictwem w Programie. Wydaje się zatem, iż trudno jest tutaj oczekiwać znaczącego wzrostu podmiotów ubiegających się o uzyskanie wsparcia np. w efekcie wzmożonych kampanii promocyjnych.

Nieosiągnięcie założonych wartości wskaźników produktu powinno bezpośrednio przełożyć się na niemożność uzyskania docelowych wartości wskaźników rezultatu. Spośród czterech istniejących wskaźników rezultatu dla Priorytetu VIII, Instytucja Pośrednicząca odpowiada za ustalenie wartości jedynie dwóch: odsetka przedsiębiorstw, których pracownicy zakończyli udział w szkoleniach w ramach Priorytetu - w ogólnej liczbie aktywnych przedsiębiorstw (projekty o charakterze regionalnym) oraz relacji liczby pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami restrukturyzacji objętych działaniami szybkiego reagowania w stosunku do liczby pracowników objętych zwolnieniami grupowymi, zgłaszanych do urzędów pracy (pozostałe 2 wskaźniki rezultatu oszacowane mają zostać w ramach badania ewaluacyjnego zleconego przez IZ). Pierwszy wskaźnik jest w rzeczywistości inaczej sformułowanym wskaźnikiem produktu, a zatem wnioski są analogiczne do tych przedstawionych powyżej. W przypadku drugiego ze wskaźników wartość osiągnięta na koniec 2009 roku wyniosła 0% (wobec wartości docelowej na poziomie 35%), a zatem trudno jest cokolwiek powiedzieć o tym, na ile wartość przyjętą w Planie działania na rok 2010 wyznaczono realistycznie. Tym bardziej, że wskaźnik produktu z założonego na poziomie 890 w 2010 r., na pierwsze półrocze 2010 r. wyniósł zaledwie 12.

Podejmując próbę odpowiedzi na postawione pytania badawcze, warto w tym miejscu sięgnąć do „Sprawozdania z realizacji Priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 za 2009 rok”. Jak wynika z tego sprawozdania, ewolucja wartości wskaźników produktu dla poszczególnych działań w 2009 roku jest podobna do tej obserwowanej w I połowie roku 2010 (patrz wykres 3). A zatem w przypadku większości wskaźników wartości zapisane w Planie działania nie zostały osiągnięte. Wyjątkiem jest jedynie wskaźnik monitorujący liczbę pracujących osób dorosłych, które zakończyły udział w projektach szkoleniowych – w tym przypadku wskaźnik został przekroczony ponad dwukrotnie w stosunku do założeń zapisanych w Planie działania.

⁷ Badanie wykonane w marcu 2010 r. na zamówienie Departamentu EFS w Urzędzie Marszałkowskim woj. lubelskiego. Celem badania było poszukiwanie sposobów ukierunkowania PO KL w sposób zapewniający zwiększenie skuteczności Priorytetów VIII i IX oraz dopasowanie ich do wyzwań rozwojowych regionu. Badanie przeprowadzono w kontekście zarówno dotychczasowych potrzeb i wyzwań rozwojowych regionu, jak i potrzeb i wyzwań przyszłych. W zakresie zgodności perspektywy pracodawców z potrzebami rynku pracy, stwierdzono następujące zagrożenia wynikające z: braku zdolności adaptacyjnych znaczącej części firm regionu, profilu działalności i postaw znacznej części przedsiębiorców (np. archaiczny, patriarchalny system zarządzania firmami), a także spiarli nieufności pomiędzy pracodawcami a pracownikami oraz dość powszechnej wśród pracodawców niskiej oceny kompetencji społecznych pracowników.

Wykres 3 Wartości wskaźników produktu dla Priorytetu VIII osiągnięte w roku 2009 (Mr ze Sprawozdania) w stosunku do wartości założonych w Planie działania na 2009 rok (część C) (w %).

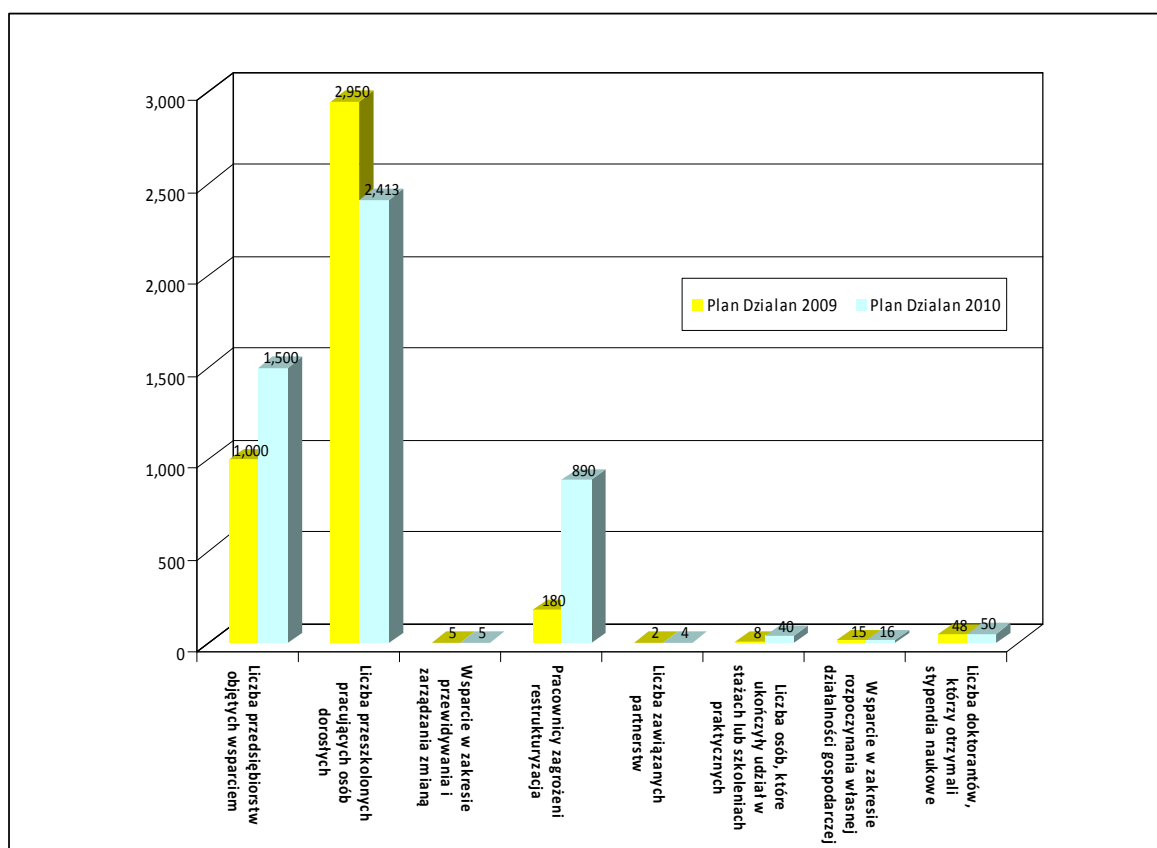

Źródło: opracowanie własne na PSDB Sp. z o.o.

Wartości docelowe wyznaczono na poziomie wyższym niż w roku 2009 pomimo tego, że w większości przypadków ich osiągnięcie wydaje się wątpliwe, co jest konsekwencją zaleceń Instytucji Zarządzającej, która oczekuje od IP osiągnięcia wskaźników na wyższym poziomie, mając na uwadze realizację wskaźników Programu PO KL. Dokładnie odwrotna sytuacja ma natomiast miejsce w przypadku wskaźnika dotyczącego liczby osób uczestniczących w projektach szkoleniowych. Wartość docelowa wskaźnika w 2009 roku została znacząco przekroczona, zaś w Planie działania na rok 2010 wyznaczono ją na poziomie niższym niż rok wcześniej. I w tym wypadku można podejrzewać, iż zgodnie z zaleceniami Instytucji Zarządzającej ze względu na to, że wskaźnik ten osiągnął już prawie założoną wartość docelową, został on oszacowany na poziomie niższym niż rok wcześniej. Warto też zwrócić uwagę na wskaźnik dotyczący osób objętych wsparciem w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej. Autorzy sprawozdania za rok 2009, w oparciu o umowy podpisane w roku 2009 stwierdzili, iż wskaźnik ten w roku 2010 powinien osiągnąć wartość ponad 2 tys. Tymczasem w Planie działania na rok 2010 rok zapisano wartość 16 (porównanie wartości docelowych wskaźników na lata 2009 i 2010 pokazano na wykresie 4). Podobnie wygląda kwestia wskaźnika mierzącego liczbę stypendiów dla doktorantów – w Planie działania na rok 2010 zapisano wartość 50, podczas gdy wartość do osiągnięcia w tym roku w ramach realizowanego projektu systemowego to 48⁸. W świetle powyższego odpowiedź udzielona na pierwsze pytanie badawcze powinna być negatywna. Z dużym prawdopodobieństwem można bowiem przyjąć, że wartości wskaźników zapisane w Planie działania nie zostaną uzyskane. Są natomiast pochodną zobowiązań nałożonych na IP i związanych z koniecznością osiągnięcia wartości docelowych określonych w Programie na koniec 2013 roku.

⁸ W ramach konkursów ogłoszonych w 2009 i 2010 roku nie przewidywano realizacji projektów mogących wpłynąć na wzrost poziomu wskaźnika.

Wykres 4 Wartości wskaźników produktu dla Priorytetu VIII zapisane w Planie działania (część C) na 2009 i 2010 rok.

Źródło: opracowanie własne PSDB Sp. z o.o.

Warto w tym miejscu zadać pytanie, czy nawet w przypadku odpowiedniego zainteresowania potencjalnych uczestników, środki przeznaczone na realizację Planu działania w 2010 roku pozwoliłyby na osiągnięcie wartości wskaźników określonych na ten rok. Niestety przyjęte definicje wskaźników powodują, iż w większości przypadków brak jest bezpośredniego przełożenia wartości projektów zatwierdzonych do realizacji w danym roku na wartość osiągniętych wskaźników (zwykle są one zwiększane dopiero po zakończeniu projektów). Możliwe jest jednak zweryfikowanie ewolucji kontraktacji środków przeznaczonych na realizację projektów zgodnie z Planem działania na 2010 rok, co częściowo pozwoli zweryfikować wcześniejsze wnioski dotyczące prawdopodobieństwa uzyskania wartości docelowych wskaźników w roku 2010. Dzięki temu pokazany zostanie również postęp finansowy w ramach Priorytetu, co potrzebne jest do odpowiedzi na kolejne pytanie badawcze, dotyczące relacji pomiędzy postępem rzeczowym i finansowym w świetle zaawansowania wdrażania całego Programu.

Jak wynika z tabeli finansowej zawartej w Planie działania dla Priorytetu VIII, w 2010 r. wartość kontraktacji ma wynieść 127,5 mln PLN, w tym:

- 87 mln PLN w Działaniu 8.1,
- 40.5 mln PLN w Działaniu 8.2.

Wielkość wydatków określono natomiast na poziomie 61,7 mln PLN dla Priorytetu VIII, w tym:

- 53.4 mln PLN w ramach Działania 8.1,
- 8.3 mln PLN w ramach Działania 8.2.

Zgodnie z Planem działania większość konkursów powinna zostać ogłoszona w I połowie 2010 roku, co teoretycznie powinno umożliwić podpisanie umów o dofinansowanie jeszcze w bieżącym roku. Wyjątkiem jest 1 konkurs w ramach Poddziałania 8.2.1 oraz 1 konkurs w ramach Poddziałania 8.1.1 pierwotnie przewidziany na I połowę 2010 roku (Plan działania został zmodyfikowany). Łączna wartość alokacji na konkursy ogłoszone w I połowie 2010 roku wyniosła

zatem 62 mln PLN, zaś na konkursy mające odbyć się w II połowie roku 35 mln PLN (pozostałą część alokacji przeznaczono na projekty systemowe).

Analiza danych zawartych w sprawozdaniu okresowym pokazuje, iż do końca czerwca 2010 r. nie podpisano żadnej umowy w ramach konkursów ogłoszonych w 2010 roku, zaś do dofinansowania w ramach dostępnej alokacji zakwalifikowany został 1 wniosek na kwotę 526 875 PLN. Z informacji otrzymanych z IP wynika, iż jest to konsekwencja trwającej ok. 5 miesięcy procedury wyboru projektów.

W większości przypadków IP podaje informację o małym zainteresowaniu konkursami, zaś jedynie w przypadku konkursu dla Poddziałania 8.1.1 został on zawieszony ze względu na przekroczenie dostępnej alokacji wynoszącej 30 mln PLN. Dlatego też można mieć poważne wątpliwości co do tego czy poziom kontraktacji w 2010 osiągnie wartości zapisane w Planie działania na 2010 rok. To z kolei musi mieć swoje negatywne odbicie w wartościach wskaźników osiągniętych zarówno w 2010 jak i 2011 roku.

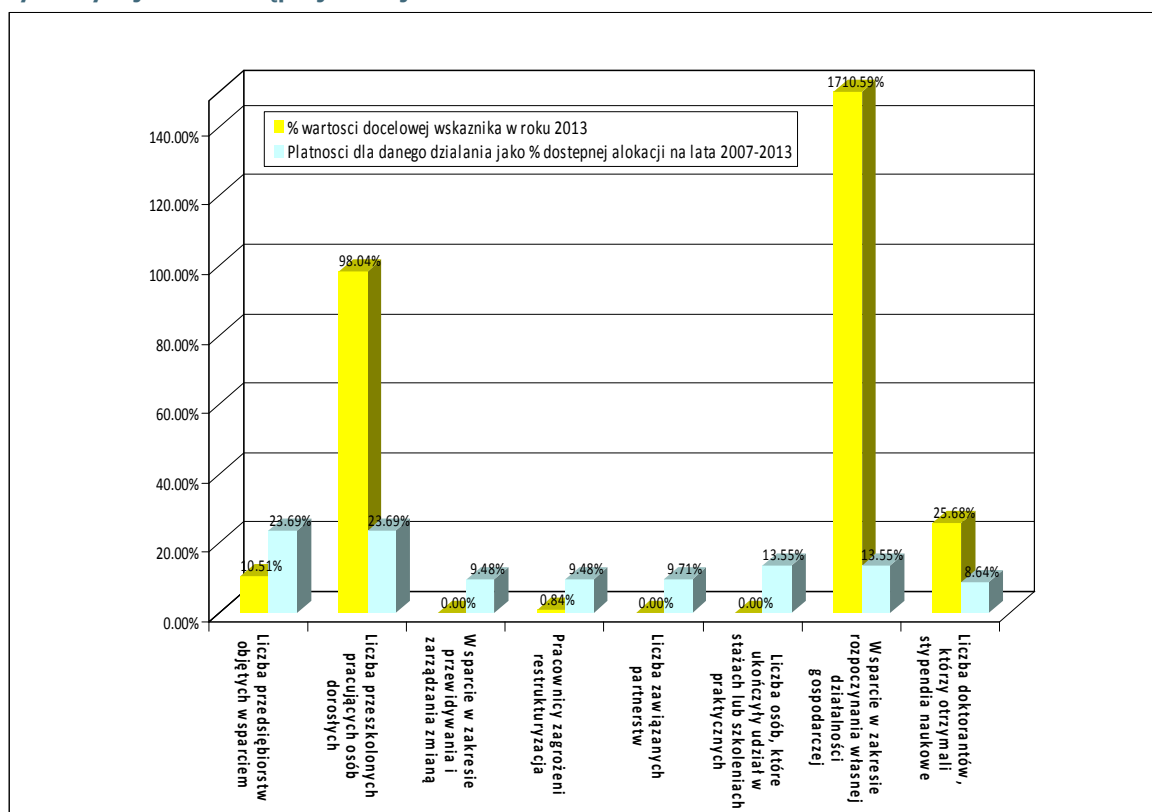
Analiza przebiegu kontraktacji w 2010 roku pokazuje brak zależności pomiędzy postępowaniem finansowym i rzeczowym, mierzonym wskaźnikami produktów, w danym roku (patrz wartości wskaźników osiągnięte do końca czerwca 2010). Z tego powodu ocena relacji między postępowaniem rzeczowym i finansowym w ramach Priorytetu – w odniesieniu do stopnia zaawansowania wdrażania Programu, dokonana może zostać jedynie w oparciu o analizę wartości skumulowanych dla okresu 2007-2010. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, w swoich sprawozdaniach finansowych z realizacji Programu, największy nacisk kładzie na wartość złożonych wniosków o dofinansowanie oraz na wielkość kontraktacji (dane prezentowane narastająco). Z kolei jak zaznaczono już wcześniej, wartości większości wskaźników weryfikowane są dopiero po zakończeniu projektów, bądź też po zakończeniu uczestnictwa w konkretnym projekcie przez danego uczestnika. Dlatego też ocena relacji pomiędzy postępowaniem rzeczowym i finansowym w ramach Priorytetu przeprowadzona powinna być w oparciu o wielkość dokonanych płatności – jest to oczywiście celowe jedynie na poziomie makro, bowiem na poziomie poszczególnych projektów dokonywane płatności na ogół wyprzedzają osiąganie postępu rzeczowego (koszty zarządzania, koszty uruchomienia projektu, koszty rekrutacji ponoszone są w okresie początkowym, bez postępu rzeczowego, z kolei w końcowym okresie wskaźniki są już osiągane, a nakłady maleją).

Na wykresie 5 porównane zostały wartości wskaźników osiągnięte od początku wdrażania Programu do końca czerwca 2010 w stosunku do wartości docelowych w roku 2013 oraz suma płatności⁹ w stosunku do alokacji dostępnej na lata 2007-2013¹⁰. Wykres ten można traktować, jako pewne przybliżenie pokazujące relację pomiędzy postępowaniem finansowym i rzeczowym w realizacji Priorytetu VIII. **Widać, iż praktycznie brak jest korelacji pomiędzy wartościami wskaźników, a wysokością środków przeznaczonych na realizację poszczególnych Działań. Może to być pochodną błędnego wyznaczenia wartości docelowych wskaźników produktu, w stosunku do przewidzianych nakładów finansowych, co z kolei jest konsekwencją wad wynikających z błędnej dezagregacji wskaźników produktu na poziomie kraju.** Dlatego też wydaje się, iż problem dotyczący potrzeby weryfikacji wartości docelowych wskaźników powinien zostać omówiony szerzej. Kwestia ta dokładnie przeanalizowana zostanie jednak w kolejnym rozdziale opracowania, poświęconym ocenie możliwości osiągnięcia wartości docelowych wskaźników w 2013 roku.

⁹ Zgodnie z metodologią stosowaną w sprawozdaniach z realizacji Programu przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, suma płatności to wartość wydatków kwalifikowanych pomniejszona o wydatki prywatne w zatwierdzonych wnioskach o płatność.

¹⁰ W przypadku wskaźników, których wartość przyrasta w efekcie realizacji projektów w różnych Poddziałaniach dla określenia stopnia wykorzystania dostępnej alokacji zastosowano średnią ważoną. Średnia ta uwzględnia stosunek wartości środków w poszczególnych Poddziałaniach do całości alokacji. Stosunek płatności do alokacji w każdym Poddziałaniu jest bowiem zupełnie inny.

Wykres 5 Porównanie osiągniętych wartości wskaźników produktu dla Priorytetu VIII, według stanu na dzień 30 czerwca 2010 w stosunku do wartości docelowej w roku 2013 oraz skumulowanych płatności wyrażonych jako % dostępnej alokacji.

Źródło: opracowanie własne PSDB Sp. z o.o.

Ogólnie, jeśli chodzi o stosunek wartości płatności do wielkości alokacji w całym komponentie regionalnym województwo lubelskie z wykorzystaniem alokacji na poziomie 21.2% plasuje się nieco powyżej średniej dla całego kraju, która na koniec czerwca 2010 wynosiła 19.6%¹¹. W przypadku wdrażania Priorytetu VIII województwo lubelskie znajduje się znacząco powyżej średniej dla kraju – wykorzystanie alokacji do końca I półrocza 2010 wyniosło 20.2%, podczas gdy średnia dla kraju to 11.7%.

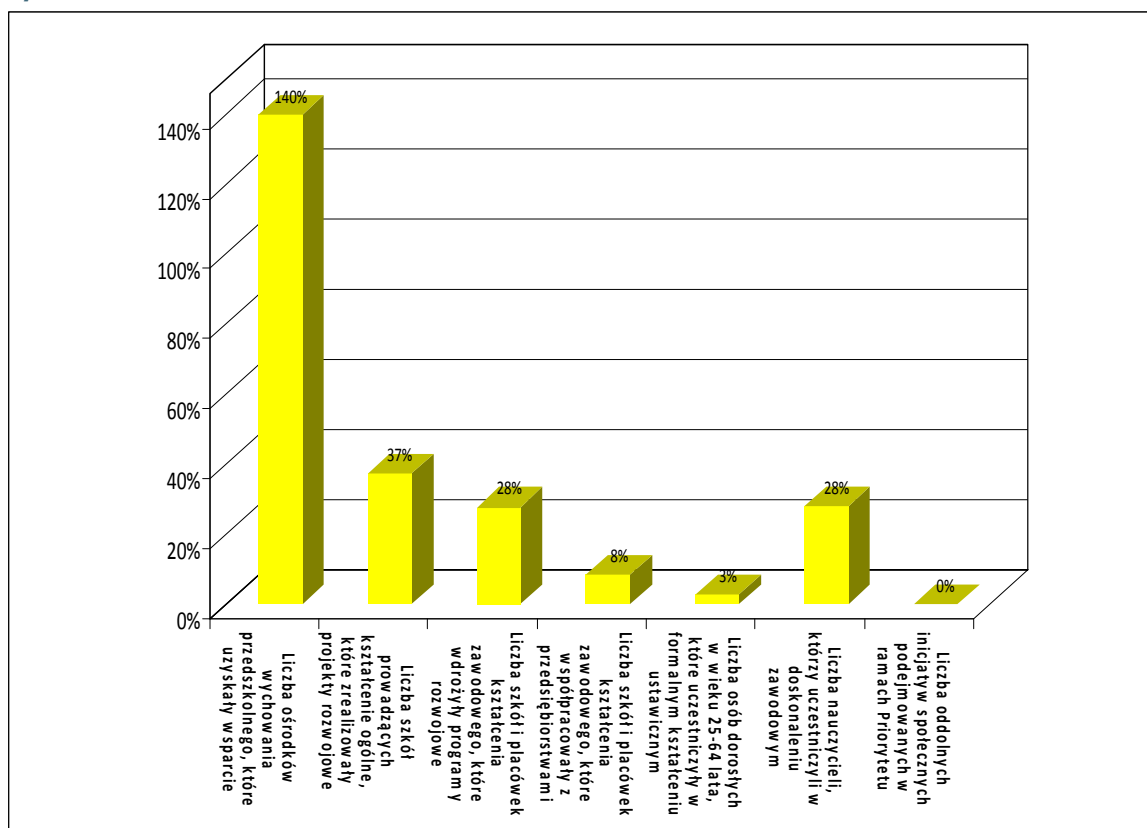
3.3.2. Analiza wskaźników w ramach Priorytetu IX Rozwój kompetencji i wykształcenia w regionach

Analiza wskaźników dla Priorytetu IX w znacznej mierze pokrywa się z tą przeprowadzoną dla Priorytetu VIII. I tak ponownie lektura sprawozdania z realizacji Priorytetów VIII i IX PO KL pokazuje, że wartości wskaźników produktu osiągnięte do końca czerwca 2010 odbiegają od tych zapisanych w Planie działania na 2010 rok. Ponownie wynika to z zaleceń IZ, która wymaga podwyższania w Planach działania wartości wskaźników, z uwagi na przyjęte wartości wskaźników Programu, nawet jeśli ich osiągnięcie jest nierealne. Podstawowa różnica w stosunku do Priorytetu VIII to fakt, iż jedynie jeden wskaźnik został przekroczony i to nieznacznie - dotyczy to liczby ośrodków wychowania przedszkolnego, które uzyskały wsparcie w ramach Priorytetu. W przypadku wszystkich pozostałych wskaźników rozbieżność pomiędzy założeniami Planu działania i wartościami osiągniętymi do połowy 2010 roku jest na tyle duża, że można mówić o zagrożeniu nieosiągnięcia zapisanych wartości docelowych wskaźników. Szczególnie widoczne jest to w przypadku wskaźnika liczba osób dorosłych w wieku 25–64 lat, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym w ramach Priorytetu oraz wskaźnika liczba oddolnych inicjatyw

¹¹ Dane pochodzą z informacji miesięcznej z realizacji Programu przygotowanej przez MRR.

społecznych podejmowanych w ramach Priorytetu, których realizacja jest obecnie na poziomie odpowiednio 3% i 0% (patrz wykres poniżej).¹²

Wykres 6 Wartości wskaźników produktu dla Priorytetu IX osiągnięte od 1 stycznia do końca czerwca 2010 (Mr ze Sprawozdania) w stosunku do wartości założonych w Planie działania na 2010 rok (część C) wyrażone w %.¹³

Źródło: opracowanie własne PSDB Sp. z o.o.

¹² Podobnie jak w przypadku danych dla Priorytetu VIII, wartości założone pochodzą z części C Planu Działania, zaś wartości osiągnięte pochodzą ze sprawozdania okresowego z realizacji Programu i dotyczą okresu objętego sprawozdaniem (kolumna Mr).

¹³ Ze względu na potrzebę zachowania czytelności wykresów, zastosowano skróconą wersję nazw wskaźników. Pełne nazwy wskaźników oraz odpowiadające im wersje skrócone podajemy poniżej:

- Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, które uzyskały wsparcie w ramach Priorytetu - Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, które uzyskały wsparcie
- Liczba szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały programy rozwojowe w ramach Priorytetu - Liczba szkół prowadzących kształcenie ogólne, które zrealizowały projekty rozwojowe
- Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe - Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe
- Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych - Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami
- Liczba osób dorosłych w wieku 25-64 lata, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym w ramach Priorytetu - Liczba osób dorosłych w wieku 25-64 lata, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym
- Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach - Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym
- Liczba oddolnych inicjatyw społecznych podejmowanych w ramach Priorytetu - Liczba oddolnych inicjatyw społecznych podejmowanych w ramach Priorytetu

Powyższy przypis ma swoje zastosowanie również przy pozostałych wykresach dla Priorytetu IX.

Podobnie jak w przypadku wskaźników dla Priorytetu VIII, zawartość „Sprawozdania okresowego z realizacji Priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 za I półrocze 2010” pokazuje, iż w opinii IP głównym czynnikiem warunkującym możliwości przekroczenia bądź też nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników jest atrakcyjność danej formy wsparcia dla projektodawców i potencjalnych uczestników projektu. Wyjątkiem są wskaźniki dotyczące liczby szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały projekty rozwojowe w ramach Priorytetu oraz liczby szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe. W przypadku pierwszego z nich zdaniem IP definicja wskaźnika negatywnie wpływa na jego wartość (każda szkoła może być liczona tylko raz niezależnie od liczby wdrożonych programów rozwojowych). Jeżeli chodzi natomiast o drugi wskaźnik to problemem jest błędne określenie wartości docelowej wskaźnika, który zakłada że 100 % potencjalnych wnioskodawców będzie wdrażało programy rozwojowe.

W chwili realizacji badania, tj. do końca września 2010 r., największe problemy z osiągnięciem wartości zapisanej w Planie działania na 2010 rok identyfikowane są w stosunku do wskaźnika „liczba osób dorosłych w wieku 25-64 lata, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym w ramach Priorytetu”. Co charakterystyczne, niski poziom wskaźnika dla kształcenia ustawicznego zdaniem IP wynika z braku zainteresowania tą formą wsparcia zarówno ze strony wnioskodawców, jak i samych potencjalnych uczestników projektów. Trudno jest się zatem spodziewać, aby zgodnie z zapowiedziami IP zawartymi w sprawozdaniu okresowym, wartość powyższego wskaźnika miała znacząco wzrosnąć dzięki przyjęciu nowego kryterium strategicznego w konkursie ogłoszonym w marcu 2010¹⁴. Najlepiej świadczyć może o tym fakt, iż do końca czerwca 2010 r. w ramach omawianego konkursu nie podpisano żadnej umowy na dofinansowanie. Z informacji otrzymanych z IP wynika, iż jest to konsekwencja trwającej ok. 5 miesięcy procedury wyboru projektów.

Analogicznie do sytuacji opisanej już wcześniej przy analizie wskaźników w Priorytecie VIII, brak osiągnięcia założonych wartości wskaźników produktu bezpośrednio powinien przełożyć się na niemożność uzyskania docelowych wartości wskaźników rezultatu. Dotyczy to w szczególności wskaźników będących w rzeczywistości inaczej sformułowanymi wskaźnikami produktu. Z pozostałych wskaźników rezultatu wydaje się, iż znacznie przekroczony zostanie wskaźnik mierzący odsetek dzieci w wieku 3 – 5 lat uczestniczących w różnych formach edukacji przedszkolnej w ramach Priorytetu na obszarach wiejskich w stosunku do ogólnej liczby dzieci w tej grupie. Do końca 2010 roku przewidziano, że wskaźnik ma osiągnąć poziom 5%, zaś już na koniec roku 2009 wyniósł on 4.37% co odpowiada liczbie 1505 dzieci uczestniczących w projektach współfinansowanych przez EFS. Tymczasem w połowie roku 2010 liczba ta wzrosła do 2959, co z pewnością wykracza poza docelowy poziom 5%. Dokładnie odwrotna sytuacja ma miejsce w przypadku wskaźnika mierzącego liczbę uczniów w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, którzy zakończyli udział w stażach i praktykach w ramach Priorytetu. Tutaj wartość docelową do osiągnięcia na koniec 2010 roku wyznaczono na poziomie 9895, zaś do końca czerwca 2010 roku udało się zrealizować zaledwie 268. Trudno jest natomiast ocenić, czy właściwie została określona wartość wskaźnika „odsetek gmin, w których zrealizowano oddolne inicjatywy społeczne w ramach Priorytetu w stosunku do wszystkich gmin”. Wartość ta wyznaczona została na poziomie 75%, z czego do połowy 2010 roku inicjatywy społeczne zrealizowano w 90 na 213 istniejących gmin¹⁵.

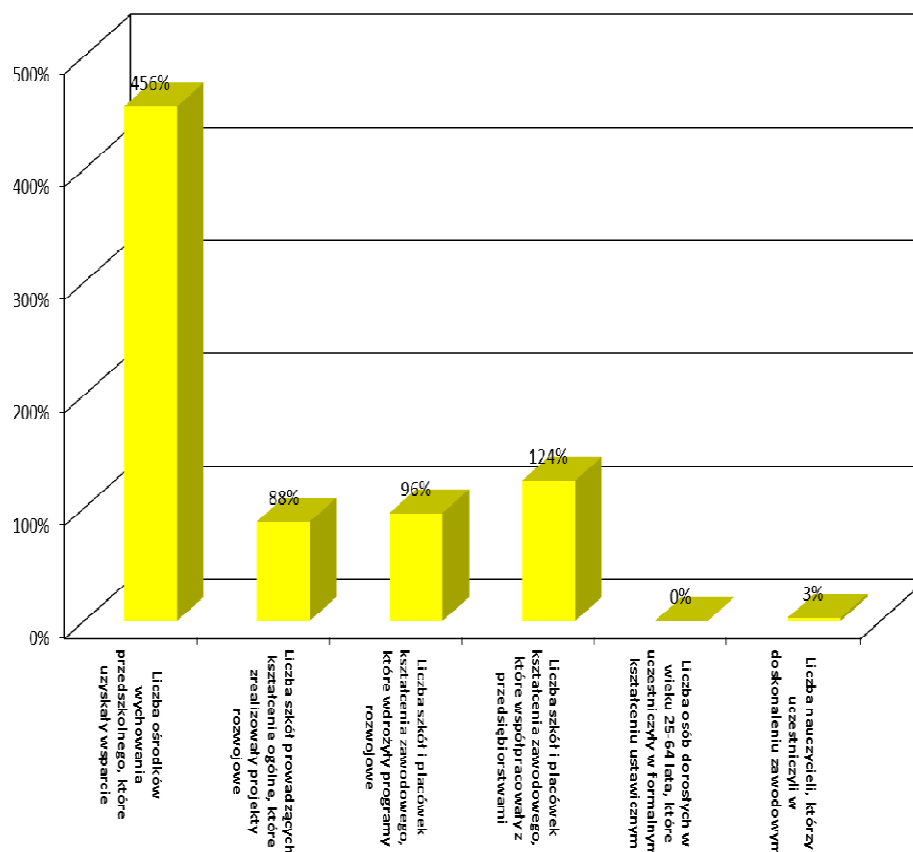
Aby stwierdzić, czy wartości wskaźników zapisane w Planie działania na 2010 rok zostały wyznaczone adekwatnie do istniejących możliwości realizacji, przeanalizujemy ewolucję wartości wskaźników produktu dla poszczególnych działań w 2009 roku. Jak widać na wykresie 7, podobnie jak miało to miejsce w przypadku wskaźników dla Priorytetu VIII, stosunek wartości uzyskanych wskaźników do tych zapisanych w Planie działania jest odbiciem sytuacji obserwowanej w I połowie roku 2010. A zatem większość wskaźników nie osiągnęła wartości zapisanej w Planie

¹⁴ „Grupę docelową w projekcie stanowią osoby dorosłe w wieku 25 – 64, wśród których co najmniej 30% stanowią osoby powracające do pracy po urlopie macierzyńskim/ wychowawczym, dla których wsparcie w ramach projektu zostało dostosowane do specyficznych potrzeb tej grupy”.

¹⁵ Z informacji uzyskanych z IP wynika, że wartość docelowa nie jest zagrożona, zaś konkurs w ramach Działania 9.5 planowany na rok 2010 przeniesiono na rok 2011.

działania. Wyjątkiem jest wskaźnik dotyczący przedszkoli oraz wskaźnik mierzący liczbę szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych – w obu tych przypadkach wartości docelowe zostały przekroczone. Zarazem dane za I połowę 2010 r. sugerują, iż wskaźnik liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego może w tym roku nie osiągnąć wartości zapisanej w Planie działania.

Wykres 7 Wartości wskaźników produktu dla Priorytetu IX osiągnięte w roku 2009 (Mr ze Sprawodania) w stosunku do wartości założonych w Planie działania na 2009 rok (część C) (w %).

Źródło: opracowanie własne PSDB Sp. z o.o.

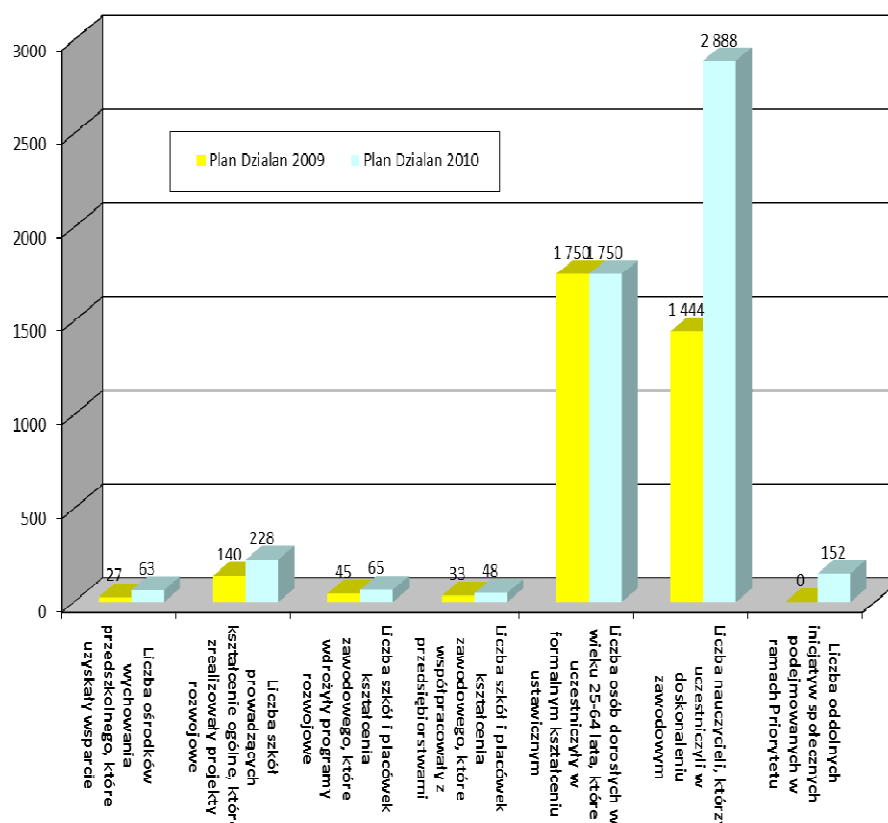
Należałoby oczekiwać, iż w Planie działania na 2010 rok, wartości docelowe wyznaczone zostaną w oparciu o doświadczenia z poprzednich lat wdrażania Programu. Tymczasem przesłanki te wydają się być spełnione jedynie częściowo, w przypadku wskaźników, których wartości docelowe zostały w roku 2009 przekroczone. Mamy tutaj bowiem do czynienia ze zwiększeniem wartości do osiągnięcia w roku 2010. W przypadku wskaźników, których realizacja w roku 2009 nie była zadowalająca obserwujemy zwiększenie wartości docelowej w Planie działania na rok 2010 – wyjątkiem jest wskaźnik mierzący liczbę placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe oraz wskaźnik mierzący liczbę osób dorosłych uczestniczących w formalnym kształceniu ustawicznym (porównanie wartości docelowych wskaźników na lata 2009 i 2010 pokazano na wykresie 8). Ponownie wpływ na to miały zalecenia IZ, chcące zapewnić sobie gwarancje osiągnięcia wskaźników na poziomie Programu.

Oceniając zatem to czy docelowe wartości wskaźników na rok 2010 zostały wyznaczone prawidłowo nie sposób odnieść wrażenia, iż podobnie jak w Priorytecie VIII IP wpisała do Planu działania wartości, mając świadomość, że w praktyce nie ma szans na ich osiągnięcie, na co istotny wpływ miały zalecenia IZ w tym względzie. Dowodem na to może być tutaj wskaźnik mierzący liczbę szkół prowadzących kształcenie ogólne, które zrealizowały programy rozwojowe. Wartość wskaźnika do osiągnięcia w roku 2010 zwiększyła się znacząco w porównaniu do roku 2009 pomimo, iż IP w swoim sprawozdaniu z wdrażania Priorytetu w roku 2009 informuje o braku osiągnięcia planu na ten rok i wyraźnie podkreśla, że „jest trudna do osiągnięcia w konkursowym

trybie wyboru projektów”. Jeszcze bardziej zaskakuje jednak zapisana w Planie działania na 2010 rok, wartość wskaźnika dotyczącego liczby nauczycieli uczestniczących w kształceniu w krótkich formach. Biorąc pod uwagę, że w przypadku tego wskaźnika z planowanej w 2009 roku liczby 1444 udało się osiągnąć jedynie wartość 40 należałoby się spodziewać obniżenia oczekiwanej wartości docelowej w roku 2010. Tymczasem wartość ta nie została obniżona, lecz dwukrotnie zwiększona.

Podobną analizę można byłoby przeprowadzić również dla innych wskaźników produktu, zaś wnioski z niej płynące byłyby dokładnie takie same. A zatem możemy w tym miejscu stwierdzić, iż wartości wskaźników na rok 2010 nie zostały określone adekwatnie do istniejących możliwości realizacji poszczególnych Działań w ramach Priorytetów VIII i IX w województwie. Najlepiej świadczyć o tym może opisane powyżej doświadczenia dotyczące realizacji wartości wskaźników umieszczonych w Planie działania na rok 2009. Co więcej, analiza Planów działania oraz sprawozdań z realizacji Priorytetów jednoznacznie wskazuje na to, że IP wyznaczając wartości docelowe na rok 2010 miało świadomość, że w większości przypadków nie ma szans na ich osiągnięcie. Należy jednak w tym miejscu powtórzyć, że określanie wartości docelowych wskaźników w Planach działania odbywa się w ramach konsultacji prowadzonych z IZ, która wymaga od IP osiągnięcia założonych wartości wskaźników.

Wykres 8 Wartości wskaźników produktu dla Priorytetu IX, według stanu na dzień 30 czerwca 2010 zapisane w Planie działania (część C) na 2009 i 2010 rok.

Źródło: opracowanie własne PSDB Sp. z o.o..

Kolejnym etapem analizy dla Priorytetu IX jest prześledzenie ewolucji kontraktacji środków przeznaczonych na realizację projektów zapisanych w Planie działania na 2010 rok. Zgodnie z tabelą finansową zawartą w Planie działania, wartość kontraktacji w 2010 roku dla Priorytetu IX powinna wynieść 118 mln PLN, w tym:

- 48 mln PLN w Działaniu 9.1¹⁶,

¹⁶ Po zmianach pierwotnej wersji dokumentu alokacja dla Działania 9.1 została powiększona o 10 mln PLN.

- 35 mln PLN w Działaniu 9.2,
- 20 mln PLN w Działaniu 9.3,
- 10 mln PLN w Działaniu 9.4'
- 15 mln PLN w Działaniu 9.5.

Wielkość wydatków określono natomiast na poziomie 50 mln PLN dla Priorytetu IX, w tym:

- 30 mln PLN w ramach Działania 9.1,
- 9 mln PLN w ramach Działania 9.2,
- 6 mln PLN w ramach Działania 9.3,
- 4 mln PLN w ramach Działania 9.4,
- 1 mln PLN w ramach Działania 9.5.

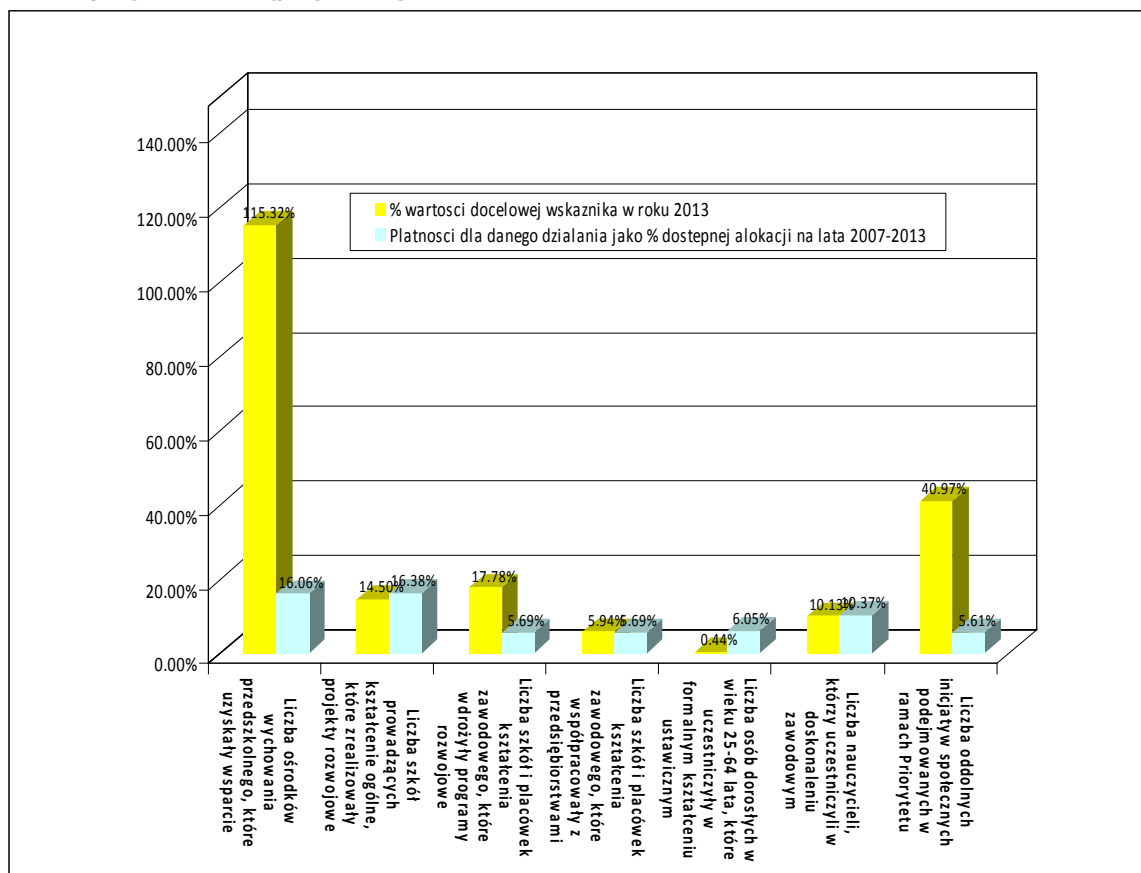
W Planie działania na rok 2010 przewidziano, iż większość konkursów ogłoszona zostanie w I połowie 2010 roku. Wyjątkiem jest jeden konkurs w ramach Poddziałania 9.1.1 i konkurs na projekty ponadnarodowe, których ogłoszenie przewidziano na III kwartał 2010, a także konkurs w ramach Poddziałania 9.5 i konkurs na projekty innowacyjne, których ogłoszenie po zmianach wprowadzonych do Planu działania zaplanowano na IV kwartał 2010. Łączna wartość alokacji na konkursy ogłoszone w I połowie 2010 roku powinna zatem wynieść 90 mln PLN, zaś na konkursy mające odbyć się w II połowie roku 36 mln PLN (pozostałą część alokacji przeznaczono na projekty systemowe).

Zgodnie z danymi ze sprawozdania okresowego z realizacji Priorytetu w I połowie 2010 roku, do końca czerwca 2010 r. nie podpisano żadnej umowy w ramach konkursów ogłoszonych w 2010 roku¹⁷. W przypadku konkursów dla Działania 9.1 w sprawozdaniu mowa jest o dużym zainteresowaniu wnioskodawców, czego konsekwencją było zwiększenie alokacji dostępnej dla Poddziałania 9.1.2 o 10 mln PLN. Dokładnie odwrotnie wygląda sytuacja w Działaniach 9.2 i 9.3, gdzie w ramach ogłoszonych konkursów trudno jest spodziewać się wykorzystania dostępnej alokacji. A zatem trudno jest oczekiwać, aby poziom kontraktacji w 2010 r. osiągnął wartości zapisane w Planie działania na ten rok. To z kolei podobnie jak w przypadku Priorytetu VIII powinno negatywnie przełożyć się na wartości wskaźników osiągnięte zarówno w 2010 jak i 2011 roku.

Tak jak to miało miejsce w przypadku Priorytetu VIII, widoczny jest brak zależności pomiędzy postępem finansowym i rzeczowym w danym roku (patrz wartości wskaźników osiągnięte do końca czerwca 2010). Przyrost wartości wskaźników jest bowiem pochodną realizacji projektów, które uzyskały finansowanie w poprzednich latach. Ponownie więc wykorzystamy metodologię zastosowaną dla Priorytetu VIII i przeanalizujemy zależność pomiędzy wartościami wskaźników produktu dla Priorytetu IX, osiągniętymi od początku wdrażania Programu do końca czerwca 2010, w stosunku do wartości docelowych w roku 2013 oraz sumą płatności, która mierzona jest jako odsetek alokacji dostępnej na lata 2007-2013. Zależność ta pokazana jest na wykresie 9. W odróżnieniu od sytuacji mającej miejsce w Priorytecie VIII można zaobserwować, iż przynajmniej w przypadku kilku wskaźników występuje pewna korelacja pomiędzy ich wartościami, a wysokością środków przeznaczonych na realizację poszczególnych Działań. Nadal jednak widoczne są wskaźniki, których realizacja wydaje się nie mieć związku z wielkością nakładów przeznaczonych na ich osiągnięcie (np. wskaźnik mierzący liczbę przedszkoli, które uzyskały wsparcie). Jak zaznaczono już jednak wcześniej, problem ten zostanie dokładnie przeanalizowany w kolejnym rozdziale opracowania, poświęconym ocenie możliwości osiągnięcia wartości docelowych wskaźników w 2013 roku.

¹⁷ Ponownie, tak jak to miało miejsce w przypadku Priorytetu VIII, IP podkreśla, że umowy w ramach konkursów ogłoszonych w 2010 r. nie zostały podpisane z uwagi na trwającą ok. 5 miesięcy procedurę wyboru projektów.

Wykres 9 Porównanie osiągniętych wartości wskaźników produktu dla Priorytetu IX, według stanu na dzień 30 czerwca 2010 w stosunku do wartości docelowej w roku 2013 oraz skumulowanych płatności mierzonych jako % dostępnej alokacji.

Źródło: opracowanie własne PSDB Sp. z o.o.

W stosunku do całego komponentu regionalnego PO KL, wdrażanie Priorytetu IX odbywa się w województwie lubelskim wolniej, przy czym również wykorzystanie alokacji jest niższe niż średnia dla całego kraju. Do końca I połowy 2010 roku w ramach Priorytetu IX wykorzystano bowiem zaledwie 10,6% dostępnej alokacji, przy średniej dla kraju na poziomie 11,7%. Dla przypomnienia, średnia wykorzystania alokacji dla całego komponentu regionalnego w województwie lubelskim osiągnęła na koniec czerwca 2010 r. poziom 21,2%, podczas gdy przeciętna dla całego kraju wyniosła w tym okresie 19,6%.

3.4. Osiągnięcie wskaźników na poziomie projektów a wskaźniki na poziomie Działań i Priorytetów

W ramach przygotowywanych projektów, a następnie wniosków o dofinansowanie w ramach PO KL, każdy projektodawca winien wskazać cel przedsięwzięcia, jego rezultaty i produkty oraz działania, które pozwolą mu zrealizować założone rezultaty oraz osiągnąć założony cel. Dlatego projektodawcy aplikujący o środki PO KL muszą we wniosku zawrzeć zarówno produkty, jak i rezultaty projektu oraz wskazać wartości, jakie planują osiągnąć.

Z uwagi na to, że poszczególne projekty służą osiągnięciu celów PO KL, winny one wpisywać się także w cele szczegółowe określone dla każdego z Priorytetów oraz wpływać na osiągnięcie wskaźników mierzących poziom realizacji odpowiednich celów szczegółowych. Dlatego projektodawcy powinni wskazywać w projekcie zarówno te rezultaty, które wymagane są do osiągnięcia w ramach poszczególnych Priorytetów, jak i te charakterystyczne dla swojego projektu. Stąd można wyróżnić w ramach jednego projektu rezultaty, których osiągnięcie ściśle wiąże się z realizacją wskaźników określonych na poziomie poszczególnych Priorytetów PO KL oraz takie rezultaty, które projektodawcy sami określają w odniesieniu do celów projektu.

Badanie pokazało, że beneficjenci mają ograniczoną świadomość istnienia bezpośredniego związku pomiędzy projektem a celem szczegółowym danego Priorytetu – i to pomimo tego, że we wniosku o dofinansowanie mają obowiązek wskazania powiązania pomiędzy celami projektu a celami nadrzędnymi. Oznacza to także niewielką wrażliwość projektodawców na określone w odniesieniu do celów szczegółowych wskaźniki produktu i rezultatu. Oczywiście co do zasady beneficjenci przyznają, że zdają sobie sprawę, iż projekt powinien wpływać na wskaźniki określone na poziomie Priorytetów, ale można w tym wypadku zaryzykować twierdzenie, że świadomość tę pobudziła IP poprzez wprowadzanie do dokumentacji konkursowej informacji o tym, jakiego rodzaju wskaźniki produktu powinny być uwzględnione w ramach zgłaszanych w konkursach projektów. Część beneficjentów przyznaje, że w ramach wcześniejszych konkursów, kiedy to informacje dotyczące określonych wskaźników produktu nie były zawarte w dokumentacji konkursowej, nie uwzględniała ich w ramach projektów. W efekcie w momencie składania wniosku o płatność i konieczności dostarczania określonych informacji w ramach załącznika nr 2 pojawiały się problemy z uzyskaniem tych informacji.

Warto w tym miejscu jednak zaznaczyć, że niektórzy beneficjenci twierdzą, iż pomimo braku wskazywania w pierwszych dokumentacjach konkursowych wymaganych w danym Priorytecie wskaźników produktu, korzystali oni z Podręcznika wskaźników PO KL, który zalecany był jako dokument pomocniczy przy opracowywaniu wniosku o dofinansowanie projektu i dlatego zawarte w nim wskaźniki zapisywali w swoich projektach.

Za znamienne należy także uznać to, że beneficjenci nie analizują wartości wskaźników określanych w ramach poszczególnych Działań i Priorytetów w Planach działania. W trakcie badania tylko jeden beneficjent stwierdził, że analizował wartości zaplanowanych wskaźników w Planie działania, ale z jego punktu widzenia nie miało to żadnego znaczenia, bo i tak nie miał wpływu na tę wartość. Inny beneficjent z kolei stwierdził, że wartości wskaźników planowane w Planach działania na dany rok są na tyle wysokie i z jego punktu widzenia tak abstrakcyjne, że nie zastanawia się nad tym, czy przyjmowane wartości są możliwe do osiągnięcia czy też nie. Realizowany bowiem przez beneficjenta projekt jest tak niewielką częścią tego, co w ramach określonego Działania czy Priorytetu ma zostać osiągnięte, że wnioskodawcy nie przykładają do planowanych wartości większej wagi.

Dlatego można stwierdzić, że beneficjenci co prawda sięgają do Planów działania, ale poszukują w nich informacji o: planowanych terminach konkursów, ich rodzajach, typach wsparcia, zakładanych kryteriach dostępu i strategicznych oraz alokacjach. Jeśli chodzi o wskaźniki, to nauczani doświadczeniem i tym, jakie obecnie wymagania zapisywane są w dokumentacji konkursowej sprawdzają jedynie to, jak się one nazywają, by ująć je w rezultatach przygotowywanych projektów.

3.5. Identyfikowane bariery w osiąganiu produktów i rezultatów na poziomie projektów wpływające na poziom wskaźników w ramach Działań i Priorytetów

Bariery, czyli przeszkody na jakie natykają się beneficjenci realizujący projekty w ramach Priorytetu VIII i Priorytetu IX PO KL identyfikowane były w trakcie wywiadów indywidualnych oraz grupowych przeprowadzonych z beneficjentami. W tej części prezentowany zatem jest punkt widzenia beneficjentów.

Należy podkreślić, iż część beneficjentów jest zdania, że osiąganie planowanych wskaźników nie napotyka na jakieś szczególne bariery. Dzieje się tak dlatego, że są one konstruowane w dostosowaniu do określonych celów projektu, identyfikowanych w oparciu o istniejące problemy. Z drugiej strony można było też usłyszeć, że doświadczenie projektowe nakazuje im określać wskaźniki na bezpiecznym poziomie. Jak twierdzono, znacznie lepiej jest przekroczyć założony wskaźnik, aniżeli nie móc go osiągnąć.

Specyfika każdego z badanych Priorytetów, wpływająca na zakresy realizowanych projektów, wymaga omówienia identyfikowanych barier w odniesieniu do każdego z Priorytetów odrębnie. Niemniej jednak warto zauważyć, iż w badaniu wskazana została jedna wspólna przeszkoda, z którą część beneficjentów ma ciągle problemy, a mianowicie problem z odróżnieniem produktu od

rezultatu. Jak mówili, definicje tych dwóch określić są na tyle nieczytelne w ramach Programu, że ciągle jeszcze powodują wiele nieporozumień i skutkują błędnym ich wskazywaniem w projektach.

Priorytet VIII

W przypadku Priorytetu VIII wskazywano, że w regionie utrzymuje się popyt na szkolenia językowe i dotyczące umiejętności posługiwania się komputerem (szczególnie w grupie osób w wieku 50+) oraz, że znamienne i utrzymujące się na przestrzeni lat jest niewielkie zainteresowanie szkoleniami zawodowymi, dzięki którym nabywane są umiejętności odpowiednie do potrzeb rynku pracy. Beneficjenci mówili również, że co prawda wśród pracodawców istnieje ograniczone zapotrzebowanie na szkolenia specjalistyczne dla swoich pracowników, niemniej jednak nawet gdyby beneficjenci podjęli się organizacji takich szkoleń, to mała liczba ich uczestników oraz specyfika szkoleń generuje zbyt wysokie koszty. To sprawia, iż beneficjenci rezygnują z podejmowania się realizacji takich przedsięwzięć, co przekłada się na stopień realizacji wskaźnika.

Wskazywano także na coraz częściej pojawiającą się barierę wpływającą znacząco na jakość oferowanego wsparcia, a tym samym na rezultaty miękkie projektów, tj. na ograniczony rynek trenerów, mogących szkolić w bardziej specyficznych obszarach, np. związanych z nowymi technologiami, czy energią odnawialną.

Inną barierą wskazywaną przez beneficjentów w osiąganiu zaplanowanych w projekcie wskaźników jest nieprzewidywalność uczestników projektów. Obserwowany jest wzrost postaw roszczeniowych wśród uczestników. Nawet dobre zdiagnozowanie grupy docelowej i prawidłowo przeprowadzona rekrutacja nie daje gwarancji, iż uczestnicy w pełni skorzystają z oferowanego im w projekcie wsparcia.

Priorytet IX

Z kolei w Priorytecie IX zasadniczą barierą w osiąganiu zaplanowanych w projekcie rezultatów i produktów jest generalnie większa bierność szkół i nauczycieli do uczestniczenia w projektach w roli uczestników projektu, ale także jako ich realizatorów. Swoją rolę odgrywa tutaj również inicjatywa organów prowadzących szkoły, których zainteresowanie oraz chęć realizowania projektów wspieranych w ramach PO KL ma istotne znaczenie dla stymulowania aktywności szkół.

Istotną barierą, na którą wskazano w trakcie badania, może okazać się w nadchodzącym roku konieczność realizowania przez regiony projektu systemowego Ministerstwa Edukacji Narodowej. Już dziś barierą osiągania wskaźników dotyczących programów rozwojowych szkół są projekty wdrażane w ramach Priorytetu III. Trzeba przy tym zwrócić uwagę, że realizacja projektu pt. *Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkół podstawowych* wymaga ogromnej pracy ze strony IP, a nie będzie przekładało się na osiągnięcie żadnego ze wskaźników – jest to właśnie przykład działań nie przekładających się na wskaźnik, choć istotnych społecznie.

3.6. Czynniki wpływające na osiąganie rezultatów i produktów na poziomie projektów skutkujące osiągnięciem wskaźników na poziomie Działań i Priorytetów

Przez czynniki rozumieliśmy w badaniu przyczyny wpływające na powstawanie barier w osiąganiu zaplanowanych wartości wskaźników na poziomie projektów, a następnie Działań Priorytetów.

Podobnie jak w przypadku barier, można wskazać czynniki o charakterze przekrojowym, mające znaczenie zarówno dla Priorytetu VIII, jak i Priorytetu IX oraz czynniki charakterystyczne dla każdego z tych dwóch Priorytetów.

I tak za czynnik przekrojowy wpływający na osiąganie planowanych w projektach rezultatów i produktów uznać należy niewątpliwie niedostateczne planowanie strategiczne na różnych poziomach wdrażania Programu (IZ, IP) co uzasadnione zostanie przez prezentację zgromadzonego w ramach badania materiału badawczego.

Innym czynnikiem przekrojowym jest podkreślany przez respondentów badań jakościowych niski poziom współpracy podmiotów, reprezentujących różne sektory gospodarki w regionie.

Także wymagania biurokratyczne w ramach projektów finansowanych z funduszy strukturalnych, w tym Europejskiego Funduszu Społecznego, sprawiają, że np. przedsiębiorcy nie są zainteresowani samodzielnym aplikowaniem o środki dostępne dla nich w ramach Programu. Jeśli już decydują się na udział w projekcie dofinansowywanym przez EFS, to najczęściej jako grupa docelowa, a nie wnioskodawca.

Czynnikiem istotnym są także przepływy finansowe, które niekiedy skutecznie utrudniają terminową realizację projektów.

Priorytet VIII

Czynniki, które wpływają na osiągnięcie wskaźników w ramach poszczególnych Działań Priorytetu VIII jako całości można podzielić na czynniki odnoszące się do: a) przedsiębiorców, b) pracujących osób dorosłych, c) pracowników zakładów restrukturyzowanych oraz d) partnerstw zawiązywanych na szczeblu lokalnym i regionalnym. Są to przede wszystkim czynniki stymulujące podaż projektów składanych w ramach poszczególnych Działań i Poddziałań.

W przypadku przedsiębiorców, czynnikiem istotnie wpływającym na osiągnięcie wskaźników odnoszących się do ich liczby są obowiązujące w PO KL zasady wsparcia kierowanego do przedsiębiorców w postaci szkoleń. Zgodnie bowiem z obowiązującymi zasadami wsparcie oferowane przedsiębiorcom związane jest z udzielaniem pomocy publicznej, a to oznacza, że przedsiębiorcy chcący inwestować w podwyższanie kwalifikacji swoich pracowników obowiązani są do wnoszenia do projektu wkładu własnego w określonej przepisami wysokości. Rozwiązanie to, wynikające z ogólnie obowiązujących w tym zakresie zasad unijnych, sprawia, że zainteresowanie przedsiębiorców udziałem w takich projektach jest istotnie ograniczone. Dodatkowo trzeba przypomnieć, że w ramach tego samego Poddziałania PO KL 8.1.1. ze szkoleń korzystać mogą osoby pracujące chcące z własnej inicjatywy podnieść swoje kwalifikacje. Jak mówili nam beneficjenci, przedsiębiorcy wiedząc, że pracownik może sam zgłosić się na szkolenie, za które nie musi płacić, nie widzą potrzeby angażowania się w przedsięwzięcie, do którego musi dołożyć własne środki, a które w rezultacie daje pracownikom takie same kwalifikacje czy umiejętności, jak te zdobyte w ramach szkolenia bezpłatnego. Dodatkowo negatywnie wpływa na odbiór tego rodzaju wsparcia fakt, że w przypadku projektów z pomocą publiczną gdyszkolenia odbywają się w czasie godzin pracy, wkład własny stanowią wynagrodzenia pracowników. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę również na to, że w przypadku województwa lubelskiego, przedsiębiorcy to głównie firmy, w których dominuje patriarchalny styl zarządzania i brakuje w nich rozdziału pomiędzy byciem właścicielem a zarządzającym firmą. Rzadkością są firmy, w których wyodrębnione zostały działy, zajmujące się polityką kadrową przedsiębiorstwa, w tym szkoleniami. Jak stwierdzono w badaniu ewaluacyjnym „Ocena wdrażania PO KL w kontekście ukierunkowania wsparcia dla Priorytetów VIII i IX w woj. lubelskim”: *„Zarządzający przedsiębiorstwami nie dostrzegają też możliwości uzyskania przewagi konkurencyjnej poprzez poprawę jakości kadr. Podnoszenie kwalifikacji pracowników stoi stosunkowo nisko w hierarchii potrzeb firm.”* Tego rodzaju charakterystyka firm Lubelszczyzny dodatkowo negatywnie wpływa na możliwości realizowania projektów dla przedsiębiorców, a co za tym idzie osiągnięcia planowanych w nich wskaźników prowadzących do realizacji zakładanych celów szczegółowych PO KL. Innym czynnikiem wpływającym na nieosiągnięcie wskaźników zaplanowanych w ramach Poddziałania 8.1.1. PO KL jest swoista konkurencja mająca miejsce w ramach Programu pomiędzy Priorytetem II i oferowanym tam wsparciem dla projektów ponadregionalnych o podobnym charakterze. Stąd np. większe przedsiębiorstwa, czy działające sieci przedsiębiorstw częściej decydują się na realizację projektów finansowanych w ramach Priorytetu II, aniżeli Priorytetu VIII PO KL. Kolejnym istotnym ograniczeniem osiągnięcia wskaźnika udziału pracowników w projektach jest struktura wielkości firm w województwie, gdzie dominują firmy mikro. Pozyskanie do współpracy w ramach projektu 100 takich firm oznacza osiągnięcie zaledwie 100 uczestników.

W przypadku projektów realizowanych na potrzeby firm działających w regionie niezwykle istotnym czynnikiem jest również czas trwania oceny wniosków o dofinansowanie. Beneficjenci wskazywali, że średnio wynosi ona do 4 – 5 miesięcy. Jest to zbyt długi okres dla przedsiębiorców, którzy - jeżeli potrzebują wsparcia dotyczącego szkoleń dla swoich pracowników - liczą na to, iż będzie ono dostępne w krótkim czasie. Niestety zasady Programu wykluczają taką możliwość i w związku z tym beneficjenci czasami nie próbują nawet zachęcać przedsiębiorców do udziału w projekcie, bo wiedzą, że nie są w stanie dostarczyć im takiego wsparcia odpowiednio szybko.

Trzeba w tym miejscu odnotować, że początkowo okres ten wynosił blisko 7 miesięcy i jego skrócenie do 4-5 miesięcy jest dowodem na podejmowanie przez IP działań przyczyniających się do usprawnienia wdrażania.

Innym istotnym czynnikiem wpływającym na podaż projektów obejmujących przedsiębiorców jest ich często negatywne nastawienie do poddawania się badaniom. Nie są otwarci na pomoc, która wymaga przeanalizowania ich obecnej sytuacji i wskazania słabości, problemów, które mogłyby zostać złagodzone, czy rozwiązane poprzez udział w projekcie PO KL. Potwierdzają to ponownie wyniki badania „Oceny wdrażania PO KL w kontekście ukierunkowania wsparcia dla Priorytetów VIII i IX w woj. lubelskim”, gdzie stwierdzono, iż „(...) większość przedsiębiorstw nie odczuwa potrzeby prowadzenia pogłębionych badań marketingowych, gdyż nie odczuwa istotnych zagrożeń związanych ze zmianami trendów (...) Nie odczuwa też poważniejszych wyzwań rozwojowych czy poważnego zagrożenia konkurencją.”

Jednym z częściej wymienianych przez beneficjentów czynników mających wpływ na podaż określonego typu projektów są kryteria strategiczne, a czasem także kryteria dostępu.

Z założenia kryteria strategiczne mają służyć w PO KL Instytucji Pośredniczącej do stymulowania podaży projektów w określonym zakresie, tak by w jak największym stopniu odpowiadały one na potrzeby regionalne i lokalne oraz by wspierały określone w regionie kierunki rozwoju. Analiza obowiązujących w latach 2007-2010 oraz planowanych na 2011 rok kryteriów strategicznych w ramach Poddziałania 8.1.1. i Poddziałania 8.1.2. (w przypadku których istnieje największe zagrożenie nieosiągnięcia zaplanowanych wartości docelowych w 2013 r.) pokazuje, że niestety z z upływem czasu kryteria strategiczne służą IP bardziej jako narzędzie do stymulowania pojawiania się projektów, których realizacja może wpływać na osiąganie wartości wskaźników produktu zaplanowanych w ramach Priorytetu, aniżeli jako sposób pobudzania rozwoju w zakresie i obszarach strategicznych z punktu widzenia regionu, aczkolwiek widoczne jest, że IP formułując kryteria strategiczne zwraca uwagę na potrzeby regionu, w tym zwłaszcza na specyficzne grupy docelowe i obszary interwencji, a także na komplementarność z innymi działaniami realizowanymi w regionie.

Jest oczywiste, że każdy wnioskodawca chce uzyskać wsparcie dla swojego przedsięwzięcia. Oznacza to, że wiedząc za co może uzyskać dodatkowe punkty w ramach kryteriów strategicznych będzie przygotowywał projekt, który to zapewni, tj. zwiększy prawdopodobieństwo otrzymania takiej liczby punktów z oceny merytorycznej, która zagwarantuje realizację pomysłu. Stąd sposób formułowania kryteriów strategicznych odgrywa niebagatelną rolę w tym, jakiego typu projekty są wdrażane. Niewłaściwe formułowanie kryteriów strategicznych może prowadzić do tego np., że w przypadku dużej podaży wniosków, wsparcie otrzymują w ramach danego konkursu wyłącznie takie projekty, które spełniają kryteria strategiczne. W opinii beneficjentów takie rozwiązania skutkują tym, że w regionie realizowano w pewnym czasie wyłącznie szkolenia dla osób powyżej 50 roku życia, z maksymalnie średnim wykształceniem, podczas gdy wiele innych grup na rynku pracy mogłoby także skorzystać z pomocy szkoleniowej oferowanej w ramach Programu¹⁸. W opinii beneficjentów pożyteczne byłoby takie formułowanie kryteriów strategicznych, które nie wymuszałyby objęcia projektem w 100% np. danej grupy wiekowej, ale by wskazywały, że np. 20-30% uczestników projektu muszą stanowić osoby w określonym wieku, a więc można objąć wsparciem także przedstawicieli innych grup wiekowych, czy posiadających inny poziom wykształcenia.

Beneficjenci zwracali także uwagę na przyjmowanie przez Instytucję Pośredniczącą takich kryteriów, które z założenia ograniczają podaż projektów w ramach danego konkursu, a tym samym osiąganie pożądaných rezultatów i produktów na poziomie projektów. Przykładem może być tutaj przyznanie największej liczby punktów dodatkowych za spełnienie kryterium strategicznego „objęcie projektem co najmniej 80 przedsiębiorstw”. Można oczywiście powiedzieć, że jeśli wnioskodawcy nie widzą szans na objęcie projektem wskazanej liczby przedsiębiorstw i złożą projekty obejmujące mniejszą liczbę przedsiębiorstw wówczas nie uzyskają dodatkowych punktów strategicznych. Ryzyko tego, że konkurencja w konkursie będzie tak ogromna, iż zakwalifikują się tylko te projekty, które obejmą wsparciem 80 przedsiębiorstw jest tak niewielkie,

¹⁸ Należy jednak zastrzec, że kryterium to było swego czasu narzucone przez Instytucję Zarządzającą wszystkim regionom.

że można przypuszczać, iż nie będzie ono negatywnie wpływać na chęć udziału wnioskodawców w konkursie. Tymczasem w trakcie badania jeden z respondentów powiedział, że jak przeczytał o ww. kryterium strategicznym stwierdził, że nie weźmie udziału w konkursie. W tym miejscu należy dodać, że respondent jest przedstawicielem beneficjenta mającego liczne kontakty z przedsiębiorcami w regionie i realizującego wiele projektów, uznawanych przez Instytucję Pośredniczącą za dobre praktyki. Również ewaluatorzy mają w tym względzie wątpliwości. Nie jest bowiem zrozumiałe to, że w przypadku słabo osiąganego wskaźnika produktu, jakim jest liczba przedsiębiorstw, które objęte zostały wsparciem w zakresie projektów szkoleniowych wprowadza się kryteria strategiczne, których jak się wydaje jedynym celem jest zapewnienie Instytucji Pośredniczącej możliwości szybkiego podniesienia aktualnych wartości wskaźników, ale w rzeczywistości mogą negatywnie wpływać na podaż projektów, które pozwoliłyby na podwyższenia wskaźnika. Warto w tym miejscu przytoczyć wypowiedź jednego z respondentów „(...) *przygotowanie projektu dla 5 czy 50 podmiotów jest dla nas tak samo kosztowne (czasochłonne) (...)*”. Co może oznaczać, że z punktu widzenia wnioskodawców nie jest istotne to, jak dużo nakładów czasowych i pracy ludzkiej kosztuje przygotowanie projektu. Bardziej interesuje ich to, czy będą w stanie spełnić określone wymagania, czy też nie. Wydaje się więc, że koncentracja na osiąganiu założonych wartości wskaźników zaczyna dominować i wypiera myślenie o tym, w jaki sposób uatrakcyjnić niecierzące się zainteresowaniem wsparcie kierowane do przedsiębiorców, prowadzące do większej podaży obejmujących ich projektów.

W związku z powyższym warto także zwrócić uwagę na to, że zgodnie z Zasadami dokonywania wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki o pozycji na liście rankingowej tak samo ocenionych merytorycznie wniosków, decyduje liczba punktów otrzymanych za ocenę merytoryczną rezultatów i produktów projektu. Skoro więc rezultaty i produkty premiowane są przez spełnianie określonych kryteriów strategicznych, a następnie jeszcze przez wynik oceny merytorycznej tej części wniosku, to oznaczać to może, że przedsięwzięcia nie spełniające kryteriów strategicznych mogą nie uzyskiwać takiej oceny merytorycznej, która kwalifikowałaby je do objęcia wsparciem.

Poniżej prezentujemy zestawienie dotyczące stosowanych kryteriów strategicznych w ramach Poddziałania 8.1.1. i 8.1.2. Priorytetu VIII, a więc tych, w których osiągnięcie zaplanowanych na poziomie Priorytetu wartości wskaźników jest zagrożone. W załączniku nr 5 do raportu znajdują się natomiast wszystkie kryteria strategiczne określone dla poszczególnych Działów i Poddziałów Priorytetu VIII.

Jak wynika z tabeli liczba określanych kryteriów strategicznych w kolejnych latach wdrażania PO KL wzrasta. Można by uznać, że jest to dowodem na wzrost świadomości dotyczącej instrumentów, którymi Instytucja Pośrednicząca może posługiwać się stymulując podaż projektów odpowiadających na szczególne potrzeby regionu. Niestety bardziej prawdopodobne wydaje się to, o czym wspomniano już wcześniej, czyli że kryteria strategiczne służą przede wszystkim premiowaniu takich przedsięwzięć, które mają zagwarantować osiąganie wskaźników produktu. Analizując bowiem stosowane i planowane na 2011 r. kryteria strategiczne oraz wypowiedzi respondentów badania, można dojść do wniosku, że stanowią one istotny czynnik wpływający na podaż projektów - hamując ją.

Analiza kryteriów strategicznych stosowanych w kolejnych latach wdrażania Programu niestety dowodzi również tego, że IP bardziej koncentruje się na osiągnięciu zaplanowanych wartości wskaźników produktu, aniżeli na strategicznym planowaniu wsparcia, które oferowane jest w ramach PO KL. Przykładem może być tutaj wspomniane już wcześniej kierowanie wsparcia do osób w określonym wieku. W 2007 r. jako kryterium dostępu oraz w 2008 r. jako jedno z dwóch kryteriów strategicznych o wadze 10 dodatkowych punktów wskazano kierowanie wsparcia do osób powyżej 45 i 50 roku życia. Jak pisaliśmy już wcześniej, z uwagi na duże zainteresowanie beneficjentów tego rodzaju projektami, w tamtym okresie realizowane były przede wszystkim projekty skierowane do tej grupy wiekowej, eliminując ze wsparcia inne osoby, które chciały podwyższać swoje kwalifikacje. Jak zauważył jeden z beneficjentów miało to ten pozytywny skutek, że w związku z tym, iż grupy szkoleniowe skupiały osoby w podobnym wieku (niekiedy również o tym samym poziomie wykształcenia) skuteczność wsparcia i motywacja uczestników takich szkoleń była wyższa, co przyczyniło się do sukcesu tamtych projektów. Niemniej jednak wśród beneficjentów takie podejście spowodowało poczucie, że PO KL pracuje na wskaźniki, a nie

odpowiada na potrzeby regionalne i lokalne. Po 2008 r. kryterium to nie premiowało już projektów skierowanych do osób powyżej 50 roku życia w 100%, ale w pewnej części, a waga punktowa została w przypadku tego kryterium obniżona.

W odniesieniu z kolei do formułowania takich kryteriów strategicznych jak: projekt realizowany na potrzeby konkretnego przedsiębiorstwa/przedsiębiorstw wskazanego/ych z nazwy we wniosku o dofinansowanie projektu, za które przyznaje się 10 pkt. dodatkowych należy wskazać na następujące informacje pozyskane w trakcie badania. W przypadku projektów szkoleniowych dla pracowników przedsiębiorstw wnioskodawcami najczęściej są w regionie podmioty z doświadczeniem w zakresie prowadzenia szkoleń komercyjnych i tych finansowanych z funduszy strukturalnych. To oni odpowiadają za sukces projektu, który w części nie do końca zależny jest od nich samych. Załóżmy, że wnioskodawca porozumiał się z kilkoma przedsiębiorcami co do ich potrzeb szkoleniowych i opracował projekt, wskazując przedsiębiorstwa we wniosku, a następnie oczekiwał na wyniki procesu oceny merytorycznej przez okres ok. 5 miesięcy. Ostatecznie może się okazać, że zakres projektu wypracowany wspólnie z przedsiębiorcami po upływie tych 5 miesięcy okaże się nieadekwatny, a tym samym spowoduje wycofywanie się przedsiębiorców z projektu. Oczywiście ci wnioskodawcy, którzy nie wskażą konkretnych przedsiębiorstw we wniosku o dofinansowanie nie otrzymają dodatkowych 10 punktów za spełnianie wskazanego kryterium strategicznego, ale nadal mają szansę na otrzymanie dofinansowania. Warto tutaj jednak powtórzyć za autorami ewaluacji „Ocena skuteczności i efektywności instytucji uczestniczących we wdrażaniu Priorytetów VIII i IX, w tym systemu komunikacji”, że przez wnioskodawców brana jest pod uwagę przede wszystkim perspektywa Komisji Oceny Projektów i dokumentacji konkursowej. Oznacza to więc, że *„przeważa takie definiowanie potrzeb w projekcie, by odpowiadały one kryteriom strategicznym nawet jeśli nie odpowiada to rzeczywistej sytuacji w danym segmencie rynku”*. Dlatego to, jak formułowane są kryteria strategiczne, wpływa także na samą motywację beneficjentów do składania wniosków o dofinansowanie, co wielokrotnie można było usłyszeć w trakcie badania. Warto tutaj także wskazać, że również w kryteriach dostępu IP wskazuje, by konkretna firma MSP została z nazwy wskazana we wniosku o dofinansowanie, co stanowić może jeszcze większą barierę w składaniu wniosków obejmujących przedsiębiorstwa.

Mając na uwadze powyższe dziwi także formułowanie takich kryteriów strategicznych, jak tworzenie partnerstw międzysektorowych. W województwie lubelskim występuje niski poziom współpracy pomiędzy różnego rodzaju podmiotami w regionie, zatem trudno jest oczekiwać, że tego rodzaju kryterium strategiczne pobudzi grupę docelową do działania i podjęcia współpracy. Dowodem na to może być też fakt, że z 12 partnerstw zaplanowanych do utworzenia do 2013 r. dotychczas nie zostało zawiązane żadne. Dlatego nadawanie mu w kolejnych latach coraz większej wagi punktowej z pewnością nie spowoduje napływu większej liczby takich projektów. Znowu, podobnie jak w przypadku obejmowania wsparciem przedsiębiorców, może w świadomości projektodawców stwarzać powstawanie błędnego przekonania o tym, że skoro nie jest się w stanie spełnić takich oczekiwań konkursowych, to nie ma sensu opracowywać projektu w ogóle.

Poddziałanie 8.1.1			
Plan działania na lata 2007-2008	Plan działania na rok 2009	Plan działania na rok 2010	Plan działania na rok 2011 (plan)
- Preferowane będą projekty tworzone przez podmioty dla własnych pracowników (waga - 10 pkt.)	- Projekt obejmuje szkolenia kończące się dokumentem zgodnym z Rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z 3 lutego 2006 r. w sprawie uzyskiwania i uzupełniania przez osoby dorosłe wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych zawierającym informacje dotyczące przede wszystkim zakresu szkoleń i liczby godzin szkoleniowych (waga - 4 pkt.)	- Projekt obejmuje szkolenia specjalistyczne dla pracowników przedsiębiorstw zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 6 maja 2008 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Dz. U. Nr 90, poz. 557 z późn. zm.), oraz moduł szkoleniowy/doradztwa związanego ze szkoleniem dla kadry kierowniczej z zakresu stosowania i wdrożenia jednej lub kilku strategii zarządzania, np.: intermentoring, mentoring, coaching, zarządzanie różnorodnością, w tym w szczególności zarządzanie wiekiem, tworzenie i wdrażanie strategii rozwoju przedsiębiorstwa, tworzenie i wdrażanie planów szkoleniowych pod potrzeby firmy, planowanie ścieżki kariery pracownika w firmie, zarządzanie wiedzą w organizacji. (waga - 5 pkt.)	- Pracownicy przedsiębiorstw objęci wsparciem w ramach projektu należący do jednej z następujących grup: osoby w wieku 50+ lub osoby z wykształceniem poniżej średniego, stanowią co najmniej 30% uczestników projektu (waga - 8 pkt.)
- Preferowane będą projekty adresowane do osób aktywnych zawodowo powyżej 50 roku życia (waga - 10 pkt.)	- Projekt obejmuje szkolenia podnoszące i/lub umożliwiające zdobycie nowych kwalifikacji w co najmniej jednym z poniższych zakresów: a) Infrastruktury drogowej i/lub b) Infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i/lub c) Odnawialnych źródeł energii i/lub d) Budownictwa i/lub e) Turystyki (waga - 6 pkt.)	- Projekt jest realizowany na potrzeby konkretnego przedsiębiorstwa/przedsiębiorstw wskazanego/ych z nazwy we wniosku o dofinansowanie projektu (waga - 10 pkt.)	- Projekt obejmuje wsparciem co najmniej pięćdziesiąt przedsiębiorstw. (waga - 20 pkt.)

	- Projekt obejmuje programy profilaktyki i promocji zdrowia pracowników, z których co najmniej 20% stanowią osoby w wieku powyżej 45 lat (waga – 3 pkt.)	- Projekt obejmuje wsparciem co najmniej osiemdziesiąt przedsiębiorstw. (waga – 20 pkt.)	- Projekt zakłada przeprowadzenie szkoleń w zakresie efektywności energetycznej, efektywności korzystania z zasobów, energetyki odnawialnej lub ochrony środowiska (waga – 7 pkt.)
		- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi, będącymi w realizacji, bądź planowanymi do realizacji, finansowymi ze źródeł wspólnotowych innych niż EFS (waga – 5 pkt.)	- Projekt jest komplementarny z działaniami finansowanymi z EFRR poprzez szkolenia realizowane w powiązaniu z projektami o charakterze infrastrukturalnym i/lub szkolenia realizowane jako uzupełnienie dla indywidualnych projektów kluczowych RPO WL realizowanych ze środków EFRR w woj. lubelskim. (waga – 5 pkt.)
		- Grupę docelową projektu w co najmniej 50% stanowią osoby należące do grupy wiekowej 45+ oraz w projekcie przewidziane jest objęcie tych uczestników indywidualnym wsparciem (np. coaching, indywidualne plany działania, szkolenia „1 na 1”, indywidualne doradztwo zawodowe) oraz wsparcie tej grupy wiekowej z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia, jako uzupełnienie szkoleń kompetencyjnych dostosowanych do potrzeb poszczególnych uczestników (waga – 5 pkt.)	- Wydatki ponoszone w projekcie w ramach <i>cross-financingu</i> zostaną przeznaczone na dostosowanie, adaptację budynków, pomieszczeń i miejsc pracy w odniesieniu do potrzeb osób niepełnosprawnych (waga – 20 pkt.)
		- Projekt obejmuje wsparciem w 100% osoby z co najwyżej średnim wykształceniem, które zostaną objęte wsparciem w ramach indywidualnych planów działania (waga – 20 pkt.)	- Projekt zakłada przeprowadzenie szkoleń w zakresie efektywności energetycznej, efektywności korzystania z zasobów, energetyki odnawialnej lub ochrony środowiska. (waga – 10 pkt.)
		- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi, będącymi w realizacji, bądź planowanymi do realizacji, finansowymi ze źródeł wspólnotowych innych niż EFS (waga – 5 pkt.)	- Projekt jest komplementarny z działaniami finansowanymi z EFRR poprzez szkolenia realizowane w powiązaniu z projektami o charakterze infrastrukturalnym i/lub szkolenia realizowane jako uzupełnienie dla indywidualnych projektów kluczowych RPO

			WL realizowanych ze środków EFRR w woj. lubelskim. (waga – 10 pkt.)
Poddziałanie 8.1.2			
Plan działania na lata 2007-2008	Plan działania na rok 2009	Plan działania na rok 2010	Plan działania na rok 2011 (plan)
- Preferowane będą projekty skierowane wyłącznie do mieszkańców obszarów wiejskich tj. gmin wiejskich, miejsko-wiejskich i miast do 25 tys. mieszkańców (waga – 10 pkt.)	- Grupę docelową w projekcie stanowią w 100% osoby odchodzące z rolnictwa.(waga – 5 pkt.)	- Projekt wykorzystuje zwalidowane rezultaty osiągnięte w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL (waga – 5 pkt.)	- Projekt wykorzystuje zwalidowane rezultaty osiągnięte w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL (waga – 10 pkt.)
- W przypadku projektów badań i analiz preferowane będą projekty dotyczące potrzeb województwa w kontekście organizacji przez Polskę Euro 2012. (waga – 10 pkt.)	- Grupę docelową w projekcie stanowią w 100% osoby zagrożone utratą zatrudnienia w wyniku restrukturyzacji przedsiębiorstwa objęte działaniami szybkiego reagowania.(waga – 5 pkt.)	- Projekt zakłada tworzenie partnerstw obejmujących środowiska gospodarcze, społeczne i kulturowe obejmujące co najmniej organizacje pracodawców, pracowników oraz jednostki samorządu gospodarczego (waga – 10 pkt.)	- Projekt zakłada tworzenie partnerstw obejmujących obligatoryjnie środowiska gospodarcze, społeczne i kulturowe, w skład których wchodzi co najmniej organizacje pracodawców, pracowników oraz jednostki samorządu gospodarczego. (waga – 20 pkt.)
	- Projekt ma na celu zdiagnozowanie branż przechodzących procesy modernizacyjne i adaptacyjne oraz branż wymagających przeprowadzenia procesów modernizacyjnych i adaptacyjnych w województwie lubelskim (waga – 6 pkt.)	- Projekt, w ramach którego uczestnicy szkoleń zawodowych uzyskają dokument potwierdzający zdobyte kwalifikacje i przyznający uprawnienia do wykonywania pracy w danym zawodzie zgodny z Rozporządzeniem MEiN z 3 lutego 2006 r. (waga – 5 pkt.)	- Partnerstwo lokalne mające na celu opracowanie i wdrażanie strategii przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą tworzone jest na poziomie powiatu, zgodnie z kierunkami programowania określonymi w Regionalnej Strategii Innowacji (waga – 10 pkt.)
	- Projekt wykorzystuje rezultaty Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, które zostały zatwierdzone przez Krajowe Sieci Tematyczne (waga – 2 pkt.)	- Projekt obejmuje w 100% rolników zamieszkałych (w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego) na terenie jednego z co najmniej trzech powiatów województwa lubelskiego, w których stopa bezrobocia II (tj. udział bezrobotnych w liczbie pracujących poza rolnictwem indywidualnym) wg stanu na dzień 31.12.2009 r. jest najwyższa. Rezultatem projektu jest podjęcie zatrudnienia/samozatrudnienia poza rolnictwem (do dnia złożenia końcowego wniosku o płatność) przez co najmniej 20% uczestników projektu (waga – 7 pkt.)	- Projekt w 100% obejmuje wsparcie związane z wprowadzaniem innowacji w przedsiębiorstwach (waga – 10 pkt.)
		- Projekt obejmuje wsparcie mające na	- Projekt w 100% obejmuje wsparcie

		celu przekwalifikowanie wszystkich uczestników w kierunku zawodów deficytowych. Rezultatem projektu jest podjęcie zatrudnienia/ samozatrudnienia (do dnia złożenia końcowego wniosku o płatność) przez co najmniej 30% uczestników projektu (waga – 8 pkt.)	związane z procesami certyfikacji przedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem standardów i norm jakościowych (waga – 10 pkt.)
		- Projekt obejmuje szkolenia i doradztwo wspierające proces zmiany profilu działalności przedsiębiorstwa (waga – 5 pkt.)	- Projekt zapewnia wdrożenie modelu e-barometr wypracowanego w ramach IW EQUAL (waga – 10 pkt.)
			- Projekt zakłada przeprowadzenie szkoleń i/lub doradztwa w zakresie efektywności energetycznej i efektywności korzystania z zasobów (waga – 10 pkt.)

Priorytet IX

W przypadku Priorytetu IX najbardziej problematycznymi wskaźnikami produktu, a więc tymi, których osiągnięcie jest zagrożone na poziomie Działań Priorytetu są:

- a. Liczba osób w wieku 25-64 lata, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym w ramach Priorytetu
- b. Liczba szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały programy rozwojowe w ramach Priorytetu, w podziale na obszary wiejskie i miejskie
- c. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe
- d. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych
- e. Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach.

Fakt, że w przypadku Priorytetu IX liczba zagrożonych wskaźników produktu jest większa aniżeli w przypadku Priorytetu VIII wynika zapewne z tego, że główni potencjalni wnioskodawcy, mogący ubiegać się o środki w ramach poszczególnych Działań Priorytetu IX (szkoły i ich organy prowadzące) nie mieli wcześniejszego doświadczenia w przygotowywaniu projektów. Z kolei instytucje mające doświadczenie projektowe, mają stosunkowo mniejsze doświadczenie w obszarze edukacji. Rodzi to ryzyko, że opracowywane przez nich projekty są słabo umocowane w specyficznych uwarunkowaniach lokalnych, co może negatywnie wpływać na realizację projektów i osiąganie zaplanowanych w nich rezultatów i produktów.

Ważnym czynnikiem, na który wskazali uczestnicy wywiadu grupowego, jest także zaangażowanie organów prowadzących szkoły, a więc władz gmin, czy powiatów w to, czy w obszarze ich działania przygotowuje się projekty w ramach PO KL. Jak pokazało badanie tam, gdzie w strukturze organizacyjnej urzędu gminy powołano osobę, która zajmuje się przygotowaniem wspólnie ze szkołami projektów w ramach PO KL, liczba inicjatyw jest większa aniżeli tam, gdzie szkoły zdane są same na siebie.

Jako czynniki istotnie wpływające na osiąganie zaplanowanych wartości wskaźników poprzez realizowane w ramach PO KL projekty wskazywano też na ciągle niewystarczającą ofertę szkoleń dla osób dorosłych. Dodatkowo oferta ta jest mało innowacyjna, a więc nie jest atrakcyjna dla potencjalnych adresatów takich szkoleń.

W przypadku szkolnictwa zawodowego za istotny czynnik wpływający na podaż projektów realizowanych przez szkoły i placówki kształcenia zawodowego, uznano oczekiwanie na wprowadzenie reformy szkolnictwa zawodowego. Aczkolwiek należy w tym miejscu dodać, że niektórzy respondenci stwierdzali, iż sama reforma i tak niczego nie zmienia, jeżeli nie będzie ona wsparta środkami finansowymi, które chociażby doposażą szkoły i placówki kształcenia zawodowego. Dodatkowo problemem jest niedostosowanie kwalifikacji kadr szkół zawodowych do aktualnych potrzeb rynku pracy.

W przypadku Działania 9.2., w którym wnioskodawcami mogą być szkoły i placówki kształcenia zawodowego zwrócono uwagę na to, że są to przede wszystkim projekty atrakcyjne dla dużych szkół i placówek kształcenia zawodowego, gdyż zapewniają możliwość objęcia wsparciem większej liczby uczestników, a tym samym zwiększenie ogólnego budżetu projektu, który pozwoli na doposażenie szkół i placówek kształcenia zawodowego w ramach 10% tzw. *cross – financing'u*. Kiedy natomiast projekt kierowany jest do niedużej liczby osób, jego koszt jest niewysoki, a więc możliwości doposażenia szkół i placówek są mniejsze, co wpływa demotywująco i projekty nie są przygotowywane. W tym miejscu warto zwrócić też uwagę na to, że doposażenie szkół i placówek kształcenia zawodowego może być wspierane projektami finansowanymi z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego. Są tam przewidziane środki na finansowanie inwestycji m.in. w infrastrukturę edukacyjną. Jednakże, jak wynika z informacji zgromadzonych w trakcie badania, wykorzystywanie tych możliwości w odniesieniu do szkół zawodowych jest niedoceniane. Szkoły same nie są w stanie przygotować projektu inwestycyjnego, a z kolei organy prowadzące szkoły np. starostwa powiatowe nie dostrzegają problemu i niedostatecznie interesują się aplikowaniem o środki na tego rodzaju inwestycje. Może to również oznaczać, że formułowanie

kryteriów strategicznych, które premią powiązanie projektu zgłaszanego do dofinansowania w ramach PO KL z projektami wspieranymi w ramach RPO WL nie spełniają swojej roli.

Innym wskazanym w badaniu czynnikiem, który może wpływać na osiąganie poprzez realizowane projekty wskaźników zaplanowanych w ramach Priorytetu IX, jest różnica w poziomie kwalifikacji pomiędzy nauczycielami, uczącymi w miastach a tymi, którzy uczą w szkołach usytuowanych na obszarach wiejskich, czy w małych miastach. Częściowo wynika to z lepszej w miastach oferty szkoleniowej dotyczącej doszkadzania nauczycieli. Ponadto motywacja, a także presja rodziców uczniów szkół mieszczących się w miastach jest większa, aniżeli na obszarach wiejskich czy w małych miastach.

Również w przypadku Priorytetu IX wskazywano, iż na podaż projektów, a następnie na osiąganie planowanych wartości wskaźników wpływ mają określone w ramach poszczególnych Działań i Poddziałań kryteria strategiczne.

Poniższa tabela 4 stanowi zestawienie kryteriów strategicznych stosowanych w Priorytecie IX w województwie lubelskim w latach 2007 – 2010 i planowanych na 2011 rok w ramach Działań i Poddziałań zagrożonych nieosiągnięciem zaplanowanych wartości wskaźników. Widoczne jest zjawisko podobne, jak zaobserwowano w przypadku Priorytetu VIII – narastanie liczby kryteriów z roku na rok. Wykaz kryteriów określanych w ramach wszystkich Działań i Poddziałań Priorytetu IX zawarte są w załączniku nr 6 do raportu.

Jak już wcześniej wskazano beneficjenci przygotowując projekt biorą pod uwagę przede wszystkim perspektywę oceniających projekty oraz dokumentacji konkursowej. Jeśli więc zakłada ona dodatkowe punkty za spełnianie określonych kryteriów strategicznych, beneficjenci będą starali się przygotowywać takie projekty, które te kryteria spełnią. Oznacza to, że jeśli widzą, iż nie są w stanie ich spełniać wycofują się w ogóle z aplikowania o środki. W opinii Ewaluatora rolę kryteriów strategicznych powinno być stymulowanie podaży projektów w określonych obszarach, gdy zainteresowanie jest duże i gdy IP chce, by w szczególności realizować projekty trafiające w pewne specyficzne, strategiczne z punktu widzenia IP potrzeby. Nie są one pomocne w przypadku, gdy zainteresowanie wnioskodawców jest niewielkie, gdyż jak pokazuje badanie utwierdzają się one negatywnie w świadomości wnioskodawców i obniżają ich motywację do przygotowywania projektów.

Aczkolwiek w przypadku Priorytetu IX zauważyć należy dobry kierunek myślenia o kryteriach strategicznych. W przypadku bowiem kryterium premiującego objęcie wsparciem szkół i/lub placówek oświatowych dobrze, że w 2011 r. IP planuje zmianę podejścia. W 2010 r. 14 dodatkowych punktów otrzymują te projekty, które obejmują szkoły i/lub placówki oświatowe, które nie były wspierane w ramach PO KL w latach 2008-2009. Uznając słuszność takiego podejścia ze względu na metodologię obliczania wskaźnika produktu, czyli niezależnie od liczby programów rozwojowych każda szkoła/placówka oświatowa wliczana jest do wskaźnika tylko raz, to z kolei informacje przekazane w badaniu przez beneficjentów pozwalają na stwierdzenie, że te szkoły i placówki, które były bierne do tej pory nie zmieniają swojego nastawienia. Dlatego założenie, że w 2011 r. 20 punktów dodatkowych otrzymywać będą te projekty, które w 70% obejmą szkoły i/lub placówki oświatowe danego organu prowadzącego, które wcześniej nie korzystały ze wsparcia w ramach danego Poddziałania PO KL jest lepszym rozwiązaniem.

Zastrzeżenia budzi kryterium strategiczne przyznawane za opracowanie projektów wspierających kształcenie zawodowe w kierunkach istotnych z punktu widzenia rozwoju regionu, a więc m.in. zarządzanie zasobami naturalnymi, ochrona środowiska, czy bezpieczeństwo energetyczne, któremu przyznano relatywnie dużą wagę (10 punktów). Skoro szkolnictwo zawodowe w regionie jest niedoinwestowane nie należy oczekiwać, że szkoły i placówki kształcenia zawodowego spełnią to kryterium. Można natomiast podejrzewać, że stawianie takich wymagań spowoduje raczej wycofanie się z ubiegania o środki w ramach PO KL.

Niejasne jest także to, że w przypadku projektów skierowanych do nauczycieli, którzy mają doskonalic swoje kwalifikacje zawodowe i z których podażą jest problem, z uwagi na małe zainteresowanie potencjalnych uczestników udziałem w takich projektach z roku na rok podwyższa się wagę punktową za spełnianie tego kryterium: 8 pkt. w 2009 r., 10 pkt. w 2010 r. i 12 pkt. w 2011 r. Wygląda to tak, jakby IP chciało zwiększyć podaż takich projektów poprzez możliwość uzyskania większej liczby dodatkowych punktów. Problem jednak tkwi w tym, że

ogólnie podaż projektów jest w tym wypadku niewystarczająca i coraz wyższe premiowanie projektów w tym zakresie nie zwiększy ich liczby. Może natomiast wywoływać skutek odwrotny, tj. wpływać demotywująco na wnioskodawców, którzy uznają, że skoro nie są w stanie spełnić kryteriów strategicznych, nie będą w ogóle opracowywać wniosków o dofinansowanie.

Tabela 4 Zestawienie kryteriów strategicznych określonych dla Poddziałania 9.1.2. oraz Działań 9.2., 9.3., 9.4. PO KL w latach 2007-2011

Poddziałanie 9.1.2			
Plan działania na lata 2007-2008	Plan działania na rok 2009	Plan działania na rok 2010	Plan działania na rok 2011 (plan)
- projekty realizowane przez partnerstwo szkół z uwzględnieniem JST (waga – 5 pkt.)	- Projekt realizowany wyłącznie na terenie obszarów wiejskich (gminy wiejskie, miejsko wiejskie oraz miasta do 25 tys. mieszkańców) województwa lubelskiego (waga - 7 pkt.)	- Projekt obejmujący tworzenie Szkolnych Ośrodków Kariery uwzględniających w zadaniach doradztwo i opiekę pedagogiczno-psychologiczną dla uczniów wykazujących problemy w nauce lub z innych przyczyn zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu oświaty (waga – 5 pkt.)	- Projekt obejmujący tworzenie w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych Szkolnych Ośrodków Kariery uwzględniających w zadaniach doradztwo i opiekę pedagogiczno-psychologiczną dla uczniów wykazujących problemy w nauce lub z innych przyczyn zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu oświaty. (waga – 10 pkt.)
- projekty obejmujące „programy sieciowe”: kilka szkół (min. 3) realizuje swoje programy rozwojowe wg jednego lub różnych standardów, zaś wnioskodawcą jest jedna ze szkół lub wspólny dla wszystkich organ prowadzący (waga – 10 pkt.)	- Projekt obejmujący tworzenie Szkolnych Ośrodków Kariery uwzględniających w zadaniach doradztwo i opiekę pedagogiczno-psychologiczną dla uczniów wykazujących problemy w nauce lub z innych przyczyn zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu oświaty (waga – 3 pkt.)	- Projekt zakłada wykorzystanie specjalistycznego sprzętu ułatwiającego kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zakupionego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego bądź ze źródeł wspólnotowych innych niż EFS (waga – 5 pkt.)	- Wsparcie w ramach projektu adresowane jest do co najmniej 70 % szkół kształcenia ogólnego danego organu prowadzącego, które nie otrzymały wsparcia w ramach konkursów ogłoszonych dla Poddziałania 9.1.2 PO KL w latach 2008-2010 przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie (waga – 20 pkt.)
- projekty zawierające w formach wsparcia elementy orientacji zawodowej (waga – 5 pkt.)	- Projekt realizowany w partnerstwie z innymi podmiotami posiadającymi doświadczenie w zakresie realizacji zadań na rzecz systemu oświaty (waga – 4 pkt.)	- Projekt realizowany we współpracy z jednostkami szkolnictwa wyższego ukierunkowanej na nauczanie w zakresie kompetencji kluczowych (waga – 5 pkt.)	- Projekt zapewnia wykorzystanie zwalidowanej w ramach Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL metody zwiększania dostępności kształcenia osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych (waga – 10 pkt.)
	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny (waga – 3 pkt.)	- Projekt obejmuje wdrożenie nowych, innowacyjnych form nauczania i oceniania cechujących się wyższą skutecznością niż formy tradycyjne, w zakresie kompetencji kluczowych (waga – 5 pkt.)	- Wsparciem w ramach projektu zostaną objęte co najmniej 2 szkoły prowadzące kształcenie ogólne, które nie otrzymały wsparcia w ramach konkursów ogłoszonych dla Poddziałania 9.1.2 PO KL w latach 2008-2010 przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego (waga – 20 pkt.)
	- Projekt zakłada wykorzystanie sprzętu ICT zakupionego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2004- 2006 (waga- 3 pkt.)	- Projekt jest realizowany w szkołach lub placówkach oświatowych, w których uczniowie w roku 2009 osiągnęli w	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami współfinansowanymi z innych środków wspólnotowych niż EFS (waga –

		ramach egzaminów zewnętrznych wynik niższy od średniej wojewódzkiej i zakłada podwyższenie wyników egzaminów zewnętrznych w roku szkolnym, w którym zostało udzielone wsparcie (waga – 6 pkt.)	10 pkt.)
		- Projekt obejmuje wyłącznie szkoły i/lub placówki oświatowe prowadzące kształcenie ogólne, które nie otrzymały wsparcia w ramach konkursów ogłoszonych dla Poddziałania 9.1.2 PO KL w latach 2008-2009. (waga – 14 pkt.)	
Działanie 9.2			
Plan działania na lata 2007-2008	Plan działania na rok 2009	Plan działania na rok 2010	Plan działania na rok 2011 (plan)
- preferowane projekty tworzone przy współpracy z pracodawcami (waga – 20 pkt.)	- Projekt zakłada współpracę z pracodawcami w zakresie praktycznej nauki zawodu w postaci praktyk i/lub staży z możliwością późniejszego zatrudnienia (stażami i/lub praktykami zawodowymi zostanie objętych minimum 30% uczniów-uczestników projektu) (waga – 8 pkt.)	- Projekt zakłada współpracę szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe obligatoryjnie z pracodawcami z terenu województwa lubelskiego i właściwymi terytorialnie powiatowymi urzędami pracy służącą podnoszeniu kwalifikacji zawodowych uczniów, jako przyszłych absolwentów i wzmacnianie ich zdolności do zatrudnienia (obligatoryjnie w zakresie praktycznych form nauczania – staże i praktyki) (waga – 5 pkt.)	- Wsparciem w ramach projektu zostaną objęte co najmniej 3 szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, które nie otrzymały wsparcia w ramach konkursów ogłoszonych dla Działania 9.2 PO KL w latach 2008-2010 przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie (waga – 20 pkt.)
	- Projekt zakłada współpracę z pracodawcami w zakresie modernizacji oferty edukacyjnej (np. wprowadzanie nowych kierunków kształcenia, modyfikacja programów nauczania na kierunkach istniejących) (waga – 4 pkt.)	- Projekt realizowany jest w partnerstwie organów prowadzących szkoły zawodowe/placówki kształcenia zawodowego lub w partnerstwie szkół zawodowych/placówek kształcenia zawodowego w określonej branży, w której odbywa się kształcenie (waga – 5 pkt.)	- Wsparcie w ramach projektu adresowane jest do szkół zawodowych prowadzących kształcenie w zawodach istotnych z perspektywy rozwoju gospodarki regionu - w branżach wskazanych jako istotne w Regionalnej Strategii Innowacji tj. rolnictwo, ochrona środowiska, zarządzanie zasobami naturalnymi, bezpieczeństwo energetyczne i ekologiczne, medycyna, optoelektronika (waga – 10 pkt.)
	- Projekt zakłada współpracę z pracodawcami w zakresie nauki istotnych zawodów dla inwestycji kluczowych realizowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego i Programu Operacyjnego Rozwój	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi, będącymi w realizacji, bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami współfinansowanymi z innych środków wspólnotowych niż EFS w zakresie dostosowywania procesu kształcenia zawodowego do potrzeb uczniów

	Polski Wschodniej w województwie lubelskim (waga – 4 pkt.)	Fundusz Społeczny (waga – 5 pkt.)	niepełnosprawnych (waga – 10 pkt.)
	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny (waga – 4 pkt.)	- Program rozwojowy realizowany w ramach projektu modernizuje ofertę kształcenia zawodowego w kierunku możliwości uzyskania zatrudnienia w zawodzie (waga – 10 pkt.)	
		- Projekt realizowany we współpracy z jednostkami szkolnictwa wyższego ukierunkowanej na nauczanie w zakresie kompetencji kluczowych (waga – 5 pkt.)	
		- Projekt obejmuje wyłącznie szkoły realizujące kształcenie zawodowe, które nie otrzymały wsparcia w ramach konkursów ogłoszonych dla Działania 9.2 PO KL w latach 2008-2009. (waga – 10 pkt.)	
Działanie 9.3			
Plan działania na lata 2007-2008	Plan działania na rok 2009	Plan działania na rok 2010	Plan działania na rok 2011 (plan)
- preferowane projekty adresowane do mieszkańców gmin wiejskich, miejsko-wiejskich oraz miast do 25 tys. mieszkańców (waga – 8 pkt.)	- Projekt zakłada współpracę z pracodawcami w zakresie zdobycia zawodu istotnego z punktu widzenia lokalnego lub regionalnego rynku pracy (waga – 8 pkt.)	- Projekt zakłada współpracę z pracodawcami w zakresie praktycznej nauki zawodu zgodnie z zapotrzebowaniem lokalnego lub regionalnego rynku pracy (waga – 5 pkt.)	- Grupę docelową w projekcie stanowią osoby dorosłe w wieku 25-64, wśród których co najmniej 50% stanowią kobiety (waga – 20 pkt.)
- projekty oparte o diagnozę potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy (nie dotyczy projektów na kampanie informacyjne) (waga – 12 pkt.)	- Projekt zakłada objęcie usługami doradczymi osoby dorosłe zainteresowane kształceniem formalnym w zakresie wyboru kierunku i formy kształcenia, w kontekście regionalnego/lokalnego rynku pracy (waga – 4 pkt.)	- Grupę docelową w projekcie stanowią w co najmniej 50 % osoby w wieku 18-24 nie pracujące i nie uczące się a wsparcie w ramach projektu zostało dostosowane do specyficznych potrzeb tej grupy docelowej (waga – 10 pkt.)	- Projekt zakłada wykorzystanie sprzętu ICT zakupionego w ramach innych projektów współfinansowanych ze środków wspólnotowych, które ma na celu wsparcie rozwoju systemu kształcenia ustawicznego w formie e-learningowej (waga – 5 pkt.)
	- Grupę docelową w projekcie stanowią w co najmniej 30 % osoby w wieku powyżej 45 r. ż. oraz wsparcie w ramach projektu zostało dostosowane do specyficznych potrzeb tej grupy docelowej (waga – 4 pkt.)	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi, będącymi w realizacji, bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny (waga – 5 pkt.)	- Projekt wpisuje się w cele określone w strategii Europa 2020, dotyczące kształcenia w branżach związanych z zieloną gospodarką tj. ochroną środowiska, energetyką odnawialną, zarządzaniem zasobami naturalnymi, bezpieczeństwem energetycznym i ekologicznym (waga – 5 pkt.)
	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami	- Grupę docelową w projekcie stanowią	- Grupę docelową w projekcie stanowią w

	zrealizowanymi bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny (waga – 4 pkt.)	osoby dorosłe w wieku 25-64, wśród których co najmniej 30% stanowią osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych w wieku powyżej 45 roku życia, Jednocześnie co najmniej 5 % uczestników projektu stanowią osoby niepełnosprawne, dla których wsparcie w ramach projektu zostało dostosowane do specyficznych potrzeb tej grupy (waga – 5 pkt.)	100% osoby niepełnosprawne a projekt zapewnia wykorzystanie zwalidowanej w ramach Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL metody zwiększania dostępności kształcenia osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych (waga – 10 pkt.)
		- Grupę docelową w projekcie stanowią osoby dorosłe w wieku 25-64, wśród których co najmniej 30% stanowią osoby powracające do pracy po urlopie macierzyńskim/ wychowawczym, dla których wsparcie w ramach projektu zostało dostosowane do specyficznych potrzeb tej grupy (waga – 10 pkt.)	
		- Projekt uwzględnia lokalne rozwiązania ukierunkowane na opracowanie / realizację programu rewitalizacji przeciwdziałające trudnej sytuacji socjalnej osób o niskich kwalifikacjach niedostosowanych do potrzeb rynku pracy (waga – 5 pkt.)	
Działanie 9.4			
Plan działania na lata 2007-2008	Plan działania na rok 2009	Plan działania na rok 2010	Plan działania na rok 2011 (plan)
- preferowane projekty skierowane do nauczycieli uczących na terenach wiejskich (gmin wiejskich, miejsko-wiejskich oraz miast do 25 tys. mieszkańców) (waga – 15 pkt.)	- Projekt zakłada kształtowanie umiejętności nauczycieli uczących na obszarach wiejskich (gminy wiejskie, miejsko-wiejskie oraz miasta do 25 tys. mieszkańców) województwa lubelskiego w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych uczniów (waga – 8 pkt.)	- Projekt zakłada kształtowanie umiejętności nauczycieli uczących na obszarach wiejskich (definicja GUS) województwa lubelskiego w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych uczniów (waga – 10 pkt.)	- Projekt zakłada kształtowanie umiejętności nauczycieli uczących na obszarach wiejskich (definicja GUS) województwa lubelskiego w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych uczniów (waga – 12 pkt.)
- preferowane projekty skierowane do nauczycieli kształcenia zawodowego (waga – 5 pkt.)	- Projekt zakłada doskonalenie nauczycieli praktycznej nauki zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu przy współpracy z przedsiębiorcami (waga – 4 pkt.)	- Projekt zakłada doskonalenie nauczycieli praktycznej nauki zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu przy współpracy z przedsiębiorcami (waga – 10 pkt.)	- Projekt zakłada doskonalenie nauczycieli praktycznej nauki zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu ukierunkowane na modernizację oferty kształcenia i dostosowanie jej do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy (wprowadzanie nowych kierunków kształcenia, modyfikacja programów nauczania na kierunkach

			istniejących) w tym przygotowanie szkół do zmian w systemie oświaty umożliwiających prowadzenie i certyfikowanie przez szkoły kursów i szkoleń zawodowych (waga – 8 pkt.)
	- Projekt zakłada doskonalenie nauczycieli w zakresie wykorzystywania ICT w procesie nauczania (waga – 4 pkt.)	- Projekt zakłada wykorzystanie centrów kształcenia na odległość utworzonych w ramach SPO RZL 2004-2006 w procesie przekwalifikowania nauczycieli szkolnych w kierunku kształcenia ustawicznego (osób dorosłych) (waga – 5 pkt.)	- Projekt zakłada wykorzystanie centrów kształcenia na odległość w procesie przygotowania zawodowego nauczycieli do pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (waga – 10 pkt.)
	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny (waga – 4 pkt.)	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi, będącymi w realizacji, bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny (waga – 5 pkt.)	- Projekt realizowany w formie szkoleń i kursów zakłada przygotowanie nauczycieli do prowadzenia zajęć zgodnie ze zmodernizowaną ofertą edukacyjną szkoły i jest komplementarny z programami rozwojowymi szkół i placówek oświatowych realizowanymi w ramach Priorytetu IX (waga – 15 pkt.)
		- Projekt realizowany w formie szkoleń i kursów zakłada wsparcie nauczycieli uczących na obszarach wiejskich (definicja GUS) /nauczycieli kształcenia zawodowego i jest komplementarny z programami rozwojowymi szkół i placówek oświatowych realizowanymi w ramach Priorytetu IX w zakresie pracy z uczniem o indywidualnych potrzebach edukacyjnych (waga – 10 pkt.)	

4. Wyniki badania – Moduł II

W module II badania skupiono się na ocenie możliwości osiągnięcia wartości docelowych wskaźników określonych dla Priorytetów VIII i IX w 2013 r. dla województwa lubelskiego z uwzględnieniem informacji dotyczących sytuacji społeczno-gospodarczej w regionie do 2013 r.

4.1. Zasadnicze kierunki rozwoju w obszarach: przedsiębiorczość/adaptacyjność i edukacja w województwie lubelskim do 2013 r.

Celem tej części badania było stwierdzenie, czy w obszarze wytyczonym przez Priorytet VIII i IX PO KL zaszły lub zachodzą w woj. lubelskim na tyle istotne zmiany, by konieczne było zweryfikowanie założeń dotyczących wdrażania obu Priorytetów, w tym wartości przyjętych wskaźników. Materiał badawczy na temat sytuacji społeczno-gospodarczej w obszarze przedsiębiorczość/adaptacyjność oraz w obszarze edukacja zebrany został w ramach analizy danych zastanych oraz wywiadów indywidualnych.

Dodatkowo w obszarze przedsiębiorczość/adaptacyjność uwzględniono również informacje dotyczące kierunków rozwoju województwa, przytoczone w badaniu „Ocena wdrażania PO KL w kontekście ukierunkowania wsparcia dla Priorytetów VIII i IX w woj. lubelskim” i zaczerpnięte z badań prowadzonych w 2009 r. przez Instytut Badań i Rozwoju Olsztyńskiej Szkoły Biznesu pn. *Analiza aktualnej sytuacji, trendów rozwojowych i prognoza zmian społeczno-gospodarczych w województwie lubelskim*.

Strategia Rozwoju Regionalnego wyznacza ogólne cele i kierunki rozwoju województwa, które podlegają weryfikacji w przypadku istotnych zmian sytuacji społeczno-gospodarczej. Obecnie obowiązująca Strategia obejmuje okres 2006-2020 i koncentruje się na następujących Priorytetach rozwoju społeczno-gospodarczego województwa:

1. Wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy;
2. Rozwój nowoczesnego społeczeństwa i zasobów ludzkich dostosowanych do wymogów gospodarki opartej na wiedzy;
3. Poprawa atrakcyjności i spójności terytorialnej województwa lubelskiego;
4. Rozwój współpracy międzyregionalnej oraz poprawa skuteczności wdrażania polityki rozwoju regionu.

Ponadto, podkreślono w Strategii, że „*W ciągu najbliższych kilkunastu lat kluczowymi elementami w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa będzie z pewnością: budowanie konkurencyjnej gospodarki w regionie, rozwój nowoczesnego społeczeństwa zdolnego funkcjonować w gospodarce opartej na wiedzy i informacji, zwiększanie atrakcyjności i spójności terytorialnej województwa oraz prowadzenie szeroko rozwiniętej współpracy międzyregionalnej województwa, zarówno w wymiarze krajowym, jak i międzynarodowym, jako ważnego narzędzia zwiększania efektywności zarządzania regionem i budowania partnerstwa instytucjonalnego.*”⁴⁹ Każdy z określonych w Strategii Priorytetów ma kilka celów operacyjnych, które mają zagwarantować osiągnięcie wskazanych Priorytetów i celu nadrzędnego Strategii.

Z kolei w Regionalnej Strategii Innowacji z 2004 r. wskazane zostały następujące cele strategiczne:

1. Wzrost przedsiębiorczości w regionie;
2. Poprawa efektywności rolnictwa klasycznego;
3. Rozwój sektora produktów ekologicznych;
4. Wzrost konkurencyjności oferty naukowo-badawczej.

⁴⁹ SRW Tom II, str. 35

Dodatkowo w przypadku rozwoju przedsiębiorczości najistotniejsze działania regionu powinny dotyczyć: a) rozwoju usług wyspecjalizowanych, b) rozwoju współpracy z firmami globalnymi, c) aktywnego pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania, d) wzrostu liczby przedsiębiorstw i konkurencyjności oraz rozwoju kapitału ludzkiego.

Z kolei w obszarze edukacji Strategia akcentuje potrzebę poprawy jakości oferty naukowo-badawczej poprzez: a) rozwój sfery nauki i biznesu, b) elastyczność oferty dydaktycznej i naukowej m.in. poprzez: tworzenie programów naukowo-edukacyjnych ściśle związanych ze zidentyfikowanymi potrzebami przedsiębiorstw; promocję i rozwój edukacji zawodowej w obszarach strategicznych dla wzrostu innowacyjności regionu (np. telekomunikacja, informatyka, biotechnologia itp.), c) rozwój badań naukowych w dziedzinach strategicznych dla rozwoju regionu, kraju, Europejskiej Przestrzeni Badawczej.

Co ważne RSI nie była uaktualniana od 2004 r. Jak powiedziano nam w trakcie badania, trwają prace przygotowujące aktualizację.

Wskazane powyżej priorytety i cele rozwoju potwierdzają badania przeprowadzone w 2009 r. w zakresie faktycznych kierunków rozwoju regionu, przytoczone w raporcie z „Oceny wdrażania PO KL w kontekście ukierunkowania wsparcia dla Priorytetów VIII i IX w woj. lubelskim”, który wskazuje również branże, uznane za rozwojowe w gospodarce regionu. Są nimi: przetwórstwo rolno-spożywcze, przemysł maszynowy, usługi outsourcing’owe oraz produkcja energii odnawialnej.

Informacje zgromadzone w trakcie badania jakościowego wskazały, iż **przyjęte kierunki rozwoju przedstawione w wyżej wymienionych dokumentach należy uznać za obowiązujące**. Trzeba natomiast odnotować, iż obecnie w regionie podejmowane oraz realizowane są projekty mające na celu wdrożenie strategicznych założeń wskazanych w przytoczonych dokumentach. Mogłyby one przełożyć się na usprawnienie wdrażania działań Priorytetu VIII, jednak dopiero w dłuższym okresie.

W obszarze przedsiębiorczość/adaptacyjność podejmowane są różnego rodzaju działania, mające na celu m.in. pomoc przedsiębiorcom w wyborze kierunków rozwoju i ukierunkowania działalności inwestycyjnej przedsiębiorstw. Jednym z kluczowych działań jest projekt pt. *Regionalny System Zarządzania Zmianą Gospodarczą*, który realizowany będzie do końca 2013 roku w ramach Działania 8.1 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie, Poddziałanie 8.1.4 Przewidywanie zmiany gospodarczej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, który zakłada przeprowadzenie szeregu badań, analiz i ekspertyz. Służyć one będą zarówno administracji w celu lepszego programowania pomocy przedsiębiorcom, jak i samym przedsiębiorcom poprzez wskazywanie im obiecujących kierunków rozwoju.

Kolejny istotny projekt wdrażany w ramach Regionalnej Strategii Innowacji pt. *Wsparcie Regionalnego Systemu Innowacji* w ramach Działania 8.2 Transfer wiedzy, Poddziałanie 8.2.2 Regionalne Strategie Innowacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki umożliwia zamawianie ekspertyz, dotyczących możliwości podniesienia rentowności i konkurencyjności przedsiębiorstw. Projekt ten ma zachęcać przedsiębiorców do inwestowania przede wszystkim w unowocześnianie swojej firmy. Uprawnionymi do korzystania z tego typu projektu są przedsiębiorcy działający w branżach określonych w RSI, czyli m.in.: turystyka, nowe technologie, informatyka. Ekspertyzy mają charakter indywidualny - mogą dotyczyć pojedynczych przedsiębiorstw, choć preferowane są przedsięwzięcia, w ramach których jedna ekspertyza/badanie może zostać użyta przez grupę przedsiębiorstw. Tego typu projekt, oprócz realnych korzyści dla firm, jest też okazją do nawiązania kontaktów pomiędzy przedsiębiorstwami a światem nauki i przełamania barier braku zaufania co do korzyści z takiej współpracy.

Warto wspomnieć też o projekcie pt. *Tu i Teraz – Lubelski Portal Gospodarczy* w ramach Działania 8.2 Transfer wiedzy, Poddziałanie 8.2.2 Regionalne Strategie Innowacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, gdzie zbierane są wszelkie informacje interesujące przedsiębiorców o ciekawych projektach, wynikach badań, gdzie możliwa będzie wymiana informacji między przedsiębiorcami.

Prowadzony jest również projekt pt. *Badania i analizy potencjału gospodarczego regionu w kontekście strategicznych dziedzin rozwoju województwa* w ramach Działania 8.1 Rozwój

pracowników i przedsiębiorstw w regionie, Poddziałanie 8.1.4 Przewidywanie zmiany gospodarczej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w kontekście tworzenia nowych miejsc pracy. Jego celem jest identyfikacja mocnych i słabych stron Lubelszczyzny jako eksportera. To pozwoli określić, jakie są potrzeby w zakresie rozwoju kadr przedsiębiorstw, obecnie koncentrujących się na eksporcie na rynek wewnętrzny. Wydaje się, że wyniki tych badań, ale także wstępne wnioski płynące z badania, mogłyby zostać wykorzystane pod kątem planowanego wsparcia w PO KL w ramach Priorytetu VIII.

Uczestnicy wywiadów w ramach badania jakościowego podkreślali, że przedsiębiorcy regionu mają swoją specyfikę – charakteryzuje ich patriarchalny system zarządzania przedsiębiorstwem (na co wskazują też wcześniejsze wyniki badań), koncentrowanie się raczej na kwestiach bieżących a nie perspektywicznych – nawet 5-letnia perspektywa traktowana jest jako odległa; dominuje myślenie w perspektywie roku - maksimum trzech. Zwracano też uwagę, że przedsiębiorcy wykazują dużą rezerwę wobec inicjatyw administracji i z tego względu wszelkie działania informacyjno-promocyjne trzeba prowadzić tak, aby nie tracić ich zaufania – nie powinno się sugerować, co powinni robić, jak działać, lecz co najwyżej wskazywać dobre praktyki, promować interesujące rozwiązania. Te postawy przedsiębiorców niewątpliwie mają znaczenie dla realizacji projektów w ramach Priorytetu VIII PO KL.

Wskazano też na najpoważniejsze deficyty przedsiębiorców działających w regionie: jako najważniejszy wskazano brak kapitału finansowego, a następnie niskie kompetencje w zakresie zarządzania firmami. Wspomniano też o niskiej skłonności współpracy – np. niechęć do tworzenia sieci.

Podczas przeprowadzonych wywiadów wskazano na branże rozwojowe, uznając za takie informatykę, branżę spożywczą i produkcję energii odnawialnej. Jako dobrze rozwijającą się branżę wskazano też rolnictwo. Tradycyjnie mówi się też o turystyce, trzeba jednak mieć świadomość, że Lubelszczyzna ma małe szanse konkurowania z krajami południowymi, jest to więc dziedzina ograniczona warunkami naturalnymi. Choć z drugiej strony należy mieć na uwadze wyjątkową czystość powietrza i wody regionu i brać to pod uwagę planując rozwój innych dziedzin.

Warto zwrócić uwagę na kwestie odnawialnych źródeł energii. Jest to niewątpliwie dziedzina rozwojowa, jednak nie bez ograniczeń, jak choćby tych wynikających z troski o zachowanie walorów krajobrazu. Obecnie przygotowany jest projekt dotyczący opracowywania Studiów Celowości Lokalizacji Inwestycji, który ma pokazać, czy warto w określonych miejscach w regionie inwestować w produkcję energii odnawialnej. Pewne obszary to produkcja biomasy, budowanie gazowni przy fermach zwierzęcych, ew. też budowanie wiatraków (choć Lubelszczyzna nie ma szczególnie korzystnych warunków wiatrowych).

Z drugiej strony na pytanie o obszary restrukturyzacji stwierdzono, że nie ma branż restrukturyzowanych, są raczej branże likwidowane.

W kontekście rozwoju regionalnych przedsiębiorstw wskazano również na zbyt jednolitą formułę PO KL, która nie jest wrażliwa na pewne specyfiki regionalne, co sprawia, że niektóre działania słabo odpowiadają potrzebom regionu.

W obszarze edukacja oparliśmy się przede wszystkim na materiale zebranym w badaniu jakościowym, gdyż nie została jeszcze opracowana w województwie Strategia Edukacji.

Obecnie można wskazać na następujące kwestie priorytetowe z punktu widzenia rozwoju regionu:

1. Reforma szkolnictwa zawodowego;
2. Upowszechnianie kształcenia ustawicznego;
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych

Zdecydowanie można stwierdzić, że wszystkie wskazane obszary znajdują możliwość wsparcia w ramach Priorytetu IX PO KL.

Jeśli chodzi o szkolnictwo zawodowe, to warto przytoczyć następującą wypowiedź: „(...) *na Lubelszczyźnie (...) gro młodych ludzi postrzega szkolnictwo zawodowe jako to, które się wiąże z negatywnym niż pozytywnym wyborem. I to trzeba tutaj jak najszybciej zmienić i tutaj wpisujemy się, jak gdyby w swoim myśleniu w to, co jest zapowiedziane w skali kraju, czyli (...) wejście w reformę szkolnictwa zawodowego.*” Jednocześnie potrzebne jest, zdaniem respondentów, stwarzanie warunków dla rozwoju szkolnictwa wyższego zawodowego.

Modernizacji wymaga obszar kształcenia ustawicznego, jest to bowiem obszar ze stosunkowo ubogą ofertą, słabo reagujący na zmiany na rynku pracy (regionalnym i lokalnych), stosujący przestarzałe, nieinnowacyjne programy kształcenia.

Wskazywano także na niedoskonałą współpracę pomiędzy uczelniami a rynkiem pracy, podkreślając nadmierną, zdaniem rozmówcy, skłonność do zachowywania autonomii, niechęć do współpracy. Zwracano zwłaszcza uwagę na niejasne przesłanki, jakimi kierują się uczelnie kształtując swoją ofertę – kierując się własnym rozpoznaniem rynku, a nie bazując na wspólnej polityce.

W obszarze wyrównywania szans edukacyjnych zwrócono przede wszystkim uwagę na potrzebę poprawy jakości nauczania, mierzonej wynikami egzaminów zewnętrznych. Oznacza to potrzebę koncentrowania się na niwelowaniu deficytów kwalifikacyjnych nauczycieli. Ważnym z punktu widzenia regionu jest także stwarzanie warunków dla uczniów uzdolnionych do rozwijania swoich zdolności.

Podsumowując, jak stwierdziliśmy wcześniej, badanie pokazuje, że do 2013 r. nie są prognozowane istotne zmiany w sytuacji społeczno-gospodarczej regionu. Oznacza to więc, że nie są konieczne zmiany wartości docelowych wskaźników dla Priorytetu VIII i Priorytetu IX PO KL, które wynikałyby ze zmian sytuacji. Tym bardziej można stwierdzić, że istnieją przesłanki do urealnienia przyjętych wartości w tych przypadkach, w których zostały one od początku wyznaczone na zawyżonym lub zaniżonym poziomie.

4.2. Przegląd wskaźników Priorytetu VIII

O ile celem badania w ramach modułu I było udzielenie odpowiedzi na kwestie związane z wdrażaniem regionalnego komponentu PO KL w województwie lubelskim w roku 2010, o tyle przedmiotem analizy w module II jest ocena możliwości osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec okresu programowania, czyli w roku 2013. Dlatego też, zgodnie z zapisami raportu metodologicznego poniżej spróbujemy udzielić odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- Czy wskaźniki zostały właściwie oszacowane? Czy wartości docelowe są realne do osiągnięcia?
- Jakie zagrożenia są obecnie identyfikowane, jeśli chodzi o możliwość osiągnięcia wartości docelowych wskaźników w 2013 roku?

W celu odpowiedzi na pierwsze z powyższych pytań przeprowadzimy analizę każdego ze wskaźników produktu i rezultatu weryfikując liczbę potencjalnych uczestników, zainteresowanie uczestnictwem w projektach (w oparciu o sprawozdania z realizacji Priorytetów i istniejące badania ewaluacyjne) oraz wielkość środków przeznaczonych na finansowanie danej formy wsparcia. W tym ostatnim przypadku wykorzystamy metodologię zaproponowaną w raporcie „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007 – 2013”, zgodnie z którą wartości wskaźników określone powinny być adekwatnie do wysokości nakładów finansowych przewidzianych na realizację Programu.

Metodologia ta oparta jest na założeniu, iż dzięki wykorzystaniu danych z realizacji Programu w latach 2007-2010 możliwe jest oszacowanie kosztu interwencji w przeliczeniu na jednostkę wartości danego wskaźnika produktu. To z kolei pozwala również ocenić koszt związany z osiągnięciem większości wskaźników rezultatu. Porównanie kosztu interwencji ze środkami przeznaczonymi na realizację Programu w województwie lubelskim powinno w konsekwencji pozwolić na udzielenie odpowiedzi na pytanie o to czy wartości docelowe wskaźników są możliwe do osiągnięcia.

Warto w tym miejscu zauważyć, że wyniki analizy przeprowadzonej w badaniu „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007 – 2013” wskazują na możliwość popełnienia wielu błędów przy szacowaniu wartości docelowych wskaźników zarówno dla komponentu centralnego jak i komponentu regionalnego PO KL²⁰. W tym drugim przypadku autorzy przekonują, iż znaczna część wskaźników powinna zostać ponownie oszacowana. Zaznaczają jednak, iż ułomnością ich badania jest fakt skorzystania z uśrednionych kosztów interwencji dla całego kraju podczas gdy koszty te mogą różnić się znacząco pomiędzy poszczególnymi projektami. Niniejsze badanie pozbawione jest tego obciążenia, gdyż oparte jest na danych z projektów realizowanych wyłącznie na terenie województwa lubelskiego. Poniżej prezentujemy wyniki analizy przeprowadzonej dla Priorytetu VIII w podziale na wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu.

4.2.1. Wskaźniki produktu

1. *Liczba przedsiębiorstw, które zostały objęte wsparciem w zakresie projektów szkoleniowych (projekty o charakterze regionalnym).*

Docelową wartość wskaźnika ustalono na poziomie 8181 przedsiębiorstw, przy czym do końca I połowy 2010 roku osiągnięto wartość 860. Zgodnie z definicją, przyjętą przez Komisję Europejską w 2003 roku, za przedsiębiorstwo uważa się „podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną”. A zatem za przedsiębiorstwa uważa się osoby prowadzące działalność na własny rachunek oraz przedsiębiorstwa rodzinne, a także spółki lub konsorcja prowadzące regularną działalność gospodarczą²¹. Tymczasem zgodnie z danymi US w Lublinie na koniec 2009 roku w województwie lubelskim do rejestru REGON wpisanych było 156,2 tys. podmiotów²². A zatem nawet jeśli przyjmiemy, iż część podmiotów zarejestrowanych w REGON jest nieaktywnych (nie prowadzi w rzeczywistości działalności gospodarczej), to i tak należy założyć, iż liczba potencjalnych beneficjentów działania wielokrotnie przekracza wartość docelową wskaźnika²³. Problemem jest jednak niskie zainteresowanie przedsiębiorstw projektami, w których występuje pomoc publiczna. Jak pokazuje sprawozdanie okresowe z realizacji Priorytetu, wprowadzenie dodatkowych wymogów wynikających z przepisów rozporządzeń Rady Ministrów z 29.03.2010 r.²⁴ może zdaniem IP dodatkowo zniechęcić potencjalnych beneficjentów do aplikowania o środki w ramach Działania 8.1. Najlepiej widoczne jest to w wartości wskaźnika osiągniętej do końca czerwca 2010 i oznacza, że wartość docelowa została prawdopodobnie znacznie przeszacowana.

Projekty mające wpływ na wartość wskaźnika realizowane są w ramach Poddziałania 8.1.1 i 8.1.2, których budżet na lata 2007-2013 wynosi odpowiednio **270 596 737.85 PLN** i **95 280 541.32 PLN**²⁵. Ponieważ momentem pomiaru wskaźnika jest rozpoczęcie udziału przedsiębiorstwa w projekcie szkoleniowym to analiza kosztów jednostkowych wsparcia oparta zostanie na płatnościach w formie zaliczek. Okazuje się, że zachowanie obecnego stosunku wartości wskaźnika do sumy płatności w ramach Poddziałania 8.1.1 i 8.1.2 pozwoliłoby przy danej alokacji na objęcie wsparciem nieco ponad 2800 przedsiębiorstw. Koszt jednostkowy interwencji wynosi bowiem prawie 130 tys. PLN. Zarazem jednak jeśli porównamy wartość płatności w formie zaliczek oraz kwotę wydatków uznanych do refundacji w zakończonych projektach, to okaże się, iż wartość zaliczek o ok. 12% przewyższa wartość refundacji. A zatem koszt jednostkowy interwencji jest w rzeczywistości niższy – wynosi niecałe 116 tys. PLN, zaś dostępna alokacja powinna pozwolić na objęcie wsparciem ponad 3100 przedsiębiorstw. Biorąc pod uwagę, iż nasze obliczenia mogą być traktowane jedynie jako przybliżenie proponujemy obniżenie wartości docelowej

²⁰ W raporcie z badania mowa jest również o wielu błędach w definicjach zarówno wskaźników produktu jak i rezultatu, co powoduje, iż autorzy postulują eliminację lub zmianę definicji znacznej części z nich.

²¹ Patrz Komisja Europejska, (2006). Nowa definicja MŚP. Poradnik dla użytkowników i wzór oświadczenia.

²² Patrz Urząd Statystyczny w Lublinie, (2010). Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w województwie lubelskim w 2009 roku.

²³ Jak pokazuje GUS, liczba aktywnych przedsiębiorstw wyniosła w 2008 roku nieco ponad 71 tys.

²⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc de minimis oraz Rozporządzenie w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc inną niż pomoc de minimis lub pomoc de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie.

²⁵ Dane dotyczące wysokości alokacji pochodzą ze sprawozdania okresowego za I półrocze 2010 roku. Trzeba podkreślić, że dane te uległy zmianie w stosunku do roku 2009.

wskaźnika do 3000²⁶. Jednocześnie rekomendujemy skierowanie większej ilości środków bezpośrednio na szkolenia konkretnych pracowników, a nie pomoc dla firm (czyli tym samym podniesienie alokacji na działania mierzone wskaźnikiem produktu nr 2). Inna możliwość to przesunięcie środków na działania, w przypadku których obecna wartość alokacji jest zbyt niska w stosunku do możliwości absorpcji.

Warto w tym miejscu zauważyć, że wnioski dotyczące wartości docelowej omawianego wskaźnika pokrywają się z tymi z badania „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników PO KL 2007-2013”, w którym również postulowano jej obniżenie. Również koszt jednostkowy interwencji w województwie lubelskim bardzo zbliżony jest do tego obliczonego dla całego kraju, który w cytowanym badaniu wyniósł niecałe 129 tys. PLN.

2. *Liczba pracujących osób dorosłych, które zakończyły udział w projektach szkoleniowych, w tym liczba osób w wieku powyżej 50. roku życia.*

Docelową wartość wskaźnika ustalono na poziomie 17206 osób, z czego 3769 osób w wieku powyżej 50-tego roku życia. Do końca I połowy 2010 roku wartość wskaźnika wyniosła prawie 17 tys. osób ogółem i prawie 5 tys. osób w wieku 50+. Wydaje się to wyraźnie wskazywać na możliwość przekroczenia wartości docelowej w roku 2013 dla wskaźnika ogółem (wskaźnik dla osób w wieku 50+ już został przekroczony) i sugerować potrzebę weryfikacji wartości docelowej. Liczba potencjalnych uczestników wsparcia wielokrotnie przewyższa bowiem wartość docelową wskaźnika – zgodnie z danymi GUS w 2008 roku w województwie lubelskim pracowało 769.3 tys. osób. O dużym zainteresowaniu projektami najlepiej świadczą zaś wartości wskaźników osiągnięte do chwili obecnej.

Podobnie jak w przypadku poprzedniego wskaźnika produktu, omawiany wskaźnik monitoruje efekty projektów realizowanych w ramach Poddziałania 8.1.1 i 8.1.2, których budżet na lata 2007-2013 wynosi odpowiednio **270 596 737.85 PLN** i **95 280 541.32 PLN**. Analiza finansowa na bazie płatności przeprowadzona dokładnie tak jak w przypadku pierwszego wskaźnika produktu pokazuje, że w ramach dostępnej alokacji wsparciem można byłoby objąć pomiędzy 55.2 tys. a 61.9 tys. osób ogółem oraz pomiędzy 16 tys. a 18 tys. osób w wieku 50+. Koszt jednostkowy interwencji wynosi w tym przypadku pomiędzy 5.9 tys. PLN i 6.6 tys. PLN dla wskaźnika ogółem oraz pomiędzy 20 tys. PLN i 22.4 tys. PLN dla osób w wieku powyżej 50 lat. Zarazem, jeśli przyjmiemy założenie, iż ze względu na sposób obliczania wskaźnika (osoby, które zakończyły udział w projektach) jego wartość została uzyskana w większości w ramach projektów już zakończonych, to okaże się, że w ramach dostępnej alokacji możliwe byłoby objęcie wsparciem jeszcze większej liczby osób (nawet 100 tys.²⁷). Biorąc jednak pod uwagę stosunek osiągniętej wartości wskaźnika do czasu w jakim został on osiągnięty (pierwsze projekty rozpoczęły się w 2008 roku) proponujemy zwiększenie wskaźnika ogółem do 40.5 tys. oraz 12 tys. dla osób w wieku 50+. Wartości te są wyższe od proponowanych przez IP w sprawozdaniu okresowym z wdrażania Priorytetu (IP proponuje odpowiednio 35000 i 5500). Dlatego też ostateczna decyzja dotycząca wyznaczenia nowych wartości docelowych powinna zostać poprzedzona konsultacjami dotyczącymi potencjalnego zainteresowania uczestników, szczególnie osób z grupy 50+.

Trzeba zaznaczyć, że podobnie jak w przypadku pierwszego wskaźnika produktu, powyższe wnioski znacząco nie odbiegają od tych, które znalazły się w raporcie „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników PO KL 2007-2013”. Również tam postulowano bowiem zwiększenie wartości docelowej wskaźnika. Zarazem jednak koszt jednostkowy wsparcia ogółem w całym kraju obliczony w przytaczanym badaniu na bazie zaliczek był niższy niż w województwie lubelskim i wyniósł niecałe 4 tys. PLN. Warto byłoby zatem przeanalizować czy jest to efekt wyższych cen projektów szkoleniowych w województwie lubelskim czy też pochodna finansowania projektów nie wpływających na zwiększenie wartości wskaźnika. Kwestia ta wykracza jednak poza zakres niniejszego badania.

²⁶ Jest to wartość niższa od tej proponowanej przez IP, która w sprawozdaniu okresowym z realizacji Programu postuluje obniżenie wartości docelowej do 5011.

²⁷ Jeśli cała pozostała alokacja w ramach obu Poddziałania przeznaczona byłaby na realizację projektów wpływających na wielkość wskaźnika. Koszt jednostkowy interwencji dla wskaźnika ogółem, obliczony w oparciu o to podejście, wynosi nieco ponad 3.3 tys. PLN.

3. *Liczba podmiotów, którym udzielono wsparcia w zakresie skutecznego przewidywania i zarządzania zmianą.*

Wartość docelową wskaźnika wyznaczono na poziomie 29 podmiotów, przy czym na wartość wskaźnika wpływać mogą zarówno szkolenia i doradztwo dla przedsiębiorców wspomagające proces zmiany profilu działalności przedsiębiorstwa jak i projekty mające na celu pomoc w tworzeniu partnerstw lokalnych z udziałem m.in. przedsiębiorstw, organizacji pracodawców, związków zawodowych, jednostek samorządu terytorialnego, urzędów pracy i innych środowisk, mających na celu opracowanie i wdrażanie strategii przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą na poziomie lokalnym i wojewódzkim. Oznacza to, iż grupa potencjalnych uczestników wsparcia jest bardzo szeroka – jak wspomniano już wcześniej samych przedsiębiorstw jest w województwie lubelskim ponad 150 tys. Z drugiej strony, wartości wskaźnika osiągnięte na koniec czerwca 2010 r. sugerują niskie zainteresowanie uczestników tą formą wsparcia. Jak pokazuje sprawozdanie okresowe z realizacji Priorytetów za I półrocze 2010 r. projekty dotyczące wskaźnika nie były dotychczas realizowane, zaś „Wnioskodawcy nie są zainteresowani aplikowaniem o środki EFS na realizację ww. typu wsparcia ze względu na występującą pomoc publiczną (wnoszenie wkładu własnego, obowiązujące procedury w tym zakresie) oraz problemy z definicją operacji odnoszących się do omawianego wskaźnika”. Badanie wskazuje również na to, że niski stopień zainteresowania przedsiębiorstw tego rodzaju wsparciem wynika z archaicznego i patriarchalnego stylu zarządzania firmami w regionie. Nie zmienia to faktu, iż w opinii IP przedstawionej w powyższym sprawozdaniu wartość docelowa jest realna do osiągnięcia.

Projekty wpływające na wartość wskaźnika realizowane są w ramach Poddziałania 8.1.2 z wielkością alokacji na lata 2007-2013 na poziomie **95 280 541.32** PLN. Ze względu na fakt, iż projekty dotyczące wskaźnika nie były jeszcze realizowane brak jest możliwości przeprowadzenia analizy finansowej. W związku z powyższym, w świetle opinii IP, nie widzimy przesłanek do zmiany wartości docelowej wskaźnika.

4. *Liczba pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji w przedsiębiorstwach, którzy zostali objęci działaniami szybkiego reagowania.*

Docelowa wartość wskaźnika wyznaczona została na poziomie 1429 osób, z czego do końca 2009 roku działaniami szybkiego reagowania objęto 12 (!) osób. Wydaje się to wskazywać na potrzebę weryfikacji wskaźnika. Statystyki WUP w Lublinie pokazują jednak, że problemem nie jest tutaj liczba potencjalnych uczestników - tylko w 2009 roku liczba osób zgłoszonych do zwolnień grupowych w województwie lubelskim wyniosła 3215. Co więcej, z informacji zawartych w sprawozdaniu okresowym z realizacji Priorytetu wynika, iż liczba osób uczestniczących obecnie w projektach dotyczących działań szybkiego reagowania przekracza 500 (a zatem po zakończeniu projektów wskaźnik może potencjalnie wzrosnąć o tę wartość)²⁸.

Omawiany wskaźnik jest kolejnym, który monitoruje efekty projektów realizowanych w ramach Poddziałania 8.1.2, z wielkością alokacji na lata 2007-2013 na poziomie **95 280 541.32** PLN. Dzięki danym ze sprawozdania okresowego możemy przyjąć, iż hipotetycznie wartość wskaźnika wynosi 512 po uwzględnieniu osób biorących udział w projektach. Analiza kosztów jednostkowych po uwzględnieniu tego założenia pokazuje, iż dostępna alokacja powinna pozwolić na objęcie wsparciem pomiędzy 3 tys. a 4 tys. osób (koszt jednostkowy waha się pomiędzy 23 tys. PLN i 30 tys. PLN – bez uwzględnienia wartości dotacji). Zarazem jednak, biorąc pod uwagę, iż wartość podawana przez IP dotyczy projektów trwających, to opierając się na danych dotyczących płatności jedynie w tej grupie projektów, otrzymujemy wynik wskazujący na możliwość objęcia wsparciem prawie 6 tys. osób²⁹ (przy mało realnym założeniu, iż wszystkie dotychczas niewykorzystane środki w ramach Poddziałania przeznaczoneby na realizację tego wskaźnika). A zatem przeprowadzona analiza pokazuje, iż brak jest przesłanek świadczących o konieczności obniżenia wartości docelowej – można byłoby nawet rozważyć jej podwyższenie. Biorąc jednak pod uwagę wartości wskaźników osiągnięte do chwili obecnej (co jest w znacznym stopniu miarą

²⁸ O problemach interpretacyjnych wokół tego wskaźnika i rozbieżności między SzOP a Podręcznikiem wskaźników PO KL wspomniano już wcześniej (patrz str. 16)

²⁹ Koszt jednostkowy interwencji obniża się bowiem do niecałych 15 tys. PLN.

zainteresowania beneficjentów) postulujemy pozostawienie wartości docelowej na obecnym poziomie.

W odróżnieniu od powyższej rekomendacji, autorzy raportu „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników PO KL 2007-2013” postulowali obniżenie wartości docelowej wskaźnika. Opierali jednak oni swoją analizę na wartościach osiągniętych, nie posiadając informacji o liczbie osób biorących udział w projektach, które nie zostały jeszcze zakończone. Stąd należy przyjąć, iż wyniki z niniejszego badania są zdecydowanie bardziej precyzyjne.

5. Liczba partnerstw (sieci współpracy) zawiązanych na szczeblu lokalnym i regionalnym.

Wartość docelową wskaźnika wyznaczono na poziomie 12 partnerstw, przy czym do połowy 2010 roku osiągnięto 0. Wskaźnik dotyczy partnerstw oraz inicjatyw podejmowanych na poziomie lokalnym i regionalnym przez organizacje pracodawców i związki zawodowe w ramach Poddziałania 8.1.2 i 8.1.3. Biorąc pod uwagę, iż dany podmiot może brać udział w więcej niż jednej inicjatywie wydaje się, że liczba potencjalnych beneficjentów nie ma w przypadku tego wskaźnika większego znaczenia. Istotnym problemem wydaje się natomiast sygnalizowane przez IP w sprawozdaniu okresowym, niskie zainteresowanie tą formą wsparcia, którego konsekwencją jest zerowa wartość wskaźnika na koniec czerwca 2010 r. Podobna sytuacja ma również miejsce w innych regionach czego najlepszym dowodem jest wartość wskaźnika osiągnięta do końca 2009 roku, która w całym kraju osiągnęła poziom 13 partnerstw.

Budżet dla Poddziałania 8.1.2 i 8.1.3 wynosi odpowiednio **95 280 541.32 PLN** oraz **8 322 863.66 PLN**. Ponieważ do chwili obecnej nie zrealizowano żadnego projektu w ramach tworzenia sieci współpracy brak jest możliwości przeprowadzenia analizy finansowej dla omawianego wskaźnika. Niska wartość docelowa wydaje się jednak wskazywać, iż bariery finansowe nie powinny być żadną przeszkodą dla jego osiągnięcia. Otwarta zostaje jednak kwestia podkreślana przez wielu respondentów badania jakościowego, którzy wskazywali na niski poziom zainteresowania współpracą pomiędzy podmiotami działającymi w regionie w różnych sektorach. Proponujemy jednak pozostawienie wartości docelowej na obecnym poziomie.

6. Liczba osób, które ukończyły udział w stażach lub szkoleniach praktycznych w podziale na pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych i pracowników naukowych w przedsiębiorstwach.

Docelową wartość wskaźnika ustalono na poziomie 46 osób, z czego 19 to pracownicy przedsiębiorstw w jednostkach naukowych oraz 27 pracownicy jednostek naukowych w przedsiębiorstwach. Do końca czerwca 2010 roku osiągnięto wartość 0. Liczba potencjalnych uczestników wsparcia wielokrotnie przewyższa docelową wartość wskaźnika – jak pokazują dane GUS liczba pracowników naukowych w sektorze szkolnictwa wyższego w województwie lubelskim wyniosła w 2008 roku ponad 2 tys. osób, podczas gdy liczba osób prowadzących działalność badawczo-rozwojową w przedsiębiorstwach wyniosła prawie 200. Otwartą kwestią jest zainteresowanie potencjalnych uczestników tą formą wsparcia. Jak pokazuje jednak sprawozdanie okresowe z realizacji Priorytetu, w ocenie IP wartość docelowa jest realna do osiągnięcia, co może oznaczać, że IP posiada informacje o odpowiednim poziomie zainteresowania wsparciem w ramach Poddziałania. Niepokoić może jednak wolne tempo wdrażania projektów wpływających na wartość wskaźnika, szczególnie w odniesieniu do średniej dla całego kraju. Do końca 2009 roku z wartości docelowej na poziomie 600 osób udało się bowiem osiągnąć 169.

Projekty mające wpływ na wartość wskaźnika realizowane są w ramach Poddziałania 8.2.1, w którym alokacja na lata 2007-2013 wynosi **38 112 216.58 PLN**. Podobnie jak w przypadku poprzedniego wskaźnika zerowa wartość osiągnięta do chwili obecnej uniemożliwia przeprowadzenie analizy kosztów jednostkowych interwencji. Ponownie jednak, relatywnie niska wartość docelowa wydaje się wskazywać, iż w tym przypadku wielkość dostępnej alokacji ma drugorzędne znaczenie dla możliwości jej osiągnięcia. A zatem postulujemy pozostawienie jej na obecnym poziomie.

7. *Liczba osób, które były objęte wsparciem w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej typu spin off lub spin out.*

Docelową wartość wskaźnika ustalono na poziomie 85 osób, do końca I połowy 2010 roku wsparcie otrzymały 1454 osoby. Trudno jest jednoznacznie ustalić liczbę potencjalnych uczestników, do których zaliczają się pracownicy naukowcy i naukowo-dydaktyczni uczelni, doktoranci, studenci i absolwenci uczelni. Jak pokazują jednak dane GUS samych studentów i absolwentów tylko w 2009 roku było w województwie lubelskim ponad 130 tys. A zatem w przypadku omawianego wskaźnika wydaje się, iż wartość docelową wyznaczono niewspółmiernie nisko do możliwości. Najlepiej świadczy o tym wartość wskaźnika osiągnięta do połowy 2010 roku, która pokazuje zarazem wysoki poziom zainteresowania uczestników tą formą wsparcia. O dużym zainteresowaniu wnioskodawców mówi także sprawozdanie okresowe z realizacji Priorytetów komponentu regionalnego PO KL.

Wsparcie w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej typu spin off lub spin out jest przedmiotem projektów w ramach Poddziałania 8.2.1, którego budżet na lata 2007-2013 wynosi **38 112 216.58** PLN. Porównanie kosztów jednostkowych wsparcia z dostępną alokacją pokazuje, że wsparciem można byłoby objąć pomiędzy 7 tys. a 10 tys. osób (w przypadku zakończonych projektów w ramach Poddziałania 8.2.1 wartość wydatków uznanych do refundacji jest niższa od zaliczek o ponad 30%)³⁰. A zatem biorąc pod uwagę osiągniętą wartość wskaźnika oraz czas pozostający do zakończenia wdrażania Programu proponujemy podniesienie wartości docelowej do poziomu 3.6 tys. (propozycja IP przedstawiona w sprawozdaniu okresowym to wzrost wartości docelowej do 3250). Trzeba zaznaczyć, że wzrost ten jest proporcjonalnie większy od tego proponowanego dla całego kraju przez autorów raportu „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników PO KL 2007-2013”. Wynika to jednak z niższych kosztów jednostkowych interwencji w województwie lubelskim.

8. *Liczba doktorantów, którzy otrzymali stypendia naukowe.*

Docelową wartość wskaźnika ustalono na poziomie 257 osób, do końca czerwca 2010 roku stypendia otrzymało 66 osób. Ze względu na specyfikę uczestników wsparcia, której liczebność zmienia się rokrocznie trudno jest precyzyjnie określić ich potencjalną liczbę. Statystyki GUS pokazują jednak, że w samym 2009 roku w województwie lubelskim było ponad 2.2 tys. doktorantów. W opinii IP wartość docelowa wskaźnika jest realna do osiągnięcia, co nie powinno dziwić w sytuacji, gdy na jego wartość wpływać będzie realizacja projektów systemowych. Biorąc pod uwagę formę wsparcia trudno jest z kolei obawiać się braku zainteresowania uczestników aplikowaniem o środki z EFS.

Wsparcie dla doktorantów może być udzielane zarówno w ramach projektów w Poddziałaniu 8.2.1 (projekty konkursowe) jak i w Poddziałaniu 8.2.2 (projekty systemowe). Alokacja dostępna dla Poddziałania na lata 2007-2013 wynosi odpowiednio **38 112 216.58** PLN oraz **55 324 537.99** PLN. Analiza kosztów jednostkowych pokazuje, iż w ramach dostępnej alokacji możliwe byłoby objęcie wsparciem pomiędzy 564 a 777 osób. Koszty jednostkowe interwencji wahają się tutaj pomiędzy 120 tys. PLN, a 165 tys. PLN, przy czym należy pamiętać, że stypendia są często częścią większych projektów wdrażanych przez uczelnie. Stąd koszt jednostkowy niewiele ma wspólnego z rzeczywistą wartością środków otrzymywanych przez uczestników. Biorąc pod uwagę niski poziom absorpcji w ramach Działania 8.2 (suma wypłaconych zaliczek stanowi zaledwie 11.6% alokacji) rekomendujemy zatem podniesienie wartości wskaźnika do poziomu 750 uznając, że w tym przypadku zainteresowanie uczestników powinno pozwolić na przyspieszenie absorpcji. Podobne rozwiązanie sugerowano także w raporcie „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników PO KL 2007-2013”. W przypadku województwa lubelskiego wsparcie w postaci stypendiów naukowych dla doktorantów realizowane jest przez Departament Gospodarki i Innowacji w ramach Poddziałania 8.2.2 (projekt systemowy). Koszt miesięcznego stypendium dla jednej osoby wynosi ok. 3 500.00 PLN.

³⁰ Koszt jednostkowy interwencji waha się w tym przypadku od 3.7 tys. PLN do 5.1 tys. PLN i jest znacząco niższy od średniej dla całego kraju obliczonej w raporcie „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników PO KL 2007-2013”, która wyniosła ponad 9 tys. PLN.

4.2.2. Wskaźniki rezultatu

1. *Odsetek przedsiębiorstw, których pracownicy zakończyli udział w szkoleniach w ramach Priorytetu – w ogólnej liczbie aktywnych przedsiębiorstw (projekty o charakterze regionalnym).*

Wartość docelowa wskaźnika określona została na poziomie 6%, zaś do końca 2009 roku udało się osiągnąć poziom 0.62%. Ponieważ wskaźnik ten jest tak naprawdę inaczej wyrażonym wskaźnikiem produktu nr 3 dla Działania 8.1 to wnioski z analizy przeprowadzonej dla wskaźnika produktu znajdują zastosowanie również tutaj. A zatem ze względu na propozycję obniżenia wskaźnika produktu do poziomu 3 tys. przedsiębiorstw, analogicznie proponujemy obniżenie wskaźnika rezultatu do poziomu 4.2%³¹.

2. *Odsetek pracowników, których wynagrodzenia wzrosły w okresie do 6 m-cy po zakończeniu udziału w projekcie.*

Wartość docelową wskaźnika wyznaczono na poziomie 10%. Ponieważ jednak wskaźnik oszacowany zostanie przez IZ w ramach badania ewaluacyjnego nie mamy żadnych przesłanek do tego, aby wnioskować o potrzebie jego weryfikacji.

3. *Relacja liczby pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami restrukturyzacji objętych działaniami szybkiego reagowania w stosunku do liczby pracowników objętych zwolnieniami grupowymi, zgłaszanymi do urzędów pracy.*

Wartość docelową wskaźnika ustalono na 10%, co w świetle danych dotyczących wdrażania Programu może się wydawać wartością zaniżoną. Trudno jest jednak przewidzieć liczbę osób zgłaszanych do zwolnień z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Dlatego też podobnie jak w przypadku analogicznego wskaźnika produktu proponujemy pozostawienie wartości docelowej na dotychczasowym poziomie.

4. *Odsetek pracowników, którzy w okresie do 6 m-cy po zakończeniu udziału w projekcie znaleźli pracę, rozpoczęli działalność gospodarczą lub kontynuowali zatrudnienie w dotychczasowym miejscu pracy – w ogólnej liczbie pracowników, którzy zakończyli udział w projekcie.*

Wartość docelową w roku 2013 ustalono na poziomie 30%, co jak pokazuje raport „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007 – 2013” wydaje się możliwe do osiągnięcia. Wskaźnik ten podobnie jak wskaźnik mierzący odsetek pracowników, którym wzrosły płace będzie oszacowany w ramach badania ewaluacyjnego zleconego przez IZ. Biorąc pod uwagę powyższe nie mamy podstaw do wnioskowania o potrzebie weryfikacji wartości docelowej.

4.2.3. Podsumowanie analizy dla Priorytetu VIII

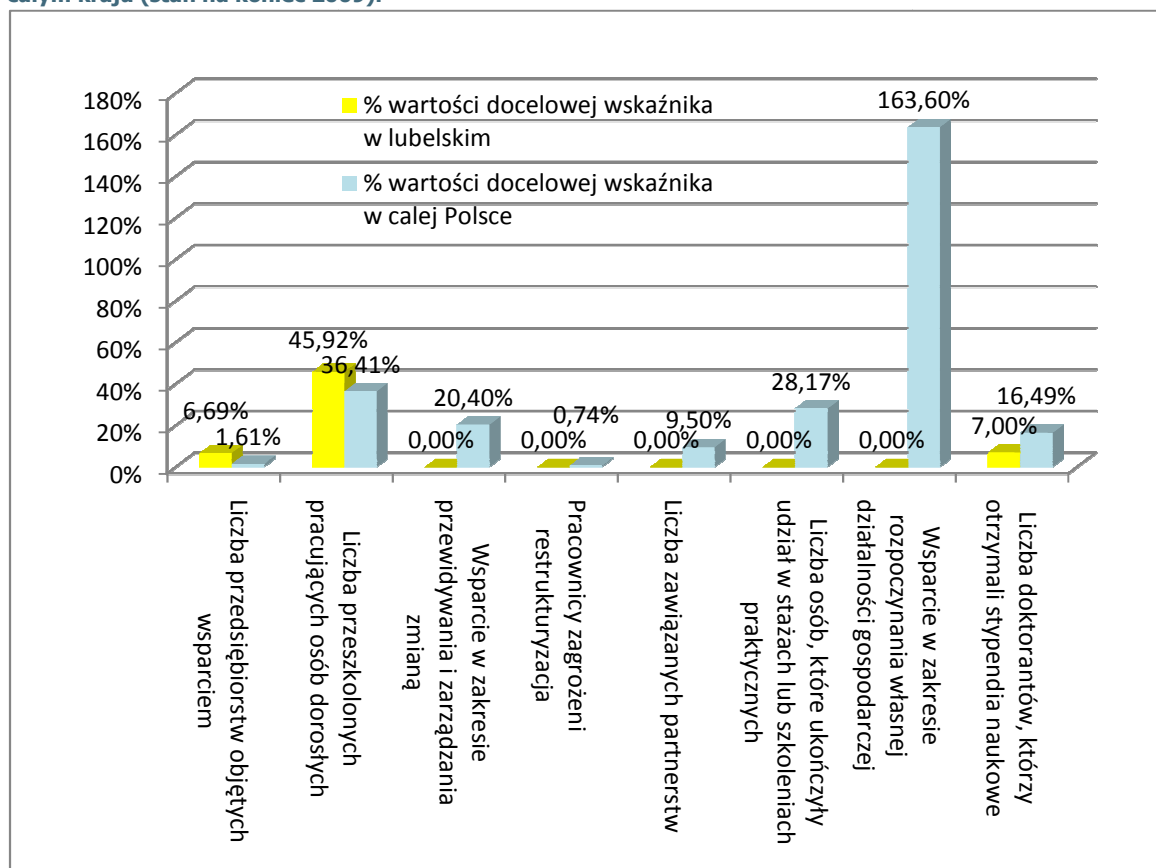
Analiza przeprowadzona powyżej pokazuje, iż realizacja wartości docelowych wskaźników na koniec okresu programowania może napotkać w wielu przypadkach na poważne trudności. Jeśli chodzi o wskaźniki produktu to większość z nich powinna zostać w naszej opinii zweryfikowana. Chodzi tutaj zarówno o obniżenie jak i podwyższenie wartości docelowej poszczególnych wskaźników. Głównym zagrożeniem dla osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na obecnym poziomie wydaje się niewystarczające zainteresowanie udziałem w projektach ze strony uczestników oraz wnioskodawców. W przypadku wskaźnika dotyczącego liczby przedsiębiorstw objętych wsparciem okazuje się również, że środki finansowe są zbyt niskie w stosunku do wartości docelowej. Mając na względzie relatywnie niski poziom absorpcji w ramach Priorytetu proponujemy podwyższenie wartości docelowych wskaźników tam, gdzie w naszej opinii informacje uzyskane podczas badania świadczą o dużym zainteresowaniu wnioskodawców i potencjalnych uczestników.

Trzeba w tym miejscu podkreślić, że problemy z realizacją wartości docelowych wskaźników, o których mowa jest w niniejszym raporcie, widoczne są nie tylko w województwie lubelskim, ale również w innych regionach kraju. Jak wynika z wykresu 10, na koniec 2009 roku województwo lubelskie w porównaniu do średniej dla całego kraju osiągnęło dość słabe wyniki wskaźników produktu (w odniesieniu do wartości docelowej). W większości przypadków IP zakłada jednak

³¹ Zgodnie z danymi GUS liczba przedsiębiorstw w województwie lubelskim w 2008 roku (najnowsze dane) wyniosła 71141.

osiągnięcie wartości docelowej. Z kolei w przypadku wskaźnika mierzącego liczbę osób, którym udzielono wsparcia w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej, wartość wskaźnika podskoczyła drastycznie w I połowie 2010 roku (patrz część dotycząca oceny Planu Działania). Jak pokazano już wcześniej, podobna sytuacja powinna mieć także miejsce w przypadku wskaźnika mierzącego liczbę pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji w przedsiębiorstwach, którzy zostali objęci działaniami szybkiego reagowania. Należy zresztą podkreślić, że badanie jest realizowane w chwili, gdy trwa realizacja wielu projektów, kolejne konkursy będą jeszcze ogłaszane i zmiany wartości wskaźników następują dynamicznie. Zdaniem IP szansą dla osiągnięcia (lub przynajmniej znaczącego podwyższenia) szczególnie problematycznych wskaźników jest jednak i to, że w wielu obszarach kontraktowanie zbliża się ku końcowi, co może zachęcić projektodawców do aplikowania z trudniejszymi projektami.

Wykres 10 Porównanie osiągniętych wartości wskaźników produktu dla Priorytetu VIII, według stanu na dzień 30 czerwca 2010. w stosunku do wartości docelowej w roku 2013 w województwie lubelskim oraz w całym kraju (stan na koniec 2009).

Źródło: opracowanie własne PSDB Sp. z o.o.

Podsumowanie wyników analizy wskaźników w Prioryecie VIII zawarto w tabelach 5 i 6.

Tabela 5 Wyniki oceny realności osiągnięcia wartości wskaźników produktu zapisanych dla Priorytetu VIII PO KL do końca 2013 roku.

Nazwa wskaźnika	Wartość przyjęta w PO KL	Potrzeba weryfikacji wartości docelowej	Wartość docelowa proponowana przez IP	Wartość docelowa proponowana przez Ewaluatora
1.1. Liczba przedsiębiorstw, które zostały objęte wsparciem w zakresie projektów szkoleniowych (projekty o	8181	TAK	5 011	3000

charakterze regionalnym)				
1.2. Liczba pracujących osób dorosłych, które zakończyły udział w projektach szkoleniowych, w tym:	17206	TAK	35 000	40500
a) liczba osób w wieku powyżej 50. roku życia	3769	TAK	5500	12000
2.1. Liczba podmiotów, którym udzielono wsparcia w zakresie skutecznego przewidywania i zarządzania zmianą	29	NIE	-	-
2.2. Liczba pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji w przedsiębiorstwach, którzy zostali objęci działaniami szybkiego reagowania	1429	NIE	-	-
2.3. Liczba partnerstw (sieci współpracy) zawiązanych na szczeblu lokalnym i regionalnym	12	NIE	-	-
3.1. Liczba osób, które ukończyły udział w stażach lub szkoleniach praktycznych w podziale na:	46	NIE	-	-
a) pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych	19	NIE	-	-
b) pracowników naukowych w przedsiębiorstwach	27	NIE	-	-
3.2. Liczba osób, które były objęte wsparciem w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej typu spin off lub spin out	85	TAK	3250	3600
3.3. Liczba doktorantów, którzy otrzymali stypendia naukowe	257	TAK	-	750

Źródło: opracowanie własne PSDB Sp. z o.o.

Tabela 6 Wyniki oceny realności osiągnięcia wartości wskaźników rezultatu zapisanych dla Priorytetu VIII PO KL do końca 2013 roku.

Nazwa wskaźnika	Wartość przyjęta w PO KL	Potrzeba weryfikacji wartości docelowej	Wartość docelowa proponowana przez IP	Proponowana wartość docelowa
1.1. Odsetek przedsiębiorstw, których pracownicy zakończyli udział w szkoleniach w ramach Priorytetu – w ogólnej liczbie aktywnych przedsiębiorstw (projekty o charakterze regionalnym)	6%	TAK	Brak propozycji	4.2%
1.2. Odsetek pracowników, których wynagrodzenia wzrosły w okresie do 6 m-cy po zakończeniu udziału w projekcie	10%	NIE	Brak propozycji	-
2.1. Relacja liczby pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami restrukturyzacji objętych działaniami szybkiego reagowania w stosunku do	10%	NIE	Brak propozycji	-

liczby pracowników objętych zwolnieniami grupowymi, zgłaszanymi do urzędów pracy				
2.2. Odsetek pracowników, którzy w okresie do 6 m-cy po zakończeniu udziału w projekcie znaleźli pracę, rozpoczęli działalność gospodarczą lub kontynuowali zatrudnienie w dotychczasowym miejscu pracy – w ogólnej liczbie pracowników, którzy zakończyli udział w projekcie.	30%	NIE	Brak propozycji	-

Źródło: opracowanie własne PSDB Sp. z o.o.

4.3. Przegląd wskaźników dla Priorytetu IX

Celem przeglądu wskaźników dla Priorytetu IX jest odpowiedź na dokładnie takie same pytania badawcze jak miało to miejsce w przypadku Priorytetu VIII. Dlatego też nasza analiza przeprowadzona jest zgodnie z metodologią omówioną już wcześniej, która oparta jest na weryfikacji liczby potencjalnych uczestników, ich zainteresowania udziałem w projektach oraz relacji wielkości środków przeznaczonych na finansowanie danej formy wsparcia do wartości docelowej wskaźnika w roku 2013. Poniżej przedstawiamy wyniki analizy ponownie oddzielając od siebie wskaźniki produktu oraz wskaźniki rezultatu.

4.3.1. Wskaźniki produktu

1. *Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, które uzyskały wsparcie w ramach Priorytetu.*

Docelową wartość wskaźnika wyznaczono na poziomie 124 ośrodków, przy czym do końca czerwca 2010 roku liczba przedszkoli objętych wsparciem wyniosła 143. Projekty wpływające na wartość wskaźnika realizowane są w ramach 9.1.1 i przeznaczone są zarówno dla istniejących jak i tworzonego ośrodków wychowania przedszkolnego. To z kolei oznacza, że nie ma możliwości precyzyjnego określenia liczby potencjalnych uczestników projektów. Zgodnie z danymi GUS, liczba istniejących przedszkoli wyniosła jednak w 2009 roku 388 co oznacza, że liczba potencjalnych uczestników jest kilkukrotnie większa od wartości docelowej wskaźnika. Wartość wskaźnika osiągnięta do połowy 2010 roku świadczy także o dużym zainteresowaniu ofertą i wskazuje na potrzebę weryfikacji wartości docelowej. Zgodnie z informacjami zawartymi w sprawozdaniu okresowym z realizacji Priorytetów IP zaproponowała podwyższenie wartości docelowej wskaźnika do poziomu 282 (przy założeniu relokacji środków finansowych w ramach IX Priorytetu).

Alokacja dla Poddziałania 9.1.1 dostępna na lata 2007-2013 wynosi **86 236 752.63 PLN**. Analiza kosztu jednostkowego wsparcia na bazie płatności pokazuje, iż w ramach alokacji możliwe byłoby objęcie wsparciem od 750 do 825 ośrodków (koszt jednostkowy interwencji waha się pomiędzy 105 tys. PLN i 115 tys. PLN). Ponieważ jednak większość projektów jest jeszcze w realizacji (podczas gdy ich efekty widoczne są już w wartości wskaźnika) to oparcie się na płatnościach może w tym przypadku zaniżać koszty jednostkowe. Dlatego też oszacowany został koszt jednostkowy interwencji w oparciu o wartość dofinansowania (z wniosków), który wynosi ponad 245 tys. PLN. W tym przypadku oznacza to, że w ramach alokacji wsparciem można byłoby objąć ponad 350 przedszkoli. Zarazem jednak okazuje się, iż w ramach zakończonych już projektów wartość dofinansowania okazała się średnio o 23% niższa od kwoty wydatków uznanych do refundacji (czyli była przeszacowana). Jeśli zatem w ramach całego okresu wdrażania tendencja ta utrzymałaby się to wówczas środki przeznaczone na Poddziałanie 9.1.1 powinny pozwolić na objęcie wsparciem ponad 430 przedszkoli. W świetle powyższego postulujemy podwyższenie wartości docelowej wskaźnika do poziomu 350, przy czym wartość ta zakłada utrzymanie obecnego tempa przyrostu wartości wskaźnika. W naszej opinii osiągnięcie wartości docelowej możliwe będzie nawet bez relokacji środków finansowych w ramach Priorytetu.

2. *Liczba osób dorosłych w wieku 25–64 lat, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym w ramach Priorytetu.*

Wartość wskaźnika na koniec 2013 roku ustalono na poziomie 10502 osób, z czego do końca czerwca 2010 roku udało się osiągnąć wartość 46 (!). Jednoznacznie wydaje się to wskazywać na przeszacowanie wartości docelowej. Problemem nie jest tutaj jednak z pewnością niska liczba potencjalnych uczestników, która w roku 2009 wyniosła ponad 1.1 mln osób³². Jak pokazuje sprawozdanie okresowe z realizacji Priorytetu, niska wartość wskaźnika jest przede wszystkim konsekwencją braku zainteresowania projektami zarówno ze strony Wnioskodawców jak i potencjalnych uczestników. Problem ten jest sygnalizowany także w raportach z badań ewaluacyjnych dla komponentu regionalnego PO KL w innych województwach. Problem ten występuje w większości regionów i wskazuje na nietrafne zdefiniowanie wsparcia. Należy przy tym mieć na uwadze, że niska wartość wskaźnika nie oznacza w żadnym wypadku, że w województwie zaniedbuje się kształcenie ustawiczne dorosłych. Dorośli biorą udział bowiem w kształceniu ustawicznym w ramach Priorytetu VI (bezrobotni i bierni zawodowo), VII (zagrożeni wykluczeniem społecznym) i VIII (pracujący). Wyraźnie natomiast widoczne jest zainteresowanie osób dorosłych formami kursowymi, a nie szkolnymi.

Projekty wpływające na wartość wskaźnika realizowane są w ramach Działania 9.3, dla którego alokacja na lata 2007-2013 wynosi **55 427 401.24** PLN. Ze względu na niską wartość wskaźnika osiągniętą do połowy 2010 roku, wyniki przeprowadzonej analizy finansowej obciążone mogą być znacznym błędem. Wynika z nich jednak, iż koszt jednostkowy interwencji przekracza 100 tys. PLN. To z kolei oznacza, że przy zachowaniu obecnej relacji płatności do wartości wskaźnika, w ramach dostępnej alokacji możliwe byłoby objęcie wsparciem zaledwie ok. 500 osób. Należy jednak przyjąć, iż wynik ten to pochodna niskiej liczby projektów prowadzących do wzrostu wartości wskaźnika. Zarazem świadczy to również o tym, że w ramach Działania 9.3 realizowane są projekty nie mające wpływu na jego poziom (głównie o charakterze kampanii promocyjnych, mających zachęcić do realizacji projektów szkoleniowych w ramach Działania – a więc wpływających, z założenia, na osiąganie celu, jednak nie wpływających na osiąganie wskaźnika. Najlepiej świadczyć o tym może porównanie z wynikami analizy w ramach badania „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników PO KL 2007-2013”, którego autorzy pokazują, że dostępna alokacja powinna pozwolić na podwyższenie wartości wskaźnika w skali całego kraju. Dlatego też proponujemy obniżenie wartości docelowej do poziomu 4.5 tys., który w opinii IP jest możliwy do osiągnięcia (patrz sprawozdanie okresowe z wdrażania Priorytetu).

3. *Liczba oddolnych inicjatyw społecznych podejmowanych w ramach Priorytetu.*

W przypadku tego wskaźnika wartość docelową wyznaczono na poziomie 144 z czego do połowy 2010 roku udało się osiągnąć 59. Projekty wpływające na poziom wskaźnika mają na celu „wsparcie na rzecz tworzenia i podejmowania aktywności przez lokalne inicjatywy i paki na rzecz rozwiązywania problemów mieszkańców wsi w obszarze edukacji”. Z tego powodu trudno jest określić liczbę potencjalnych uczestników wsparcia. Należy jednak przyjąć, iż ze względu na charakter wskaźnika, który oparty jest na liczbie inicjatyw, a nie uczestników, liczba tych ostatnich ma tutaj znaczenie drugorzędne (można wyobrazić sobie sytuację, w której ten sam uczestnik bierze udział w wielu projektach). Wartość wskaźnika osiągnięta do końca czerwca 2010 r. wydaje się świadczyć o wystarczającym poziomie zainteresowania beneficjentów udziałem w konkursach. Zgodnie z Planem Działania na 2010 rok, skumulowana wartość wskaźnika osiągnięta do końca bieżącego roku powinna wynieść 210. W opinii IP zamieszczonej w sprawozdaniu okresowym brak jest zagrożeń związanych z osiągnięciem powyższej wartości.

Omawiany wskaźnik służy do mierzenia efektów projektów w ramach Działania 9.5, którego budżet na lata 2007-2013 wynosi **31 670 430.86** PLN. Porównanie sumy płatności oraz wartości wskaźnika osiągniętej do końca czerwca 2010 r. pokazuje, iż zachowanie obecnego poziomu kosztów jednostkowych interwencji przez cały okres wdrażania Programu powinno pozwolić na wsparcie ponad 700 inicjatyw społecznych (koszt jednostkowy wsparcia wynosi tutaj niecałe 40 tys. PLN). Ze względu na fakt, iż w Planie Działań na rok 2010 zapisano do końca roku osiągnięcie wartości 210, zaś IP nie widzi zagrożenia dla jej osiągnięcia proponujemy podwyższenie docelowej wartości wskaźnika do poziomu 420.

³² Obliczenia własne w oparciu o dane GUS.

4. *Liczba szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały projekty rozwojowe w ramach Priorytetu, w podziale na obszary miejskie i obszary wiejskie.*

Wartość docelową wskaźnika ustalono na poziomie 1731 ogółem, z czego 368 w miastach i 1363 na terenach wiejskich. Do końca czerwca 2010 roku osiągnięto wartości odpowiednio 251, 82 i 69. Liczba szkół podstawowych w województwie lubelskim według GUS wyniosła w 2009 roku 1064, z czego 176 w miastach i 888 na wsi. Liczba gimnazjów w tym samym roku znalazła się na poziomie odpowiednio 470, 164 i 306, zaś liczba szkół ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne 223, 173 i 50. Oznacza to, iż liczba potencjalnych uczestników wynosi w sumie 1757, z czego 513 w miastach i 1244 na wsi. A zatem liczba ogółem jest zbliżona do wartości docelowej wskaźnika, którego osiągnięcie wymagałoby praktycznie 100% udziału potencjalnych uczestników w projektach w ramach Programu. W przypadku obszarów wiejskich, nawet jeśli projektami objęci zostaliby wszyscy potencjalni uczestnicy wartość docelowa i tak nie zostanie uzyskana. Oznacza to, że została ona błędnie wyznaczona i wymaga weryfikacji. Niska wartość wskaźnika osiągnięta do połowy 2010 roku może sugerować relatywnie małe zainteresowanie uczestników tą formą wsparcia. W opinii IP problemem jest jednak również fakt, iż dana placówka może być liczona w ramach wskaźnika tylko raz nawet jeśli realizuje więcej niż jeden projekt rozwojowy. Warto zauważyć, że w sprawozdaniu okresowym z realizacji Programu IP proponuje obniżenie wartości docelowej do poziomu 928, z czego 197 w miastach i 731 na terenach wiejskich.

Projekty w oparciu o które obliczana jest wartość wskaźnika realizowane są w ramach Poddziałania 9.1.2 o alokacji wynoszącej **192 859 876.47** PLN. Analiza kosztów jednostkowych na bazie płatności pokazuje, że przy zachowaniu obecnego stosunku wartości wskaźnika do sumy płatności możliwe byłoby objęcie wsparciem ponad 1.7 tys. szkół ogółem, z czego ponad 500 w miastach i prawie 1200 na wsi (koszt jednostkowy interwencji wynosi w tym przypadku na obszarach miejskich od 334 tys. PLN do 360 tys. PLN, zaś na obszarach wiejskich od 162 tys. PLN do 174 tys. PLN). Ponieważ jednak w przypadku projektów dotyczących objęcia wsparciem jednej szkoły za moment wdrożenia programu rozwojowego jest data podpisania umowy o dofinansowanie realizacji projektu, to racjonalne wydaje się przeprowadzenie ponownej analizy w oparciu o wartości dofinansowania zapisanej we wnioskach. W tym przypadku okazuje się, iż wsparciem w ramach alokacji można byłoby objąć nieco ponad 1000 szkół ogółem, ponad 350 na obszarach miejskich i prawie 750 na obszarach wiejskich (jest to pochodna wyższego kosztu jednostkowego wsparcia). Biorąc jednak pod uwagę możliwy brak dokładności oszacowań zarówno za pomocą podejścia pierwszego jak i drugiego proponujemy obniżenie wartości docelowej wskaźnika do 1250 ogółem, 430 w miastach oraz 820 na wsi.

5. *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe.*

Docelową wartość wskaźnika ustalono na poziomie 270, z czego do końca czerwca 2010 r. udało się osiągnąć 48. Zgodnie z danymi GUS liczba potencjalnych uczestników wyniosła w 2009 roku 308 placówek³³, co przy dużym zainteresowaniu projektami powinno pozwolić na osiągnięcie wartości docelowej. Jak pokazuje sprawozdanie okresowe z realizacji Priorytetu, zainteresowanie projektami jest jednak niewielkie, zaś IP postuluje obniżenie wartości docelowej do 210.

Wsparcie szkół zawodowych odbywa się w ramach Działania 9.2, w którym wielkość alokacji na lata 2007-2013 to **154 660 329.41** PLN. Analiza kosztów jednostkowych interwencji pokazuje, że dostępna alokacja powinna pozwolić na objęcie wsparciem od 400 do prawie 800 tego typu placówek (koszt jednostkowy interwencji waha się od 192 tys. PLN do 384 tys. PLN, w zależności od tego czy opieramy się na płatnościach czy kwocie dofinansowania). W obydwu przypadkach wartość ta jest wyższa zarówno od wartości docelowej wskaźnika jak i liczby potencjalnych uczestników. Zarazem jednak niski poziom wykorzystania dostępnej alokacji (dokonane płatności stanowią zaledwie 6% środków dostępnych na lata 2007-2013, przy czym średnia dla całego kraju zgodnie z raportem „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników PO KL 2007-2013” wynosi nieco ponad 7%) pokazuje, że mogą być problemy z jej wydaniem, co z kolei warunkowane jest stopniem zainteresowania uczestników. Dlatego też proponujemy 2 warianty: pozostawienie wskaźnika na dotychczasowym poziomie i przeprowadzenie działań mających na

³³ Zgodnie z podręcznikiem wskaźników do beneficjentów ostatecznych zaliczane są szkoły średnie zawodowe (bez liceów profilowanych oraz bez szkół dla dorosłych), a także szkoły zasadnicze (bez szkół dla dorosłych).

celu zwiększenie zainteresowania aplikowaniem o środki w ramach Działania, bądź też obniżenie wskaźnika do poziomu 210 (postulowanego przez IP) i przesunięcie części środków na inne Działania. W tym miejscu warto też wspomnieć o informacji pozyskanej w trakcie badania jakościowego. Wskazano bowiem, że jednym z powodów niskiego zainteresowania szkół zawodowych aplikowaniem o środki w ramach Działania 9.2. może być to, iż programy rozwojowe mogą być kierowane wyłącznie do uczniów tych szkół. W przypadku więc, gdy szkoła jest częścią zespołu szkół, w którym obok szkoły zawodowej prowadzone jest także liceum ogólnokształcące i szkoła pomaturalna wsparcie oferowane w ramach danego programu finansowanego z Działania 9.2. nie może objąć uczniów z pozostałych szkół, nawet jeśli chcieliby oni z tego skorzystać. Gdy zestawimy to z wcześniej przytaczaną informacją o tym, że wsparcie w ramach Działania 9.2. wydaje się być bardziej atrakcyjne dla większych szkół i placówek kształcenia zawodowego, ponieważ umożliwia objęcie wsparciem większej liczby uczniów, a w konsekwencji wygenerowanie większych środków w ramach *cross-financing'u* na doposażenie tych szkół i placówek, to należałoby się zastanowić, czy zmiana zasad obowiązujących w tym Działaniu na poziomie Programu nie wpłynęłaby na osiąganie zaplanowanych wartości wskaźników w regionach, a tym samym na poziomie Priorytetu.

6. *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych.*

Wartość docelowa wskaźnika została ustalona na poziomie 202, z czego do końca pierwszej połowy 2010 roku osiągnięto poziom 12. Jak pokazano już przy analizie poprzedniego wskaźnika, liczba potencjalnych uczestników Działania 9.2 wynosiła w 2009 roku 308 placówek. Ponownie jednak problemem mogącym zagrozić osiągnięciu wartości docelowej jest niskie zainteresowanie ubieganiem się o wsparcie, w tym przypadku zarówno szkół jak i przedsiębiorstw. W tym przypadku IP nie zgłaszała do IZ wniosku o obniżenie wartości docelowej wskaźnika. Jak nas poinformowano w IP już na etapie prac nad raportem końcowym, IP planuje wystąpić z propozycją obniżenia wartości docelowej ww. wskaźnika do poziomu 160.

Dla przypomnienia, alokacja na lata 2007-2013 w ramach Działania 9.2 wynosi **154 660 329.41** PLN. Ze względu na niską wartość wskaźnika wyniki analizy kosztów jednostkowych obciążone mogą być znacznym błędem. Pokazują one, iż dostępna alokacja powinna pozwolić na objęcie wsparciem od 100 do 200 tego typu placówek (w zależności od zastosowanego podejścia). Biorąc pod uwagę, iż górny przedział zbliżony jest do wartości docelowej wskaźnika proponujemy pozostawienie go na dotychczasowym poziomie.

7. *Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach, w tym nauczyciele na obszarach wiejskich oraz nauczyciele kształcenia zawodowego.*

Docelową wartość wskaźnika ustalono na poziomie 8664 osób, z czego 7316 na obszarach wiejskich oraz 661 nauczycieli kształcenia zawodowego. Na koniec czerwca 2010 roku wartość wskaźnika ogółem wyniosła 878, z czego 635 na terenach wiejskich oraz 87 nauczycieli kształcenia zawodowego. Wydaje się to sugerować znaczne przeszacowanie wartości docelowych. Według danych GUS, liczba nauczycieli w województwie lubelskim w roku szkolnym 2009-2010 wyniosła ogółem ponad 30 tys.³⁴. Z tej liczby 12.9 tys. stanowili nauczyciele na terenach wiejskich. Trudno jest natomiast określić liczbę nauczycieli kształcenia zawodowego – w samych szkołach zawodowych zatrudnionych było ponad 900 nauczycieli. W opinii IP niska wartość wskaźnika osiągnięta do połowy 2010 roku jest efektem niskiego zainteresowania uczestników udziałem w krótkich formach doskonalenia zawodowego. Dlatego też IP proponuje w sprawozdaniu okresowym z realizacji Priorytetu, obniżenie wartości docelowej ogółem do poziomu 4400, w przypadku nauczycieli na obszarach wiejskich do 2970, zaś w odniesieniu do nauczycieli kształcenia zawodowego do 270.

Krótkie formy doskonalenia zawodowego są przedmiotem projektów w ramach działania 9.4, w którym dostępna alokacja wynosi **29 054 686.50** PLN. Analiza kosztów jednostkowych wskazuje, że zachowanie obecnego stosunku wartości wskaźników do sumy płatności w Działaniu 9.4 pozwoliłoby w ramach dostępnej alokacji objąć szkoleniami w sumie do 7.7 tys. nauczycieli, z czego ponad 5.6 tys. na terenach wiejskich i ponad 760 nauczycieli kształcenia zawodowego.

³⁴ W liczbie tej uwzględniono m.in. nauczycieli z placówek wychowania przedszkolnego.

Koszt jednostkowy interwencji wynosi tutaj ok. 4 tys. PLN ogółem. Jeżeli jednak uwzględnimy fakt, iż do wskaźnika wliczane są osoby, które zakończyły udział w projektach to wówczas możemy porównać wartość wskaźnika osiągniętą do końca czerwca 2010 oraz kwotę wydatków do refundacji w zakończonych projektach (co oczywiście również obarczone jest znacznym błędem). Analiza przeprowadzona w ten sposób pokazuje, iż wsparciem można byłoby objąć ponad 20 tys. osób ogółem, ponad 15 tys. na terenach wiejskich oraz ponad 2 tys. nauczycieli kształcenia zawodowego (koszt jednostkowy ogółem wynosi w tym przypadku niecałe 1.3 tys. PLN). A zatem uśredniając wyniki otrzymane za pomocą obydwu podejść należy uznać, że wielkość alokacji jest wystarczająca dla uzyskania wartości docelowej wskaźnika. Biorąc pod uwagę niski poziom absorpcji do końca I połowy 2010 roku (suma płatności stanowi 12.2% całej alokacji) wydaje się, że niskie zainteresowanie uczestników będzie warunkować osiągnięcie wartości docelowych. Dlatego proponujemy przyjęcie propozycji IP i obniżenie wartości docelowej ogółem do 4400, w przypadku nauczycieli na obszarach wiejskich do 2970, oraz nauczycieli kształcenia zawodowego do 270 przy jednoczesnej relokacji środków do innych Działów w ramach Priorytetu.

4.3.2. Wskaźniki rezultatu

1. *Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat uczestniczących w różnych formach edukacji przedszkolnej w ramach Priorytetu na obszarach wiejskich w stosunku do ogólnej liczby dzieci w tej grupie.*

Wartość docelową wskaźnika ustalono na 6%, przy czym zgodnie z danymi obejmującymi okres do końca 2009 roku osiągnięto poziom 4.37%. Biorąc pod uwagę, iż liczba dzieci w docelowej grupie wiekowej wyniosła w 2009 roku ponad 61.5 tys., aby osiągnąć wartość docelową wskaźnika należy zapewnić uczestnictwo w formach edukacji przedszkolnej przynajmniej dla 3690 dzieci. Tymczasem liczba ta monitorowana przez pomocniczy wskaźnik produktu wyniosła na koniec czerwca 2010 roku 2959 dzieci. Dlatego też osiągnięcie wartości docelowej wydaje się nie budzić obaw. Gwarantuje to wysokie zainteresowanie beneficjentów realizacją projektów dla ośrodków wychowania przedszkolnego, o czym była mowa przy omawianiu wskaźnika rezultatu dla przedszkoli.

Analiza finansowa przeprowadzona analogicznie dla wskaźnika produktu dotyczącego ośrodków wychowania przedszkolnego pokazuje, iż przy zachowaniu obecnej proporcji wartości dofinansowania (z wniosków) do kwoty wydatków uznanych do refundacji wsparciem można byłoby objąć do 8.9 tys. dzieci (koszt jednostkowy interwencji wynosi tutaj 9.6 tys. PLN). Dlatego też postulujemy podniesienie wartości docelowej wskaźnika rezultatu do poziomu 11% - wartość ta odpowiada grupie 7 tys. dzieci objętych wsparciem przy liczebności grupy wiekowej na poziomie 63.5 tys. (zakładamy więc możliwość wzrostu liczebności docelowej grupy wiekowej ze względu na wzrost liczby urodzeń obserwowany w ostatnich latach).

2. *Odsetek osób w wieku 25–64 lat, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym (w ramach systemu oświaty) w stosunku do całkowitej liczby osób w tej grupie wiekowej.*

Wskaźnik ten jest inaczej wyrażonym wskaźnikiem produktu, który przeanalizowany został już wcześniej. W przypadku przyjęcia przedstawionej propozycji zmiany wartości docelowej wskaźnika produktu zmianie musi ulec również wartość docelowa wskaźnika rezultatu. Zgodnie z naszą propozycją powinna ona wynieść 0.4% (wartość wskaźnika produktu to 4500, grupa docelowa to 1.1 mln).

3. *Odsetek gmin, w których zrealizowano oddolne inicjatywy społeczne w ramach Priorytetu w stosunku do wszystkich gmin.*

Wartość wskaźnika osiągnięta do połowy 2010 roku wyniosła ponad 44%, przy wartości docelowej na poziomie 75% z 213 gmin. W naszej opinii wielkość alokacji jest wystarczająca dla osiągnięcia założonego celu, o czym najlepiej świadczy propozycja podwyższenia wartości docelowej wskaźnika produktu. Jedynym czynnikiem, który warunkuje wartość wskaźnika jest poziom zainteresowania beneficjentów udziałem w Programie. W przypadku dużego zainteresowania możliwe jest zwiększenie wskaźnika rezultatu (co wydaje się sugerować obecna wartość wskaźnika). Ponieważ IP nie wystosowała takiej propozycji postulujemy jednak pozostawienie go na obecnym poziomie.

4. *Odsetek szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały projekty rozwojowe w ramach Priorytetu, w podziale na obszary miejskie i obszary wiejskie.*

Wskaźnik ten jest inaczej wyrażonym wskaźnikiem produktu, którego wartość docelową wyznaczono na poziomie 60% ogółem, 42% na obszarach miejskich oraz 80% na obszarach wiejskich. Nowa wartość docelowa powinna zatem uwzględniać zmianę wskaźnika produktu oraz rzeczywistą liczbę potencjalnych uczestników (o której piszemy przy odpowiednim wskaźniku produktu). W świetle powyższego proponujemy podwyższenie wartości docelowej ogółem do poziomu 70%, podwyższenie jej na obszarach miejskich do 80% oraz obniżenie na obszarach wiejskich do 65%.

5. *Odsetek szkół prowadzących kształcenie zawodowe, które wdrożyły programy rozwojowe w relacji do wszystkich szkół tego typu.*

Wskaźnik ten jest inaczej wyrażonym wskaźnikiem produktu. Dlatego też zmiana wartości docelowej powinna być konsekwencją zmiany wartości wskaźnika produktu. W tym przypadku zaproponowaliśmy 2 warianty – pozostawienie wskaźnika produktu na obecnym poziomie lub obniżenie go do poziomu 210 szkół. W pierwszym wariantcie wartość docelowa wskaźnika pokrycia powinna wynosić 87%, w drugim zostać obniżona do 68%³⁵.

6. *Odsetek szkół prowadzących kształcenie zawodowe, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych, w relacji do wszystkich szkół tego typu.*

Podobnie jak w poprzednim przypadku, omawiany wskaźnik jest inaczej zdefiniowanym wskaźnikiem produktu. Pomimo pozostawienia wskaźnika produktu na dotychczasowym poziomie istnieje potrzeba dostosowania wartości wskaźnika rezultatu do rzeczywistej liczby potencjalnych uczestników wsparcia (o której piszemy przy odpowiednim wskaźniku produktu). Tak obliczony wskaźnik przyjmuje wartość 65%.

7. *Liczba uczniów w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, którzy zakończyli udział w stażach i praktykach w ramach Priorytetu.*

Wartość docelową wskaźnika ustalono na 69885 osób³⁶, z czego do połowy 2010 roku udało się osiągnąć 268. Jednoznacznie wydaje się to wskazywać na przeszacowanie wartości docelowej. Liczba uczniów szkół tego typu wyniosła w 2009 roku ogółem 44391. Oznacza to, iż przy założeniu utrzymania stałej liczby uczniów w całym okresie programowania osiągnięcie wartości docelowej wymagałoby objęcia wsparciem prawie wszystkich uczniów. Jest to z punktu widzenia szans absolwentów szkół na rynku pracy jak najbardziej pożądane, w praktyce może się jednak okazać niewykonalne. Jak wykazano bowiem w przypadku wskaźnika produktu dla szkół prowadzących kształcenie zawodowe, podstawowym problemem związanym z wdrażaniem Działania 9.2 jest niskie zainteresowanie Wnioskodawców. Dlatego też IP proponuje obniżenie wartości docelowej do 7200.

Analiza kosztów jednostkowych interwencji na bazie płatności pokazuje, że przy zachowaniu stosunku wartości wskaźnika do sumy płatności na obecnym poziomie, dostępna alokacja powinna pozwolić na osiągnięcie wartości docelowej na poziomie niecałych 4.5 tys. Zarazem jednak zastosowanie podejścia opartego na kwocie wydatków do refundacji w zakończonych projektach daje wynik na poziomie ponad 11 tys.³⁷ Podobnie jak w przypadku innych wskaźników gdzie zastosowano obie metody należy przyjąć, że nowa wartość docelowa wskaźnika powinna być wynikową obu otrzymanych rezultatów. Dlatego też uważamy propozycję przedstawioną przez IP za rozsądną i proponujemy obniżenie wartości docelowej do poziomu 7200.

8. *Odsetek nauczycieli, którzy podnieśli swoje kompetencje w wyniku doskonalenia zawodowego w krótkich formach w relacji do ogólnej liczby nauczycieli, w tym nauczyciele na obszarach wiejskich i nauczyciele kształcenia zawodowego.*

³⁵ Obliczenia dla liczby wszystkich szkół wynoszącej 308.

³⁶ Wartość docelowa została wprowadzona 1 czerwca 2010.

³⁷ Koszt jednostkowy waha się w zależności od podejścia pomiędzy 13 tys. PLN a 35 tys. PLN.

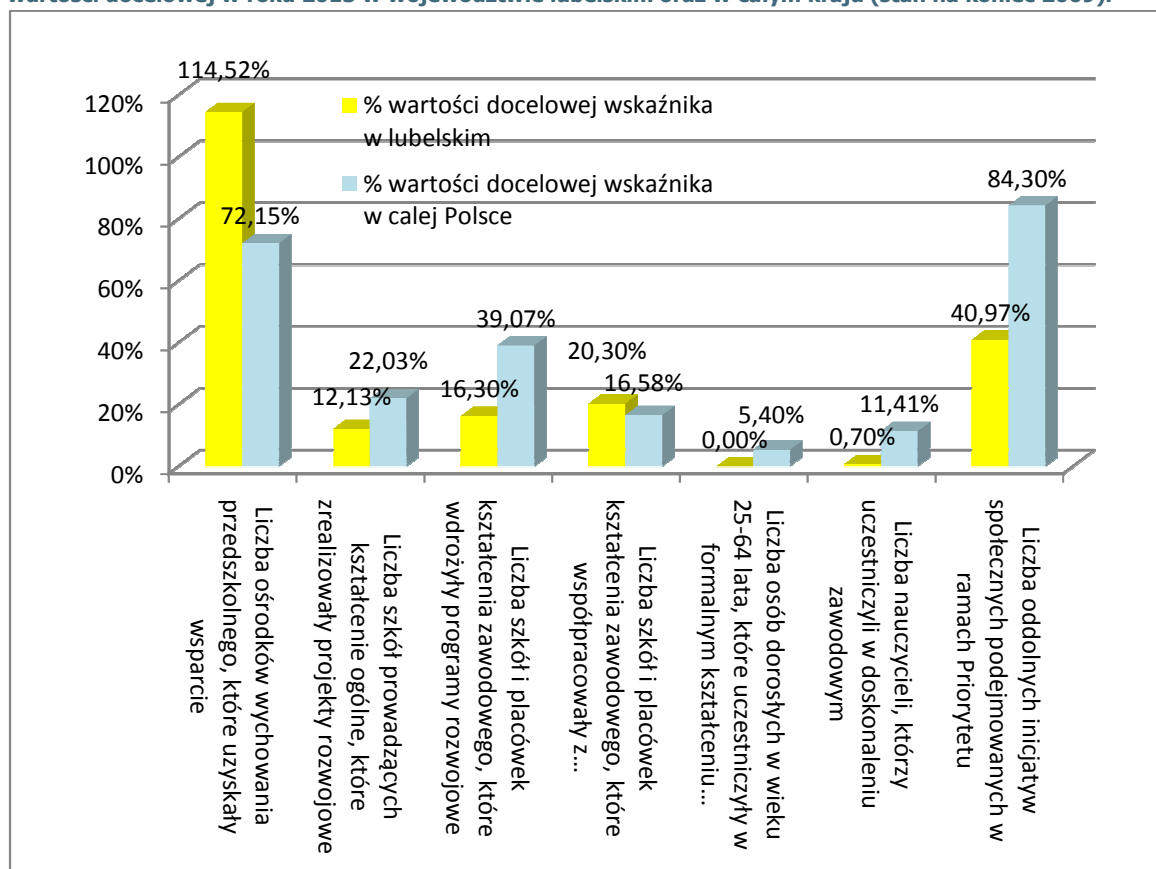
Jest to inaczej wyrażony wskaźnik produktu. Zmiana wartości docelowej powinna być adekwatna do zmian wskaźnika produktu i uwzględniać rzeczywistą liczbę potencjalnych uczestników – a zatem wskaźnik ogółem powinien wzrosnąć do poziomu 14%, zaś wskaźnik dla nauczycieli na terenach wiejskich powinien wzrosnąć do 23%. Problemem jest precyzyjne określenie populacji nauczycieli kształcenia zawodowego – jeśli przyjmujemy, że wynosi ona 1100 osób to wskaźnik dla nauczycieli kształcenia zawodowego powinien wzrosnąć do 24.5%.

4.3.3. Podsumowanie analizy Priorytetu IX

Wyniki oceny wartości docelowych wskaźników dla Priorytetu IX pokazują, iż zachodzi potrzeba weryfikacji prawie wszystkich z nich, co nie miało miejsca w ramach Priorytetu VIII. Jedynym wskaźnikiem produktu, który w naszej opinii został właściwie oszacowany jest wskaźnik dotyczący placówek kształcenia zawodowego. W przypadku wskaźników rezultatu dochodzi jeszcze do tego wskaźnik mierzący odsetek gmin realizujących inicjatywy oddolne. O ile analiza przeprowadzona dla Priorytetu VIII wskazywała, iż głównym zagrożeniem dla nieosiągnięcia wartości docelowych jest niewystarczające zainteresowanie ze strony wnioskodawców bądź uczestników, o tyle badanie wskaźników w Priorytecie IX wykazało, że wartości docelowe niektórych z nich przewyższają liczbę potencjalnych uczestników oraz że środki finansowe mogą być niewystarczające dla uzyskania oczekiwanych rezultatów.

Podobnie jak w przypadku wskaźników dla Priorytetu VIII warto również na koniec sprawdzić jak lubelskie wypada na tle całego kraju. Ponownie okazuje się, że w przypadku większości wskaźników produktu wartość osiągnięta na koniec 2009 (wyrażana jako % wartości docelowej) jest niższa niż średnio w kraju. Trudno jest jednak na chwilę obecną wyciągać jednoznaczne wnioski z tego stanu rzeczy biorąc pod uwagę np. fakt, iż **wartość docelowa niektórych wskaźników została przeszacowana**. Warto jednak zwrócić uwagę na podkreślany przez nas fakt, iż w przypadku części Działań realizowane są projekty nie wpływające na zwiększenie wartości wskaźników.

Wykres 11 Porównanie osiągniętych wartości wskaźników produktu dla Priorytetu IX w stosunku do wartości docelowej w roku 2013 w województwie lubelskim oraz w całym kraju (stan na koniec 2009).

Podsumowanie rekomendacji dla wskaźników produktu i rezultatu przedstawiono w tabeli 7 i 6.

Tabela 7 Wyniki oceny realności osiągnięcia wartości wskaźników produktu zapisanych dla Priorytetu IX PO KL do końca 2013 roku.

Nazwa wskaźnika	Wartość przyjęta w PO KL	Potrzeba weryfikacji wartości docelowej	Wartość docelowa proponowana przez IP	Wartość docelowa proponowana przez Ewaluatora
1.1. Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, które uzyskały wsparcie w ramach Priorytetu	124	TAK	282	350
1.2. Liczba osób dorosłych w wieku 25–64 lat, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym w ramach Priorytetu	10502	TAK	4500	4500
1.3. Liczba oddolnych inicjatyw społecznych podejmowanych w ramach Priorytetu	144	TAK	210	420
2.1. Liczba szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały programy rozwojowe w ramach Priorytetu, w podziale na:	1731	TAK	928	1250
a) obszary miejskie,	368	TAK	197	430
b) obszary wiejskie.	1363	TAK	731	820
3.1. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe	270	TAK/NIE*	210	210/-
3.2. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych	202	NIE	160	-
4.1. Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach:	8664	TAK	4400	4400
a) nauczyciele na obszarach wiejskich,	7316	TAK	2970	2970
b) nauczyciele kształcenia zawodowego.	661	TAK	270	270

Źródło: opracowanie własne

*Dopuszczamy 2 alternatywne warianty.

Tabela 8 Wyniki oceny realności osiągnięcia wartości wskaźników rezultatu zapisanych dla Priorytetu IX PO KL do końca 2013 roku.

Nazwa wskaźnika	Wartość przyjęta w PO KL	Potrzeba weryfikacji wartości docelowej	Wartość docelowa proponowana przez IP	Wartość docelowa proponowana przez Ewaluatora
-----------------	--------------------------	---	---------------------------------------	---

1.1. Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat uczestniczących w różnych formach edukacji przedszkolnej w ramach Priorytetu na obszarach wiejskich w stosunku do ogólnej liczby dzieci w tej grupie	6%	TAK	Brak propozycji	11%
1.2. Odsetek osób w wieku 25–64 lat, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym (w ramach systemu oświaty) w stosunku do całkowitej liczby osób w tej grupie wiekowej	1%	TAK	Brak propozycji	0.4%
1.3. Odsetek gmin, w których zrealizowano oddolne inicjatywy społeczne w ramach Priorytetu w stosunku do wszystkich gmin	75%	NIE	Brak propozycji	-
2.1. Odsetek szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały programy rozwojowe w ramach Priorytetu, w podziale na: a) obszary miejskie, b) obszary wiejskie.	60% 42% 80%	TAK TAK TAK	Brak propozycji Brak propozycji Brak propozycji	70% 80% 65%
3.1. Odsetek szkół prowadzących kształcenie zawodowe, które wdrożyły programy rozwojowe w relacji do wszystkich szkół tego typu	50%	TAK	Brak propozycji	87%/68%*
3.2. Odsetek szkół prowadzących kształcenie zawodowe, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych, w relacji do wszystkich szkół tego typu	38%	TAK	Brak propozycji	65%
3.3. Liczba uczniów w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, którzy zakończyli udział w stażach i praktykach w ramach Priorytetu	69885	TAK	7200	7200
4.1. Odsetek nauczycieli, którzy podnieśli swoje kompetencje w wyniku doskonalenia zawodowego w krótkich formach w relacji do ogólnej liczby nauczycieli, w tym: a) nauczyciele na obszarach wiejskich, b) nauczyciele kształcenia zawodowego.	11% 33% 8%	TAK TAK TAK	Brak propozycji Brak propozycji Brak propozycji	14% 23% 24.5%

Źródło: opracowanie własne

*Dopuszczamy 2 alternatywne warianty.

5. Odpowiedzi na pytania badawcze - Moduł I i Moduł II

Wyniki analizy materiałów źródłowych, jak i informacji zgromadzonych w ramach badań jakościowych pozwoliły na sformułowanie odpowiedzi na pytania badawcze postawione w ramach obu modułów badania. Poniżej prezentujemy odpowiedzi na każde z postawionych pytań badawczych.

Założyliśmy, że w trakcie badania poszukiwać będziemy odpowiedzi na dwa kluczowe pytania, które mają zasadnicze znaczenie dla wniosków, płynących z całego badania. Odpowiedzi na te dwa pytania są następujące:

1. Czy definicje wskaźników są kompletne, prawidłowo sformułowane i zrozumiałe dla beneficjentów?

W ramach badania ewaluacyjnego pt. „Ocena systemu monitorowania PO KL” stwierdziliśmy, że definicje wielu wskaźników są niejednoznaczne, zaś same wskaźniki zostały nieprawidłowo sformułowane.

Jednakże niniejsze badanie wykazało, że w opinii beneficjentów definicje wskaźników są zrozumiałe i nie budzą wątpliwości pod kątem tego, jak zostały sformułowane. Taką prawidłowość potwierdzają także przedstawiciele IP.

2. Czy wskaźniki są wiarygodne: ich wartości nie podlegają manipulacjom oraz opierają się na wiarygodnych i sprawdzalnych danych statystycznych?

Biorąc pod uwagę wyniki oceny realności osiągnięcia wartości docelowych wskaźników określonych w ramach Priorytetu VIII i Priorytetu IX należy stwierdzić, że ich wiarygodność jest ograniczona. W wielu przypadkach wskaźniki te zostały przeszacowane, w innych natomiast mają wartości znacznie niższe od faktycznych możliwości w ramach obecnej alokacji i kosztów wsparcia. Najbardziej niepokojące jest jednak to, że w przypadku jednego ze wskaźników jego wartość docelowa przewyższyła liczbę uczestników w regionie. Wynika to jednak z błędnej dezagregacji wskaźników pomiędzy regiony na poziomie całego PO KL, o czym wspominaliśmy już wcześniej.

5.1. Odpowiedzi na pytania badawcze w ramach Modułu I

- ✓ Czy wartości wskaźników na rok 2010 zostały określone adekwatnie do istniejących możliwości realizacji poszczególnych Działań w ramach Priorytetów VIII i IX w województwie?

Wartości wskaźników na rok 2010 nie zostały określone adekwatnie do istniejących możliwości realizacji poszczególnych Działań w ramach Priorytetów VIII i IX w województwie. Co więcej, analiza Planów działania oraz sprawozdań z realizacji Priorytetu wskazuje na to, że IP wyznaczając wartości docelowe na rok 2010 miało świadomość, że w większości przypadków szanse na ich osiągnięcie są niewielkie. Takie podejście jest zapewne wynikiem negocjacji z IZ, która zaleca podnoszenie wskaźników ze względu na konieczność osiągnięcia wartości zaplanowanych dla całego Programu.

- ✓ Jaki jest stopień realizacji wskaźników założonych w Planach działania na 2010 r. dla Priorytetów VIII i IX?

W przypadku **Priorytetu VIII** w wyniku niskiego stopnia realizacji zaplanowanych wskaźników zagrożenie nieosiągnięcia zapisanych wartości dotyczy w szczególności Celu Szczegółowego 2 „Poprawa funkcjonowania systemu przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą” oraz pierwszego wskaźnika produktu w ramach Działania 8.2 „Transfer wiedzy”. Z kolei wielokrotnie przekroczone zostały wartości wskaźników dotyczących liczby osób uczestniczących w projektach szkoleniowych oraz liczby osób objętych wsparciem w zakresie projektów typu *spin off* lub *spin out*.

W przypadku **Priorytetu IX** podstawowa różnica w stosunku do Priorytetu VIII jest taka, iż jedynie jeden wskaźnik został przekroczony i to nieznacznie - dotyczy to liczby ośrodków wychowania przedszkolnego, które uzyskały wsparcie w ramach Priorytetu. W przypadku wszystkich pozostałych wskaźników rozbieżność pomiędzy założeniami Planu działania i

wartościami osiągniętymi do połowy 2010 roku wydaje się być na tyle duża, że można mówić o zagrożeniu nieosiągnięcia zapisanych wartości docelowych wskaźników. Szczególnie widoczne jest to w przypadku wskaźnika liczba osób dorosłych w wieku 25–64 lat, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym w ramach Priorytetu oraz wskaźnika liczba oddolnych inicjatyw społecznych podejmowanych w ramach Priorytetu, których realizacja jest obecnie na poziomie odpowiednio 3% i 0%.

- ✓ Jaka jest relacja między postępem rzeczowym i finansowym w ramach obu Priorytetów – w odniesieniu do stopnia zaawansowania wdrażania Programu?

Widoczny jest niski poziom korelacji pomiędzy wartościami wskaźników, a wysokością środków przeznaczonych na realizację poszczególnych Działań. Może to być pochodną błędnego wyznaczenia wartości docelowych wskaźników produktu, w stosunku do przewidzianych nakładów finansowych. Aczkolwiek w przypadku Priorytetu IX można mieć wrażenie, iż przynajmniej w odniesieniu do kilku wskaźników występuje pewna korelacja pomiędzy ich wartościami, a wysokością środków przeznaczonych na realizację poszczególnych Działań.

- ✓ Czym kierują się/co biorą pod uwagę beneficjenci określając wskaźniki w trakcie opracowywania wniosków o dofinansowanie projektu w ramach PO KL? Czy biorą pod uwagę wskaźniki wskazane w Planach działania?

Co do zasady beneficjenci określając wskaźniki w trakcie opracowywania wniosków o dofinansowanie projektu korzystają z zapisów dokumentacji konkursowej oraz Podręcznika wskaźników PO KL. Jeśli chodzi o wskaźniki wskazywane w Planach działania, to nie przywiązują do nich większej uwagi. Sprawdzają jedynie, jakie noszą one nazwy. Natomiast ich wartość planowana do osiągnięcia na poziomie Działań i Priorytetu zazwyczaj nie jest analizowana przez beneficjentów.

- ✓ Które ze wskaźników stwarzały i stwarzają największe problemy w trakcie wdrażania projektów w ramach Priorytetów VIII i IX?

Beneficjenci są zdania, że wskaźniki, które planują osiągać na poziomie projektów z uwagi na to, że są one konstruowane w oparciu o określone cele projektu identyfikowane w oparciu o istniejące problemy, nie napotykają na bariery uniemożliwiające im osiąganie zaplanowanych wartości wskaźników.

Niemniej jednak część beneficjentów zwróciła uwagę na: ograniczony w regionie rynek trenerów, mogących szkolić w bardziej specyficznych obszarach, np. związanych z nowymi technologiami, czy energią odnawialną; nieprzewidywalność uczestników i ich roszczeniowa postawa; bierność szkół i nauczycieli do uczestniczenia w projektach w roli uczestników, ale także w roli realizatorów.

- ✓ Które ze wskaźników najłatwiej osiągnąć i dlaczego?

Beneficjenci nie identyfikują wskaźników, które jest im najłatwiej osiągnąć. Być może jest to wynikiem nabytego doświadczenia projektowego i związanej z tym zasady określania wskaźników na bezpiecznym poziomie.

- ✓ Jakie są koszty wsparcia w ramach poszczególnych Priorytetów?

Jak wskazywali badani w przypadku Priorytetu VIII koszt wsparcia na osobę waha się w granicach 8-10 tys. zł. W Priorytecie IX w granicach 4 tys. zł. Szczegółowa kalkulacja kosztów jednostkowych w odniesieniu do poszczególnych Działań i Poddziałań Priorytetu VIII i Priorytetu IX zawarta jest w rozdziale raportu, opisującym wyniki Modułu II badania w części dotyczącej przeglądu wskaźników w ramach obu Priorytetów.

- ✓ Czy pozyskanie danych do wskaźnika nie wiąże się ze zbyt wysokimi kosztami dla beneficjentów i Instytucji Pośredniczącej?

W trakcie badania nie zidentyfikowano informacji na temat wysokich kosztów łączących się z pozyskiwaniem danych do określonych wskaźników zarówno w przypadku beneficjentów, jak i IP.

- ✓ Czy system monitorowania PO KL, w tym system informatyczny (KSI – SIMIK, PEFS) wspierający proces zbierania danych, jest odpowiednio dopasowany do pozyskiwania niezbędnych danych?

Z zebranych w trakcie badania informacji można wnioskować, że system monitorowania PO KL, w tym system informatyczny wspierający zbieranie danych jest dopasowany do pozyskiwania niezbędnych danych. Na uwagę zasługuje lokalne narzędzie stosowane przez IP tzw. „zliczacz”, które pozwala na zliczanie danych zapisywanych w załączniku nr 2 do wniosku o płatność, które następnie waliduje te dane. Warto zaznaczyć, że IP planuje udostępnienie tego narzędzia także beneficjentom PO KL.

5.2. Odpowiedzi na pytania badawcze w ramach Modułu II

- ✓ Czy w kolejnych latach 2011 – 2013 prognozowana jest zmiana sytuacji społeczno – gospodarczej w województwie lubelskim w obszarze: przedsiębiorczość/adaptacyjności oraz edukacja?

Informacje zgromadzone przede wszystkim w ramach badania jakościowego oraz przeanalizowanie ich w kontekście obowiązujących w regionie dokumentów strategicznych, określających zasadnicze kierunki rozwoju województwa pozwalają stwierdzić, że w latach 2011 – 2013 nie jest prognozowana zmiana sytuacji społeczno-gospodarczej, która mogłaby wpływać na realizację Działań w ramach Priorytetu VIII i Priorytetu IX PO KL.

Wskazywane kierunki rozwoju tj. m.in. inwestowanie we wzrost konkurencyjności regionu oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez rozwój przedsiębiorczości, ale także poprzez działania mające na celu wzrost innowacyjności edukacji, dostosowanej i elastycznie reagującej na potrzeby lokalnych i regionalnego rynku pracy z pewnością zostaną utrzymane i nie zmienią się na przestrzeni nadchodzących lat.

Wyniki badania prowadzą jednak do sformułowania innego pytania w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. A mianowicie czy obecny stan/potencjał do faktycznego realizowania działań zgodnie ze wskazanymi kierunkami rozwoju gwarantuje osiągnięcie określonych celów i realizację wyznaczonych priorytetów rozwoju? Wydaje się, że odpowiedź na tak postawione pytanie jest niestety negatywna, co może oznaczać, że także w przypadku PO KL rzeczywiste możliwości osiągnięcia określonych wartości wskaźników, które uzależnione są w znacznie mierze od stopnia rozwoju przedsiębiorczości i podmiotów, funkcjonujących w obszarze edukacji w województwie, są ograniczone. Jest to zapewne wynikiem jednolitego podejścia PO KL do możliwości realizowania określonych celów szczegółowych Programu bez odpowiedniej wrażliwości na specyfikę regionalną, co niestety zaczyna być coraz dobitniej potwierdzane przez wyniki analiz dotychczas osiągniętych wartości wskaźników, mierzących te cele.

- ✓ W jaki sposób oraz w jakim stopniu dane pochodzące z systemu monitorowania i sprawozdawczości są wykorzystywane przez Instytucję Pośredniczącą do programowania wsparcia oraz tworzenia Planów działania w kolejnych latach wdrażania Priorytetów?

Informacje generowane z systemu monitorowania PO KL służą z jednej strony do szacowania wartości wskaźników na dany rok, z drugiej zaś strony wskazują te Działania i Poddziałania, w ramach których pożądanym jest ogłaszanie konkursów z uwagi na zaplanowane wartości docelowe wskaźników.

- ✓ Jaki wpływ na wartości wskaźników mają wskazywane w Planach działania kryteria wyboru projektów konkursowych?

Badanie wskazuje, że mają one istotne znaczenie przede wszystkim motywacyjne, a więc wpływające na poziom zainteresowania składaniem wniosków w ramach ogłaszanych konkursów. Wnioskodawcy opracowują projekty tak, by spełniały one wszystkie określone przez Instytucję Ogłaszającą Konkursy kryteria. Dlatego w przypadku, gdy oceniają, że nie są w stanie spełnić wskazanych kryteriów część z nich wycofuje się z opracowywania projektu. Oznaczać to może, że bardziej restrykcyjne kryteria wpływać mogą na mniejsze zainteresowanie potencjalnych projektodawców. Jednak zaznaczyć należy, że na dzień 30 września 2010 r. w przypadku Priorytetu VIII PO KL złożono 2 162 wnioski o dofinansowanie, a w przypadku Priorytetu IX PO KL złożonych zostało 3 136 wniosków o dofinansowanie. Co z kolei świadczy, iż zaplanowane w Planie działania kryteria wyboru projektów konkursowych nie zawsze działają demotywująco na potencjalnych wnioskodawców. Może to jednak oznaczać także, że do konkursów startują wnioskodawcy, którym wyczerpały się już inne, preferowane przez nich możliwości aplikowania.

Warto też podkreślić, iż w trakcie badania można było dostrzec, iż zbyt duża restrykcyjność kryteriów, skutkuje utrwalaniem się wśród beneficjentów opinii o tym, że w przypadku niektórych konkursów wyłączną szansę na otrzymanie wsparcia mają projekty spełniające dane kryteria. I nawet modyfikacja podejścia IP nie wpływa na zmianę opinii beneficjentów.

Wydaje się więc, że kryteria są więc bardzo ważnym narzędziem pobudzania zainteresowania potencjalnych projektodawców aplikowaniem o środki PO KL, o czym należy pamiętać myśląc jednocześnie o tym, by pozwalały one osiągać zaplanowane w ramach Programu wartości wskaźników.

- ✓ Czy wskaźniki zostały właściwie oszacowane? Czy wartości docelowe są realne do osiągnięcia?

Badanie wykazało, że w znaczącej większości przypadków wartości docelowe wskaźników na 2013 rok nie zostały właściwie oszacowane przez IZ.

W przypadku **Priorytetu VIII** większość wskaźników produktu powinna zostać zweryfikowana poprzez obniżenie, albo podwyższenie wskazanych wartości. Aczkolwiek w przypadku wskaźnika dotyczącego liczby przedsiębiorstw objętych wsparciem okazuje się również, że środki finansowe są zbyt niskie w stosunku do wartości docelowej. Świadczy to o tym, że w niektórych wypadkach realność osiągnięcia zaplanowanych wartości docelowych wskaźników jest niemożliwa.

Z kolei w przypadku **Priorytetu IX** zachodzi potrzeba weryfikacji prawie wszystkich wartości docelowych wskaźników. Jedynym wskaźnikiem produktu, który w naszej opinii został właściwie oszacowany jest wskaźnik dotyczący placówek kształcenia zawodowego. W przypadku wskaźników rezultatu dochodzi jeszcze do tego wskaźnik mierzący odsetek gmin realizujących inicjatywy oddolne. Tutaj podobnie jak w przypadku Priorytetu VIII realność osiągnięcia określonych wartości wskaźników jest ograniczona. Ma to zwłaszcza znaczenie, gdy zaplanowane wartości docelowe wskaźników przewyższają liczbę uczestników, a więc tych którzy ze wsparcia mogą skorzystać (liczba uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe).

- ✓ Jakie zagrożenia są obecnie identyfikowane, jeśli chodzi o możliwość osiągnięcia wartości docelowych wskaźników w 2013 roku?

Głównym zagrożeniem dla osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na obecnym poziomie wydaje się niewystarczające zainteresowanie określonymi typami projektów ze strony potencjalnych wnioskodawców i uczestników projektów.

Przy czym analiza przeprowadzona dla Priorytetu VIII wskazała, iż głównym zagrożeniem dla nieosiągnięcia wartości docelowych jest niewystarczające zainteresowanie ze strony projektodawców bądź uczestników, o tyle badanie wskaźników w Priorytecie IX wykazało, że wartości docelowe niektórych z nich przewyższają liczbę potencjalnych uczestników oraz że środki finansowe mogą być niewystarczające dla uzyskania oczekiwanych rezultatów.

Badanie wskazało też na inne czynniki (przyczyny) mogące wpływać na osiąganie zaplanowanych wartości wskaźników w ramach obu Priorytetów. Są nimi:

a) niedostateczne planowanie strategiczne na różnych poziomach wdrażania Programu (IZ, IP), które przejawia się chociażby w formułowaniu kryteriów przede wszystkim strategicznych, określanych w ramach Planów działania; można zaryzykować stwierdzenie, iż na początku realizacji Programu nie do końca uświadamiano sobie rolę, jaką mogą odgrywać one w procesie wdrażania PO KL i stosowano je *ad hoc* bez brania pod uwagę perspektywy wieloletniego wdrażania Programu (przykładem są osoby w wieku 50+, w przypadku których wartość docelowa została już osiągnięta, choć pewnie można było tak formułować kryteria dostępu i strategiczne w kolejnych latach, by dochodzenie do wskaźnika rozłożone zostało na cały okres realizacji Programu³⁸); można odnieść wrażenie, że obecnie kryteria w nadmierny sposób traktowane są jako narzędzie służące osiąganiu zaplanowanych wartości wskaźników. Pojawia się wrażenie, że „gra na wskaźnik” stała się najważniejsza. W efekcie potencjalni projektodawcy stają przed wygórowanymi oczekiwaniami, co dla znacznej części jest przyczyną rezygnacji z aplikowania w ogóle. Oczywiście dobry wynik prowadzonych w bieżącym roku naborów (duża liczba złożonych

³⁸ Choć nie bez znaczenie jest tutaj również narzucanie w pierwszym roku wdrażania PO KL restrykcyjnych kryteriów dostępu przez IZ.

wniosków) może przeczyć tej tezie, jednak pierwsza właściwa ocena będzie możliwa dopiero po ocenie merytorycznej tych wniosków, a druga – po zakończeniu ich realizacji.

b) niski poziom współpracy podmiotów, reprezentujących różne sektory gospodarki w regionie, dlatego przyznawanie najwyższej liczby punktów dodatkowych za spełnienie kryterium strategicznego za to, że projekt realizowany w partnerstwie nie wydaje się być dobrym rozwiązaniem;

c) biurokracja wymagana w projektach finansowanych w ramach PO KL;

d) przepływy finansowe nie zawsze umożliwiające zgodne z harmonogramem realizowanie projektów;

e) niewystarczającą ofertę szkoleń dla osób dorosłych;

f) założenia PO KL niedostosowane do specyfiki regionu.

- ✓ Jakie działania powinny zostać podjęte, w celu zapewnienia osiągnięcia wartości docelowych wskaźników w roku 2013 w Priorytetach VIII i IX?

Analiza poszczególnych wskaźników produktu i rezultatu, które określone zostały w ramach obu Priorytetów zawiera rekomendowane przez Ewaluatora działania w tym względzie, tj. albo podniesienie albo obniżenie założonych na 2013 r. wartości docelowych. W przypadku liczby szkół i placówek kształcenia zawodowego zaproponowane zostały dwa warianty: utrzymania bądź obniżenia wskaźnika produktu.

Warto również przemyśleć podejście do posługiwania się kryteriami w ramach ogłaszanych konkursów. –W opinii Ewaluatora zasadniczym problemem wskazywanym przez IP w osiąganiu zaplanowanych wartości wskaźników jest małe zainteresowanie potencjalnych projektodawców nie można zrozumieć, dlaczego w związku z tym formułuje się kryteria coraz bardziej restrykcyjne. Abstrahując od tego, że kryteria strategiczne zapewniają punkty dodatkowe, to jednak jak pokazało badanie nie należy bagatelizować sposobu, w jaki odbierają je projektodawcy. Jak wielokrotnie wspomniano w badaniu, powtarzając zresztą wnioski, z wcześniejszych ewaluacji Priorytetów VIII i IX, projektodawcy chcą opracowywać projekty, które spełniają wszelkie kryteria wyboru, bo to zwiększa prawdopodobieństwo otrzymania dofinansowania na dane przedsięwzięcie. Dlatego zbyt restrykcyjne kryteria, mogą przynosić efekt odwrotny od zamierzonego, czyli przyczyniać się do obniżania wartości wskaźników poprzez minimalizowanie zainteresowania realizacją projektów przez projektodawców.

6. Wnioski i rekomendacje

Tabela 9 Wnioski rekomendacje

Część A – rekomendacje operacyjne					
Lp	Tytuł raportu	Wniosek (strona w raporcie)	Rekomendacja (strona w raporcie)	Adresat rekomendacji	Termin realizacji
1	Ocena poziomu realizacji wskaźników w ramach Priorytetu VIII i IX PO KL w województwie lubelskim	Jako narzędzie do osiągania zaplanowanych wartości wskaźników w ramach Priorytetów PO KL wskazano kryteria strategiczne. Obecnie określanie ich w ramach Planów Działania należy do kompetencji Zespołu Zarządzania Komponentem Regionalnym PO KL oraz Oddziału Monitorowania i Ewaluacji PO KL we współdziałaniu z Oddziałem Programowania i Oceny Projektów w ramach Priorytetów VIII i IX. Oddziały wdrażania dla poszczególnych Priorytetów dostarczają wyłącznie informacji płynących z monitoringu postępu realizacji tych Priorytetów. Nie uczestniczą bezpośrednio w pracach nad formułowaniem kryteriów strategicznych. (strona 13)	Rekomendujemy współpracę wszystkich oddziałów DEFS dotyczącą formułowania kryteriów dostępu i strategicznych. Mogłoby to przyczynić się z jednej strony do większej świadomości osób odpowiedzialnych za monitorowanie dotyczącej znaczenia gromadzonych przez nie informacji w systemie wdrażania Priorytetu, z drugiej zaś do większej wrażliwości na sygnały płynące z monitorowania. To z kolei mogłoby przyczynić się do formułowania bardziej trafnych kryteriów, albo w ogóle do odstępowania od ich określania. (strona 13)	IP	rok 2011
Część B – rekomendacje kluczowe					
2	Ocena poziomu realizacji wskaźników w ramach Priorytetu VIII i IX PO KL w województwie lubelskim	Większość wartości docelowych wskaźników produktu, a tym samym rezultatu wymaga weryfikacji ze względu na to, że nie zostały one prawidłowo oszacowane w momencie przygotowywania PO KL. (strona 55/56 i 64/65)	Rekomendujemy obniżenie wartości docelowych następujących wskaźników produktu : Liczba przedsiębiorstw, które zostały objęte wsparciem w zakresie projektów szkoleniowych (projekty o charakterze regionalnym) ↳ - 3.000 Liczba osób dorosłych w wieku 25–64 lat, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym w ramach Priorytetu ↳ - 4.500 Liczba szkół (podstawowych, gimnazjów i	IP	IV kwartał 2010 – I kwartał 2011

			<p>ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały programy rozwojowe w ramach Priorytetu,</p> <p>↳ - 1.250</p> <p>↳ w tym na obszarach wiejskich</p> <p>↳ - 820</p> <p>Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe</p> <p>↳ - 210</p> <p>Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach</p> <p>- 4.400</p> <p>w tym</p> <p>a) nauczyciele na obszarach wiejskich</p> <p>- 2.970</p> <p>↳ b) nauczyciele kształcenia zawodowego</p> <p>↳ - 270</p> <p>Rekomendujemy obniżenie wartości następujących wskaźników rezultatu:</p> <p>Odsetek przedsiębiorstw, których pracownicy zakończyli udział w szkoleniach w ramach Priorytetu – w ogólnej liczbie aktywnych przedsiębiorstw (projekty o charakterze regionalnym)</p> <p>↳ - 4,2%</p> <p>Odsetek osób w wieku 25–64 lat, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym (w ramach systemu oświaty) w stosunku do całkowitej liczby osób w tej grupie wiekowej</p> <p>↳ - 0,4%</p> <p>Odsetek szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie</p>		
--	--	--	---	--	--

			<p>ogólne), które zrealizowały projekty rozwojowe w ramach Priorytetu na obszarach wiejskich</p> <p>↳ - 65%</p> <p>Liczba uczniów w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, którzy zakończyli udział w stażach i praktykach w ramach Priorytetu</p> <p>↳ - 7.200</p> <p>Odsetek nauczycieli na obszarach wiejskich, którzy podnieśli swoje kompetencje w wyniku doskonalenia zawodowego w krótkich formach w relacji do ogólnej liczby nauczycieli</p> <p>↳ - 23%</p> <p>Rekomendujemy podwyższenie wartości docelowej następujących wskaźników produktu:</p> <p>Liczba pracujących osób dorosłych, które zakończyły udział w projektach szkoleniowych</p> <p>↳ - 40.500</p> <p>↳ W tym osób w wieku powyżej 50 roku życia</p> <p>↳ - 12.000</p> <p>Liczba osób, które były objęte wsparciem w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej typu spin off lub spin out</p> <p>↳ - 3.600</p> <p>Liczba doktorantów, którzy otrzymali stypendia naukowe</p> <p>↳ - 750</p> <p>Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, które uzyskały wsparcie w ramach Priorytetu</p> <p>↳ - 350</p> <p>Liczba szkół, które zrealizowały programy rozwojowe na obszarach miejskich</p>		
--	--	--	---	--	--

			<p>↳ - 430</p> <p>Liczba oddolnych inicjatyw społecznych podejmowanych w ramach Priorytetu</p> <p>↳ - 420</p> <p>Rekomendujemy podwyższenie wartości docelowej następujących wskaźników rezultatu:</p> <p>Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat uczestniczących w różnych formach edukacji przedszkolnej w ramach Priorytetu na obszarach wiejskich w stosunku do ogólnej liczby dzieci w tej grupie</p> <p>↳ - 11%</p> <p>Odsetek szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały projekty rozwojowe w ramach Priorytetu</p> <p>↳ - 70%</p> <p>↳ w tym na obszarach miejskich</p> <p>↳ - 80%</p> <p>Odsetek szkół prowadzących kształcenie zawodowe, które wdrożyły programy rozwojowe w relacji do wszystkich szkół tego typu</p> <p>↳ - 87%/ew. 68%</p> <p>Odsetek szkół prowadzących kształcenie zawodowe, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych, w relacji do wszystkich szkół tego typu</p> <p>↳ - 65%</p> <p>Odsetek nauczycieli, którzy podnieśli swoje kompetencje w wyniku doskonalenia zawodowego w krótkich formach w relacji do ogólnej liczby nauczycieli.</p> <p>- 14%</p>		
--	--	--	--	--	--

			w tym nauczycieli kształcenia zawodowego - 24,5% (strona 55/56 i 64/65)		
3	Ocena poziomu realizacji wskaźników w ramach Priorytetu VIII i IX PO KL w województwie lubelskim	Kryteria strategiczne nie spełniają swojej roli w stymulowaniu podaży składanych wniosków o dofinansowanie. Ich działanie wydaje się obecnie wręcz odwrotne, tj. demotywią potencjalnych beneficjentów do opracowywania wniosków w ramach konkursów. (strona 26–44)	Rekomendujemy zmianę podejścia do kryteriów strategicznych w przypadku tych Działań i Poddziałań, w których zainteresowanie ubieganiem się o wsparcie jest małe. Wskazane jest odstępianie od określania kryteriów strategicznych, co naszym zdaniem mogłoby wpłynąć na większe zainteresowanie projektodawców. (str. 68)	IP	rok 2011 i 2012
4	Ocena poziomu realizacji wskaźników w ramach Priorytetu VIII i IX PO KL w województwie lubelskim	Przedsiębiorcy są mało zainteresowani udziałem w projektach, które kwalifikują się do dofinansowania w ramach Poddziałania 8.1.1. Czynniki odgrywającymi istotną rolę w tym względzie są: zasady udzielania pomocy publicznej, formułowane kryteria strategiczne i kryteria dostępu, biurokracja projektowa, rachunek ekonomiczny i preferowanie szkoleń, w których pracownicy mogą brać udział nieodpłatnie, czas oceny wniosku, wpływający istotnie na moment rozpoczęcia otrzymywania wsparcia. (strona 26–44)	Rekomendujemy, by w Planie działania na rok 2012 dla Priorytetu VIII nie formułować kryteriów dostępu i strategicznych, które wymagają podawania nazw firm, czy określonej (wysokiej) liczby firm, które projektodawca obejmie wsparciem.	IP	2011 r.
5	Ocena poziomu realizacji wskaźników w ramach Priorytetu VIII i IX PO KL w województwie lubelskim	Szkoły i placówki kształcenia zawodowego w ograniczonym stopniu biorą udział w aplikowaniu o środki PO KL ze względu na swój niewielki potencjał w tym zakresie, ale także dlatego, iż oferowane wsparcie jest bardziej atrakcyjne dla szkół i placówek, w których uczy się więcej uczniów i w związku z tym projektem można objąć większą liczbę beneficjentów ostatecznych. Ma to niebagatelne znaczenie w przypadku, gdy projekt ma służyć również wyposażeniu szkół i placówek kształcenia zawodowego. Im większy budżet projektu tym więcej środków w ramach <i>corss-financing'u</i> na wyposażenie. (strona 38)	Rekomendujemy, by w roku 2011 przeprowadzić identyfikację i analizę potrzeb szkół i placówek kształcenia zawodowego, by można było w roku 2012 ogłosić konkurs wyłącznie dla szkół, które dotychczas nie korzystały ze wsparcia w ramach Działania 9.2 PO KL (kryterium dostępu). Ponadto proponujemy, aby w kryteriach strategicznych promować operatorów, co umożliwi łatwiejszy dostęp szkół, które dotychczas nie aplikowały w ramach przedmiotowego Działania. IP wspólnie z ROEFS-ami powinna podjąć intensywne działania polegające na wsparciu uprawnionych wnioskodawców do złożenia wniosków o	IP	rok 2011

			dofinansowanie projektów		
Część C – rekomendacje horyzontalne					
6	Ocena poziomu realizacji wskaźników w ramach Priorytetu VIII i IX PO KL w województwie lubelskim	Szkoły i placówki kształcenia zawodowego w ograniczonym stopniu biorą udział w aplikowaniu o środki PO KL ze względu na swój niewielki potencjał w tym zakresie, ale także dlatego, iż oferowane wsparcie jest bardziej atrakcyjne dla szkół i placówek, w których uczy się więcej uczniów i w związku z tym projektem można objąć większą liczbę beneficjentów ostatecznych. Ma to niebagatelne znaczenie w przypadku, gdy projekt ma służyć również doposażeniu się szkół i placówek kształcenia zawodowego. Im większy budżet projektu tym więcej środków w ramach <i>corss-financing'u</i> na doposażenie. (strona 38)	Umożliwienie w przypadku Zespołów Szkół, w których znajdują się między innymi szkoły i placówki kształcenia zawodowego do opracowywania projektów obejmujących również uczniów innych szkół niż zawodowe. (strona 38)	IZ	rok 2011
7	Ocena poziomu realizacji wskaźników w ramach Priorytetu VIII i IX PO KL w województwie lubelskim	Wskaźnik dotyczący liczby pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami restrukturyzacji nie pozwala na pokazanie wszystkich działań prowadzonych przez IP, a ponadto pokazuje je ze znacznym opóźnieniem (strona 16 i 51)	Rekomendujemy zmianę definicji wskaźnika tak, by uwzględniał wszystkie uprawnione grupy docelowe oraz by wykazywał – zgodnie z nazwą – osoby „objęte” działaniami, mierzone w momencie rozpoczęcia wsparcia. Alternatywą może być wprowadzenie tego wskaźnika przy zachowaniu dotychczasowego, dla zapewnienia ciągłości pomiarów.	IZ	rok 2011

Załączniki

Załącznik nr 1 Scenariusz/dyspozycje do pogłębionych wywiadów indywidualnych

Scenariusz IDI z beneficjentami projektów konkursowych w ramach Priorytetu VII i IX PO KL w województwie lubelskim

1. W jaki sposób przygotowujecie się Państwo do opracowywania projektów w ramach PO KL? Gdzie szukacie informacji? Na jakie informacje zwracacie szczególną uwagę?
2. Czy pisząc wniosek o dofinansowanie w części dotyczącej rezultatów i produktów projektu odwołujecie się Państwo do jakichś dokumentów? Do jakich?
3. Na ile bierzecie Państwo pod uwagę informacje zawarte w Planie działania w zakresie wartości wskaźników, planowanych do osiągnięcia w danym roku?
4. Czy obowiązujące w PO KL definicje wskaźników są dla Państwa zrozumiałe? Czy są sformułowane jednoznacznie?
5. Czy metodologia obliczania tych wskaźników jest klarowna i zrozumiała?
6. Czy do monitorowania swoich projektów używacie Państwo wskaźników zapisanych w Planie działania, czy innych (własnych)?
7. Czy osiąganie zakładanych przez Państwa we wniosku o dofinansowanie stwarza problemy? Jakiego rodzaju? Których wskaźników dotyczy to w szczególności?
8. Które wskaźniki najłatwiej jest osiągnąć? Dlaczego?
9. Czy gromadzenie informacji na temat poszczególnych wskaźników sprawia problemy? Jeśli tak to jakie?
10. Co zdaniem Państwa szczególnie wpływa na stopień osiągania założonych w projekcie wskaźników?
11. Czy kryteria strategiczne przeszkadzają w aplikowaniu o środki PO KL? Dlaczego?
12. Czy wskaźniki w projektach są Państwa zdaniem wrażliwe na zmiany społeczno-gospodarcze zachodzące w regionie? W jakim stopniu? W jakim zakresie?
13. Czy opracowywanie załączników do wniosku o płatność w zakresie informacji dotyczących wskaźników jest dla Państwa uciążliwe? Dlaczego? Co w tym względzie ułatwiłoby Państwu przygotowywanie tych załączników?
14. Jakie są koszty wsparcia w ramach realizowanych przez Państwa projektów?

Scenariusz IDI z przedstawicielami IP

1. Jak zorganizowany jest system monitorowania w P. instytucji – jakie komórki są zaangażowane, jak wygląda proces przygotowywania przez Państwa informacji miesięcznych, sprawozdań okresowych i rocznych?
2. W jaki sposób wykorzystują P. dane z monitoringu do opracowywania i oceniania Planów działania?
3. Jak zorganizowany jest przepływ informacji? Czy jest wspomagany przez rozwiązania informatyczne? Czy są identyfikowane kwestie problemowe w tym obszarze, mające wpływ na jakość danych monitoringowych, terminowość sprawozdań lub tp.?
4. Czy system monitorowania jest przydatny? - dla celów zarządczych (programowanie, w tym tworzenie Planów działania, ustalanie kryteriów oceny projektów i określanie alokacji na kolejne lata i kolejne konkursy, ocena wyników, określanie wskaźników), dla celów dotyczących określania wewnętrznej i zewnętrznej polityki informacyjnej itp.

5. Czy P. instytucja posiada własny LSI? Jeśli tak, to jakie funkcjonalności posiada on w zakresie monitorowania? Czy to jest wystarczające, czy potrzeba czegoś więcej? Czego?
6. Czy LSI pomaga agregować dane z wniosków o płatność? Jeśli nie, to jak to się odbywa? Czy są tutaj problemy?
7. W jakim stopniu i w jaki sposób KSI SIMIK jest wykorzystywany do monitorowania? Czy zakres dostępnych tam informacji jest wystarczający?
8. Jak wykorzystywany jest PEFS? Czy jest przydatny do tworzenia sprawozdań?
9. Czy definicje wskaźników są jednoznaczne? Jeśli nie, to które budzą wątpliwości i jakiego rodzaju?
10. Czy metodologia obliczania wskaźników jest klarowna i zrozumiała dla wszystkich uczestników procesu (w tym dla beneficjentów – skąd to wiadomo, jakie są ew. problemy)?
11. Czy obowiązujące wskaźniki są kompletne i właściwie opisują cele planowane do osiągnięcia?
12. Czy IP dysponuje wszystkimi danymi niezbędnymi do wyliczenia wartości wskaźników? Jakich informacji brakuje? Czy są problemy z ich pozyskaniem? W jaki sposób są rozwiązywane, a w jaki powinno to być rozwiązane?
13. Czy przyjęte w Planach działania na rok 2010 wskaźniki są możliwe do osiągnięcia? Jakie są problemy związane z osiągnięciem zaplanowanych wartości? Z czego one wynikają? Jakim zdaniem P. ma to znaczenie dla planowania wartości wskaźników na kolejne lata?
14. Jak ocenia P. realność osiągnięcia wartości docelowej wskaźników w Priorytecie VIII i IX PO KL w województwie lubelskim?
15. Które wskaźniki budzą obawy i dlaczego? A które nie sprawiają żadnych problemów?
16. Czy przyjęte rozwiązania w systemie monitorowania pozwalają na wczesną identyfikację zagrożeń dotyczących osiągania planowanych wartości wskaźników?
17. Czy projektodawcy we wnioskach o dofinansowanie stosują wskaźniki z systemu wskaźników monitorowania PO KL/z Planu działania, czy własne? Czy są w tym zakresie w jakiś sposób obligowani przez IOK w dokumentacjach konkursowych? Czy określanie wskaźników sprawia projektodawcom problemy?
18. Jakie są motywy używania określonych kryteriów wyboru projektów (dostępu i strategicznych)? Czy mają one z założenia służyć osiąganiu wskaźników? Czy właściwie spełniają swoją rolę?
19. Czy obserwuje się negatywne skutki przyjętego systemu wskaźników („praca na wskaźnik”)?
20. Czy IP podejmowała próby zmiany wartości wskaźników? Jak były argumentowane? Z jakim skutkiem?

Scenariusz IDI z przedstawicielami departamentów merytorycznych (w obszarze przedsiębiorczość/adaptacyjność i edukacja)

1. Jak scharakteryzowałby P. obecną sytuację społeczno-gospodarczą regionu w obszarze (odpowiednio) przedsiębiorczość/adaptacyjność, edukacja? Czy zmieniła się ona na przestrzeni ostatniego roku? W jakim stopniu? Z jakich powodów?
2. Jakie są obecnie priorytety w obszarze (odpowiednio) przedsiębiorczość/adaptacyjność, edukacja? Czy P. zdaniem różnią się one od tych przyjętych w Strategii Rozwoju Województwa na lata 2006-2020? Jakim są tego przyczyny?
3. Czy obecne priorytety pozostaną aktualne w nadchodzących latach?
4. Jakiego rodzaju zmiany prognozują P. w obszarze (odpowiednio) przedsiębiorczość/adaptacyjność, edukacja w nadchodzących latach? Na czym opieracie swoje prognozy? Jakim branżom należy uznać za rozwojowe?

Obszar przedsiębiorczość/adaptacyjność

1. Jak oceniacie P. zapotrzebowanie przedsiębiorstw na nowe, lepsze kwalifikacje wśród swoich pracowników?
2. Czy zatrudnialność osób w wieku 50+ zmieniła się na przestrzeni ostatnich 3 lat? Z czego to wynika? Czy taki trend utrzyma się zdaniem P. w kolejnych latach?
3. Jakie sektory gospodarki, branże podlegają w regionie restrukturyzacji? Czy w kolejnych latach prognozujecie P., że pojawiają się kolejne? Jakie?
4. Co w obecnym czasie stanowi o potencjale firm w regionie? Czy te same czynniki będą miały znaczenie w kolejnych latach? W jakim stopniu?
5. Jak zdefiniowałby P. obecne deficyty przedsiębiorstw w regionie? Czy w kolejnych latach będą one zanikały, czy prognozujecie P., że część z nich pozostanie?
6. Czy informacje o prognozach, wynikach analiz dotyczących rozwoju gospodarczego są obecnie w jakiś szczególny sposób udostępniane przedsiębiorcom?
7. Jak wygląda współpraca biznes-uczelnie oraz dostosowanie programów studiów do potrzeb lokalnych i regionalnego rynku pracy?
8. W jaki sposób planuje się zmieniać nieinnowacyjny, patriarchalny profil i styl zarządzania w przedsiębiorstwach w regionie?

Obszar edukacja

1. Jak zmienia się odsetek osób dorosłych uczestniczących w kształceniu ustawicznym na przestrzeni ostatnich 3 lat? Czy taki trend utrzyma się w kolejnych latach? Czym trend ten jest wywołany?
2. Jak zmienia się dostępność do edukacji na obszarach wiejskich w ostatnich latach? Z czego to wynika?
3. Jakie są podstawowe przyczyny różnic w dostępie do edukacji pomiędzy miastem a wsią w regionie?
4. Czy i jak zmieniło się w regionie postrzeganie kształcenia zawodowego na przestrzeni ostatnich 3 lat? Czy są planowane zmiany w tym obszarze w nadchodzących latach? Dlaczego?
5. Na jakim etapie znajduje się opracowywanie strategii edukacyjnej w województwie?
6. Jak wygląda współpraca biznesu z uczelniami w kontekście tworzenia programów studiów?

Załącznik nr 2 Dyspozycje do zogniskowanego wywiadu grupowego (łącznie dla priorytetu VIII i IX)

1. **Czy oferowane w ramach PO KL wsparcie odpowiada na lokalne i regionalne potrzeby?** Dlaczego nie?
2. Czy w ramach PO KL łatwo jest określać rezultaty i produkty planowanych projektów? Jeśli są z tym jakieś problemy, to jakie? Co jest pomocne w określaniu rezultatów i produktów?
3. Czym się P. kierujecie określając wskaźniki w projekcie?
4. Czy obowiązujące w PO KL definicje wskaźników są dla Państwa zrozumiałe? Czy są sformułowane jednoznacznie?
5. Czy metodologia obliczania tych wskaźników jest klarowna i zrozumiała?
6. Co P. zdaniem wpływa na osiąganie zaplanowanych w projektach produktów i rezultatów?
7. Czy osiąganie zakładanych przez Państwa we wniosku o dofinansowanie rezultatów stwarza problemy? Jakiego rodzaju? Których wskaźników dotyczy to w szczególności? Które wskaźniki najłatwiej jest osiągnąć? Dlaczego?
8. Czy gromadzenie informacji na temat poszczególnych wskaźników sprawia problemy? Jeśli tak to jakie? Czy opracowywanie załączników do wniosku o płatność w zakresie informacji dotyczących wskaźników jest dla Państwa uciążliwe? Dlaczego? Co w tym względzie ułatwiłoby Państwu przygotowywanie tych załączników?
9. Jak oceniliby P. wpływ zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej regionu na proces realizacji projektów w ramach PO KL? Czy doświadczyli P. wpływu takich zmian na możliwość i/lub stopień osiągania zaplanowanych w projekcie rezultatów i produktów?
10. Jaki P. zdaniem jest związek pomiędzy wskaźnikami określonymi na poziomie projektu a wskaźnikami wskazanymi w PO KL?
11. Czy określone w Planach działania wskaźniki są pomocne przy konstruowaniu wskaźników dla projektów? Dlaczego?
12. Czy do monitorowania swoich projektów używacie Państwo wskaźników zapisanych w Planie działania, czy innych (własnych)?
13. Czy określone w Planach działania wskaźniki dla Priorytetu VIII/dla Priorytetu IX na 2010 r. są możliwe do osiągnięcia? Jak należałoby je zmodyfikować? Dlaczego?
14. Czy wartości docelowe wskaźników na 2013 r. są P. zdaniem realne? Jak należałoby je zmodyfikować? Co mogłoby wpłynąć na możliwość ich osiągnięcia? Jaki wpływ na osiągnięcie zaplanowanych wartości wskaźników ma potencjał samych projektodawców?
15. Co P. zdaniem może wpłynąć na poprawę stopnia osiągania wskaźników zarówno w skali indywidualnego projektu, jak i w skali Programu?

Załącznik nr 3 Wykaz dokumentów poddanych analizie

1. Dostępne dane pochodzące ze statystyki publicznej GUS, dotyczące rynku pracy, edukacji, adaptacyjności, a także dane administracyjne i pochodzące z innych źródeł: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006 -2020, Regionalna Strategia Innowacyjności
2. Publikacje, raporty i opracowania dotyczące obszarów interwencji w ramach Priorytetów VIII i IX, w tym:
 - o „Badanie osiągniętych wartości wskaźników rezultatu komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Osoby, które zakończyły udział w projektach w 2009 r.”
 - o „Ocena systemu monitorowania i wartości wskaźników Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007 – 2013”
 - o „Ocena wdrażania PO KL w kontekście ukierunkowania wsparcia dla Priorytetu VIII i Priorytetu IX w województwie lubelskim”
 - o „Ocena skuteczności i efektywności instytucji uczestniczących we wdrażaniu Priorytetu VIII i IX, w tym procesu komunikacji wewnętrznej”
3. Dokumenty programowe, takie jak Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Szczegółowy Opis Priorytetów PO KL, Plany działania dla Priorytetów VIII i IX na rok 2009, 2010 oraz projekty Planów działania dla Priorytetów VIII i IX na rok 2011, Podręcznik wskaźników PO KL 2007-2013.
4. Sprawozdanie okresowe za I półrocze 2010 r. i roczne za 2009 r. z realizacji priorytetów VIII i IX PO KL w województwie lubelskim.

Załącznik nr 4 Wykaz instytucji/organizacji, które objęte zostały badaniem

Pogłębione wywiady indywidualne

1. Departament Europejskiego Funduszu Społecznego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego
2. Departament Gospodarki i Innowacji w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego
3. Departament Kultury, Edukacji i Sportu w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego
4. Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny
5. Lubelska Szkoła Biznesu
6. Gmina Piaski
7. Zespół Szkół w Ostrowie Lubelskim

Zogniskowane wywiady grupowe

1. Creator Sp. z o.o.
2. LECHAA CONSULTING Sp. z o.o.
3. Europerspektywa
4. Zakład Doskonalenia Zawodowego w Lublinie
5. Fundacja Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej
6. Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny
7. Fundacja "Fundusz Inicjatyw"
8. Universus
9. FUDA
10. Gmina Wisznice
11. Zespół Szkół Rolniczych w Kijanach
12. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Michowie
13. Zespół Szkół nr 1 w Łęcznej
14. Miasto Lublin
15. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Zamościu
16. BDE Eurocompass
17. Starostwo Powiatowe w Lublinie

Załącznik nr 5 Zestawienie wszystkich kryteriów szczegółowych w ramach Priorytetu VIII

Poddziałanie 8.1.1			
Plan działania na lata 2007-2008	Plan działania na rok 2009	Plan działania na rok 2010	Plan działania na rok 2011 (plan)
- Preferowane będą projekty tworzone przez podmioty dla własnych pracowników (waga - 10 pkt.)	- Projekt obejmuje szkolenia kończące się dokumentem zgodnym z Rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z 3 lutego 2006 r. w sprawie uzyskiwania i uzupełniania przez osoby dorosłe wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych zawierającym informacje dotyczące przede wszystkim zakresu szkoleń i liczby godzin szkoleniowych (waga – 4 pkt.)	- Projekt obejmuje szkolenia specjalistyczne dla pracowników przedsiębiorstw zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 6 maja 2008 r. <i>w sprawie udzielania pomocy publicznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki</i> (Dz. U. Nr 90, poz. 557 z późn. zm.), oraz moduł szkoleniowy/doradztwa związanego ze szkoleniem dla kadry kierowniczej z zakresu stosowania i wdrożenia jednej lub kilku strategii zarządzania, np.: intermentoring, mentoring, coaching, zarządzanie różnorodnością, w tym w szczególności zarządzanie wiekiem, tworzenie i wdrażanie strategii rozwoju przedsiębiorstwa, tworzenie i wdrażanie planów szkoleniowych pod potrzeby firmy, planowanie ścieżki kariery pracownika w firmie, zarządzanie wiedzą w organizacji. (waga - 5 pkt.)	- Pracownicy przedsiębiorstw objęci wsparciem w ramach projektu należący do jednej z następujących grup: osoby w wieku 50+ lub osoby z wykształceniem poniżej średniego, stanowią co najmniej 30% uczestników projektu (waga – 8 pkt)
- Preferowane będą projekty adresowane do osób aktywnych zawodowo powyżej 50 roku życia (waga – 10 pkt.)	- Projekt obejmuje szkolenia podnoszące i/lub umożliwiające zdobycie nowych kwalifikacji w co najmniej jednym z poniższych zakresów: a) Infrastruktury drogowej i/lub b) Infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i/lub c) Odnawialnych źródeł energii i/lub d) Budownictwa i/lub e) Turystyki (waga – 6 pkt.)	- Projekt jest realizowany na potrzeby konkretnego przedsiębiorstwa/przedsiębiorstw wskazanego/ych z nazwy we wniosku o dofinansowanie projektu (waga – 10 pkt.)	- Projekt obejmuje wsparciem co najmniej pięćdziesiąt przedsiębiorstw. (waga – 20 pkt.)

	- Projekt obejmuje programy profilaktyki i promocji zdrowia pracowników, z których co najmniej 20% stanowią osoby w wieku powyżej 45 lat (waga – 3 pkt.)	- Projekt obejmuje wsparciem co najmniej osiemdziesiąt przedsiębiorstw. (waga – 20 pkt.)	- Projekt zakłada przeprowadzenie szkoleń w zakresie efektywności energetycznej, efektywności korzystania z zasobów, energetyki odnawialnej lub ochrony środowiska (waga – 7 pkt.)
		- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi, będącymi w realizacji, bądź planowanymi do realizacji, finansowymi ze źródeł wspólnotowych innych niż EFS (waga – 5 pkt.)	- Projekt jest komplementarny z działaniami finansowanymi z EFRR poprzez szkolenia realizowane w powiązaniu z projektami o charakterze infrastrukturalnym i/lub szkolenia realizowane jako uzupełnienie dla indywidualnych projektów kluczowych RPO WL realizowanych ze środków EFRR w woj. lubelskim. (waga – 5 pkt.)
		- Grupę docelową projektu w co najmniej 50% stanowią osoby należące do grupy wiekowej 45+ oraz w projekcie przewidziane jest objęcie tych uczestników indywidualnym wsparciem (np. coaching, indywidualne plany działania, szkolenia „1 na 1”, indywidualne doradztwo zawodowe) oraz wsparcie tej grupy wiekowej z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia, jako uzupełnienie szkoleń kompetencyjnych dostosowanych do potrzeb poszczególnych uczestników (waga – 5 pkt.)	- Wydatki ponoszone w projekcie w ramach <i>cross-financingu</i> zostaną przeznaczone na dostosowanie, adaptację budynków, pomieszczeń i miejsc pracy w odniesieniu do potrzeb osób niepełnosprawnych (waga – 20 pkt.)
		- Projekt obejmuje wsparciem w 100% osoby z co najwyżej średnim wykształceniem, które zostaną objęte wsparciem w ramach indywidualnych planów działania (waga – 20 pkt.)	- Projekt zakłada przeprowadzenie szkoleń w zakresie efektywności energetycznej, efektywności korzystania z zasobów, energetyki odnawialnej lub ochrony środowiska. (waga – 10 pkt.)
		- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi, będącymi w realizacji, bądź planowanymi do	- Projekt jest komplementarny z działaniami finansowanymi z EFRR poprzez szkolenia realizowane w

		realizacji, finansowymi ze źródeł wspólnotowych innych niż EFS (waga – 5 pkt.)	powiązaniu z projektami o charakterze infrastrukturalnym i/lub szkolenia realizowane jako uzupełnienie dla indywidualnych projektów kluczowych RPO WL realizowanych ze środków EFRR w woj. lubelskim. (waga – 10 pkt.)
Poddziałanie 8.1.2			
Plan działania na lata 2007-2008	Plan działania na rok 2009	Plan działania na rok 2010	Plan działania na rok 2011 (plan)
- Preferowane będą projekty skierowane wyłącznie do mieszkańców obszarów wiejskich tj. gmin wiejskich, miejsko-wiejskich i miast do 25 tys. mieszkańców (waga – 10 pkt.)	- Grupę docelową w projekcie stanowią w 100% osoby odchodzące z rolnictwa.(waga – 5 pkt.)	- Projekt wykorzystuje zwalidowane rezultaty osiągnięte w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL (waga – 5 pkt.)	- Projekt wykorzystuje zwalidowane rezultaty osiągnięte w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL (waga – 10 pkt.)
- W przypadku projektów badań i analiz preferowane będą projekty dotyczące potrzeb województwa w kontekście organizacji przez Polskę Euro 2012. (waga – 10 pkt.)	- Grupę docelową w projekcie stanowią w 100% osoby zagrożone utratą zatrudnienia w wyniku restrukturyzacji przedsiębiorstwa objęte działaniami szybkiego reagowania.(waga – 5 pkt.)	- Projekt zakłada tworzenie partnerstw obejmujących środowiska gospodarcze, społeczne i kulturowe obejmujące co najmniej organizacje pracodawców, pracowników oraz jednostki samorządu gospodarczego (waga – 10 pkt.)	- Projekt zakłada tworzenie partnerstw obejmujących obligatoryjnie środowiska gospodarcze, społeczne i kulturowe, w skład których wchodzi co najmniej organizacje pracodawców, pracowników oraz jednostki samorządu gospodarczego. (waga – 20 pkt.)
	- Projekt ma na celu zdiagnozowanie branż przechodzących procesy modernizacyjne i adaptacyjne oraz branż wymagających przeprowadzenia procesów modernizacyjnych i adaptacyjnych w województwie lubelskim (waga – 6 pkt.)	- Projekt, w ramach którego uczestnicy szkoleń zawodowych uzyskają dokument potwierdzający zdobyte kwalifikacje i przyznający uprawnienia do wykonywania pracy w danym zawodzie zgodny z Rozporządzeniem MEiN z 3 lutego 2006 r. (waga – 5 pkt.)	- Partnerstwo lokalne mające na celu opracowanie i wdrażanie strategii przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą tworzone jest na poziomie powiatu, zgodnie z kierunkami programowania określonymi w Regionalnej Strategii Innowacji (waga – 10 pkt.)
	- Projekt wykorzystuje rezultaty Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, które zostały zatwierdzone przez Krajowe Sieci Tematyczne (waga – 2 pkt.)	- Projekt obejmuje w 100% rolników zamieszkałych (w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego) na terenie jednego z co najmniej trzech powiatów województwa lubelskiego, w których stopa bezrobocia II (tj. udział bezrobotnych w liczbie pracujących	- Projekt w 100% obejmuje wsparcie związane z wprowadzaniem innowacji w przedsiębiorstwach (waga – 10 pkt.)

		poza rolnictwem indywidualnym) wg stanu na dzień 31.12.2009 r. jest najwyższa. Rezultatem projektu jest podjęcie zatrudnienia / samozatrudnienia poza rolnictwem (do dnia złożenia końcowego wniosku o płatność) przez co najmniej 20% uczestników projektu (waga – 7 pkt.)	
		- Projekt obejmuje wsparcie mające na celu przekwalifikowanie wszystkich uczestników w kierunku zawodów deficytowych. Rezultatem projektu jest podjęcie zatrudnienia / samozatrudnienia (do dnia złożenia końcowego wniosku o płatność) przez co najmniej 30% uczestników projektu (waga – 8 pkt.)	- Projekt w 100% obejmuje wsparcie związane z procesami certyfikacji przedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem standardów i norm jakościowych (waga – 10 pkt.)
		- Projekt obejmuje szkolenia i doradztwo wspierające proces zmiany profilu działalności przedsiębiorstwa (waga – 5 pkt.)	- Projekt zapewnia wdrożenie modelu e-barometr wypracowanego w ramach IW EQUAL (waga – 10 pkt.)
			- Projekt zakłada przeprowadzenie szkoleń i/lub doradztwa w zakresie efektywności energetycznej i efektywności korzystania z zasobów (waga – 10 pkt.)
Poddziałanie 8.1.3			
Plan działania na lata 2007-2008	Plan działania na rok 2009	Plan działania na rok 2010	Plan działania na rok 2011 (plan)
Nie określono	Nie określono	- Projekt zapewnia wykorzystanie instrumentów ekonomii społecznej w upowszechnianiu idei społecznej odpowiedzialności biznesu w przedsiębiorstwach (waga punktowa - 5 pkt)	Nie określono
		- Projekt zapewnia wdrożenie inicjatywy związanej z kwestią godzenia życia zawodowego z rodzinnym (waga punktowa - 5 pkt)	
		- Projekt zapewnia promowanie i upowszechnianie aktywizacji zawodowej oraz programów profilaktyki	

		i promocji zdrowia pracownika, osób w wieku powyżej 45 roku życia zgodnie z Programem Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej „Solidarność pokoleń” (waga punktowa - 5 pkt)	
		- Projekt zakłada tworzenie partnerstw obejmujących co najmniej jedną z wojewódzkich struktur organizacji pracodawców i wojewódzkich struktur organizacji związkowych reprezentatywnych w rozumieniu <i>Ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego</i> (waga punktowa - 15 pkt)	
Poddziałanie 8.2.1			
Plan działania na lata 2007-2008	Plan działania na rok 2009	Plan działania na rok 2010	Plan działania na rok 2011 (plan)
Nie określono	- Projekt dotyczy staży w przedsiębiorstwach i jednostkach naukowych prowadzących działalność w strategicznych dla regionu dziedzinach nauki określonych w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego oraz w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020 tj. inżynieria, biotechnologia, informatyka, ochrona środowiska, rolnictwo i przetwórstwo rolne, produkcja energii z odnawialnych źródeł (waga punktowa - 5 pkt)	- Projekt obejmuje staże i szkolenia praktyczne pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych mające na celu dostosowanie programu nauczania zawodowego do potrzeb praktyki gospodarczej – uzyskanie przez uczelnie informacji nt. zapotrzebowania na innowacje i technologie wśród przedsiębiorstw w regionie, zwiększenie wiedzy o potrzebach przedsiębiorstw (waga punktowa - 5 pkt)	- Projekt obejmuje staże i szkolenia praktyczne dla pracowników jednostek naukowych w przedsiębiorstwach z branży eko-energetycznej (waga punktowa - 7 pkt)
	- Projekt z uprawdopodobnieniem zatrudnienia w przedsiębiorstwie lub rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej typu spin off lub spin out (waga punktowa - 5 pkt)	- Jednym z rezultatów stażu pracowników naukowych w przedsiębiorstwach będzie opracowanie przynajmniej jednego rozwiązania innowacyjnego. dla danego przedsiębiorstwa (waga punktowa - 10 pkt)	- Jednym z rezultatów stażu pracowników naukowych w przedsiębiorstwach będzie opracowanie przynajmniej jednego rozwiązania innowacyjnego dla danego przedsiębiorstwa (waga punktowa - 10 pkt)
		- Projekt obejmuje staże i szkolenia praktyczne dla pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych reprezentujących	Grupę docelową w projekcie stanowią w co najmniej 20% kobiety (waga punktowa - 15 pkt)

		strategiczne dla regionu dziedziny nauki określone w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego (waga punktowa - 5 pkt)	
		- Projekt zakłada włączenie przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego i/lub rozwiniętych gospodarstw rolnych i/lub grup producenckich do systemu transferu wiedzy i technologii oraz współpracy z uczelniami wyższymi i ośrodkami B+R (waga punktowa - 10 pkt)	- Projekt obejmuje staże i szkolenia praktyczne dla pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych reprezentujących strategiczne dla regionu dziedziny nauki (tj. rolnictwo, ochrona środowiska, biotechnologia i medycyna, optoelektronika, eko-energetyka i zielone technologie) (waga punktowa - 8 pkt)
		Realizacja projektu w partnerstwie jest i przedsiębiorstwa z jednostką badawczo-rozwojową i/lub uczelnią wyższą i/lub agencją rozwoju regionalnego i/lub parkiem technologicznym (waga punktowa - 10 pkt)	
		Projekt zakłada tymczasowe zatrudnienie wysoko wykwalifikowanego personelu w MŚP w celu rozwiązania problemów technologicznych i/lub organizacyjnych przedsiębiorstwa. Jednym z rezultatów projektu jest opracowanie i/lub wdrożenie konkretnych rozwiązań innowacyjnych dla danego przedsiębiorstwa (waga punktowa: 10 pkt)	

Załącznik 5. Zestawienie kryteriów strategicznych dla Priorytetu IX

Poddziałanie 9.1.1			
Plan działania na lata 2007-2008	Plan działania na rok 2009	Plan działania na rok 2010	Plan działania na rok 2011 (plan)
2008 - preferowane projekty adresowane do min. 50% dzieci pochodzących z obszarów wiejskich (waga punktowa - 10 pkt)	- Projekt realizowany wyłącznie na terenie obszarów wiejskich (gminy wiejskie, miejsko wiejskie oraz miasta do 25 tys. mieszkańców) (waga punktowa - 5 pkt)	- Projekt realizowany wyłącznie w miejscowościach na terenie obszarów wiejskich, w których nie funkcjonują przedszkola/ inne formy wychowania przedszkolnego (waga punktowa - 10 pkt)	Nie określono
- preferowane projekty tworzące ośrodki przedszkolne/realizujące alternatywne formy edukacji przedszkolnej na wsi bez konieczności dowozu dzieci (waga punktowa - 10 pkt)	Projekt realizowany wyłącznie w miejscowościach w których nie funkcjonują przedszkola/ inne formy wychowania przedszkolnego (waga punktowa - 10 pkt)	- Projekt zapewnia wykorzystanie zwalidowanej w ramach Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL metody zwiększania dostępności kształcenia osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych lub zakłada wsparcie placówek wychowania przedszkolnego w zakresie tworzenia oddziałów integracyjnych (waga punktowa - 10 pkt)	
	- Projekt uwzględniający utworzenie, bądź kontynuację działalności minimum trzech przedszkoli i/lub innych form wychowania przedszkolnego (waga punktowa - 5 pkt)	- Projekt skierowany wyłącznie do grup docelowych pochodzących z gmin i miejscowości województwa lubelskiego dotkniętych klęską powodzi w 2010 roku, określonych w załącznikach do Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2009 r. w sprawie <i>gmin i miejscowości, w których stosuje się szczególne zasady odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania Żywiołu</i> (Dz. U. Nr 193, poz. 1492 z późn. zm.) (waga punktowa - 20 pkt)	
		- Projekt realizowany wyłącznie w miejscowościach na terenie obszarów wiejskich, w których nie funkcjonują przedszkola/ inne formy wychowania przedszkolnego (waga punktowa - 10 pkt)	
Poddziałanie 9.1.2			

Plan działania na lata 2007-2008	Plan działania na rok 2009	Plan działania na rok 2010	Plan działania na rok 2011 (plan)
- projekty realizowane przez partnerstwo szkół z uwzględnieniem JST (waga – 5 pkt.)	- Projekt realizowany wyłącznie na terenie obszarów wiejskich (gminy wiejskie, miejsko wiejskie oraz miasta do 25 tys. mieszkańców) województwa lubelskiego (waga - 7 pkt.)	- Projekt obejmujący tworzenie Szkolnych Ośrodków Kariery uwzględniających w zadaniach doradztwo i opiekę pedagogiczno-psychologiczną dla uczniów wykazujących problemy w nauce lub z innych przyczyn zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu oświaty (waga – 5 pkt.)	- Projekt obejmujący tworzenie w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych Szkolnych Ośrodków Kariery uwzględniających w zadaniach doradztwo i opiekę pedagogiczno-psychologiczną dla uczniów wykazujących problemy w nauce lub z innych przyczyn zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu oświaty. (waga – 10 pkt.)
- projekty obejmujące „programy sieciowe”: kilka szkół (min. 3) realizuje swoje programy rozwojowe wg jednego lub różnych standardów, zaś wnioskodawcą jest jedna ze szkół lub wspólny dla wszystkich organ prowadzący (waga – 10 pkt.)	- Projekt obejmujący tworzenie Szkolnych Ośrodków Kariery uwzględniających w zadaniach doradztwo i opiekę pedagogiczno-psychologiczną dla uczniów wykazujących problemy w nauce lub z innych przyczyn zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu oświaty (waga – 3 pkt.)	- Projekt zakłada wykorzystanie specjalistycznego sprzętu ułatwiającego kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zakupionego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego bądź ze źródeł wspólnotowych innych niż EFS (waga – 5 pkt.)	- Wsparcie w ramach projektu adresowane jest do co najmniej 70 % szkół kształcenia ogólnego danego organu prowadzącego, które nie otrzymały wsparcia w ramach konkursów ogłoszonych dla Poddziałania 9.1.2 PO KL w latach 2008-2010 przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie (waga – 20 pkt.)
- projekty zawierające w formach wsparcia elementy orientacji zawodowej (waga – 5 pkt.)	- Projekt realizowany w partnerstwie z innymi podmiotami posiadającymi doświadczenie w zakresie realizacji zadań na rzecz systemu oświaty (waga – 4 pkt.)	- Projekt realizowany we współpracy z jednostkami szkolnictwa wyższego ukierunkowanej na nauczanie w zakresie kompetencji kluczowych (waga – 5 pkt.)	- Projekt zapewnia wykorzystanie zwalidowanej w ramach Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL metody zwiększania dostępności kształcenia osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych (waga – 10 pkt.)
	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny (waga – 3 pkt.)	- Projekt obejmuje wdrożenie nowych, innowacyjnych form nauczania i oceniania cechujących się wyższą skutecznością niż formy tradycyjne, w zakresie kompetencji kluczowych (waga – 5 pkt.)	- Wsparciem w ramach projektu zostaną objęte co najmniej 2 szkoły prowadzące kształcenie ogólne, które nie otrzymały wsparcia w ramach konkursów ogłoszonych dla Poddziałania 9.1.2 PO KL w latach 2008-2010 przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego (waga – 20 pkt.)
	- Projekt zakłada wykorzystanie sprzętu ICT	- Projekt jest realizowany w szkołach	- Projekt jest komplementarny z

	zakupionego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2004- 2006 (waga- 3 pkt.)	lub placówkach oświatowych, w których uczniowie w roku 2009 osiągnęli w ramach egzaminów zewnętrznych wynik niższy od średniej wojewódzkiej i zakłada podwyższenie wyników egzaminów zewnętrznych w roku szkolnym, w którym zostało udzielone wsparcie (waga – 6 pkt.)	inwestycjami współfinansowanymi z innych środków wspólnotowych niż EFS (waga – 10 pkt.)
		- Projekt obejmuje wyłącznie szkoły i/lub placówki oświatowe prowadzące kształcenie ogólne, które nie otrzymały wsparcia w ramach konkursów ogłoszonych dla Poddziałania 9.1.2 PO KL w latach 2008-2009. (waga – 14 pkt.)	
Działanie 9.2			
Plan działania na lata 2007-2008	Plan działania na rok 2009	Plan działania na rok 2010	Plan działania na rok 2011 (plan)
- preferowane projekty tworzone przy współpracy z pracodawcami (waga – 20 pkt.)	- Projekt zakłada współpracę z pracodawcami w zakresie praktycznej nauki zawodu w postaci praktyk i/lub staży z możliwością późniejszego zatrudnienia (stażami i/lub praktykami zawodowymi zostanie objętych minimum 30% uczniów-uczestników projektu) (waga – 8 pkt.)	- Projekt zakłada współpracę szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe obligatoryjnie z pracodawcami z terenu województwa lubelskiego i właściwymi terytorialnie powiatowymi urzędami pracy służącą podnoszeniu kwalifikacji zawodowych uczniów, jako przyszłych absolwentów i wzmacnianie ich zdolności do zatrudnienia (obligatoryjnie w zakresie praktycznych form nauczania – staże i praktyki) (waga – 5 pkt.)	- Wsparciem w ramach projektu zostaną objęte co najmniej 3 szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, które nie otrzymały wsparcia w ramach konkursów ogłoszonych dla Działania 9.2 PO KL w latach 2008-2010 przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie (waga – 20 pkt.)
	- Projekt zakłada współpracę z pracodawcami w zakresie modernizacji oferty edukacyjnej (np. wprowadzanie nowych kierunków kształcenia, modyfikacja programów nauczania na kierunkach istniejących) (waga - 4 pkt.)	- Projekt realizowany jest w partnerstwie organów prowadzących szkoły zawodowe/placówki kształcenia zawodowego lub w partnerstwie szkół zawodowych/placówek kształcenia zawodowego w określonej branży, w której odbywa się kształcenie (waga – 5 pkt.)	- Wsparcie w ramach projektu adresowane jest do szkół zawodowych prowadzących kształcenie w zawodach istotnych z perspektywy rozwoju gospodarki regionu - w branżach wskazanych jako istotne w Regionalnej Strategii Innowacji tj. rolnictwo, ochrona środowiska, zarządzanie zasobami naturalnymi, bezpieczeństwo energetyczne i ekologiczne, medycyna, optoelektronika (waga –

			10 pkt.)
	- Projekt zakłada współpracę z pracodawcami w zakresie nauki istotnych zawodów dla inwestycji kluczowych realizowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego i Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej w województwie lubelskim (waga – 4 pkt.)	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi, będącymi w realizacji, bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny (waga – 5 pkt.)	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami współfinansowanymi z innych środków wspólnotowych niż EFS w zakresie dostosowywania procesu kształcenia zawodowego do potrzeb uczniów niepełnosprawnych (waga – 10 pkt.)
	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny (waga – 4 pkt.)	- Program rozwojowy realizowany w ramach projektu modernizuje ofertę kształcenia zawodowego w kierunku możliwości uzyskania zatrudnienia w zawodzie (waga – 10 pkt.)	
		- Projekt realizowany we współpracy z jednostkami szkolnictwa wyższego ukierunkowanej na nauczanie w zakresie kompetencji kluczowych (waga – 5 pkt.)	
		- Projekt obejmuje wyłącznie szkoły realizujące kształcenie zawodowe, które nie otrzymały wsparcia w ramach konkursów ogłoszonych dla Działania 9.2 PO KL w latach 2008-2009. (waga – 10 pkt.)	
Działanie 9.3			
Plan działania na lata 2007-2008	Plan działania na rok 2009	Plan działania na rok 2010	Plan działania na rok 2011 (plan)
- preferowane projekty adresowane do mieszkańców gmin wiejskich, miejsko-wiejskich oraz miast do 25 tys. mieszkańców (waga – 8 pkt.)	- Projekt zakłada współpracę z pracodawcami w zakresie zdobycia zawodu istotnego z punktu widzenia lokalnego lub regionalnego rynku pracy (waga – 8 pkt.)	- Projekt zakłada współpracę z pracodawcami w zakresie praktycznej nauki zawodu zgodnie z zapotrzebowaniem lokalnego lub regionalnego rynku pracy (waga – 5 pkt.)	- Grupę docelową w projekcie stanowią osoby dorosłe w wieku 25-64, wśród których co najmniej 50% stanowią kobiety (waga – 20 pkt.)
- projekty oparte o diagnozę potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy (nie dotyczy projektów na kampanie informacyjne) (waga – 12 pkt.)	- Projekt zakłada objęcie usługami doradczymi osoby dorosłe zainteresowane kształceniem formalnym w zakresie wyboru kierunku i formy kształcenia, w kontekście regionalnego/lokalnego rynku pracy (waga – 4 pkt.)	- Grupę docelową w projekcie stanowią w co najmniej 50 % osoby w wieku 18-24 nie pracujące i nie uczące się a wsparcie w ramach projektu zostało dostosowane do specyficznych potrzeb tej grupy docelowej (waga – 10 pkt.)	- Projekt zakłada wykorzystanie sprzętu ICT zakupionego w ramach innych projektów współfinansowanych ze środków wspólnotowych, które ma na celu wsparcie rozwoju systemu kształcenia

			ustawicznego w formie e-learningowej (waga – 5 pkt.)
	- Grupę docelową w projekcie stanowią w co najmniej 30 % osoby w wieku powyżej 45 r. ż. oraz wsparcie w ramach projektu zostało dostosowane do specyficznych potrzeb tej grupy docelowej (waga – 4 pkt.)	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi, będącymi w realizacji, bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny (waga – 5 pkt.)	- Projekt wpisuje się w cele określone w strategii Europa 2020, dotyczące kształcenia w branżach związanych z zieloną gospodarką tj. ochroną środowiska, energetyką odnawialną, zarządzaniem zasobami naturalnymi, bezpieczeństwem energetycznym i ekologicznym (waga – 5 pkt.)
	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny (waga – 4 pkt.)	- Grupę docelową w projekcie stanowią osoby dorosłe w wieku 25-64, wśród których co najmniej 30% stanowią osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych w wieku powyżej 45 roku życia, Jednocześnie co najmniej 5 % uczestników projektu stanowią osoby niepełnosprawne, dla których wsparcie w ramach projektu zostało dostosowane do specyficznych potrzeb tej grupy (waga – 5 pkt.)	- Grupę docelową w projekcie stanowią w 100% osoby niepełnosprawne a projekt zapewnia wykorzystanie zwalidowanej w ramach Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL metody zwiększania dostępności kształcenia osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych (waga – 10 pkt.)
		- Grupę docelową w projekcie stanowią osoby dorosłe w wieku 25-64, wśród których co najmniej 30% stanowią osoby powracające do pracy po urlopie macierzyńskim/ wychowawczym, dla których wsparcie w ramach projektu zostało dostosowane do specyficznych potrzeb tej grupy (waga – 10 pkt.)	
		- Projekt uwzględnia lokalne rozwiązania ukierunkowane na opracowanie / realizację programu rewitalizacji przeciwdziałające trudnej sytuacji socjalnej osób o niskich kwalifikacjach niedostosowanych do potrzeb rynku pracy (waga – 5 pkt.)	
Działanie 9.4			
Plan działania na lata 2007-2008	Plan działania na rok 2009	Plan działania na rok 2010	Plan działania na rok 2011 (plan)
- preferowane projekty skierowane do nauczycieli uczących na terenach	- Projekt zakłada kształtowanie umiejętności nauczycieli uczących na obszarach wiejskich	- Projekt zakłada kształtowanie umiejętności nauczycieli uczących na	- Projekt zakłada kształtowanie umiejętności nauczycieli uczących na

wiejskich (gmin wiejskich, miejsko-wiejskich oraz miast do 25 tys. mieszkańców) (waga – 15 pkt.)	(gminy wiejskie, miejsko-wiejskie oraz miasta do 25 tys. mieszkańców) województwa lubelskiego w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych uczniów (waga – 8 pkt.)	obszarach wiejskich (definicja GUS) województwa lubelskiego w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych uczniów (waga – 10 pkt.)	obszarach wiejskich (definicja GUS) województwa lubelskiego w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych uczniów (waga – 12 pkt.)
- preferowane projekty skierowane do nauczycieli kształcenia zawodowego (waga – 5 pkt.)	- Projekt zakłada doskonalenie nauczycieli praktycznej nauki zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu przy współpracy z przedsiębiorcami (waga – 4 pkt.)	- Projekt zakłada doskonalenie nauczycieli praktycznej nauki zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu przy współpracy z przedsiębiorcami (waga – 10 pkt.)	- Projekt zakłada doskonalenie nauczycieli praktycznej nauki zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu ukierunkowane na modernizację oferty kształcenia i dostosowanie jej do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy (wprowadzanie nowych kierunków kształcenia, modyfikacja programów nauczania na kierunkach istniejących) w tym przygotowanie szkół do zmian w systemie oświaty umożliwiających prowadzenie i certyfikowanie przez szkoły kursów i szkoleń zawodowych (waga – 8 pkt.)
	- Projekt zakłada doskonalenie nauczycieli w zakresie wykorzystywania ICT w procesie nauczania (waga – 4 pkt.)	- Projekt zakłada wykorzystanie centrów kształcenia na odległość utworzonych w ramach SPO RZL 2004-2006 w procesie przekwalifikowania nauczycieli szkolnych w kierunku kształcenia ustawicznego (osób dorosłych) (waga – 5 pkt.)	- Projekt zakłada wykorzystanie centrów kształcenia na odległość w procesie przygotowania zawodowego nauczycieli do pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (waga – 10 pkt.)
	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny (waga – 4 pkt.)	- Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi, będącymi w realizacji, bądź planowanymi do realizacji finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny (waga – 5 pkt.)	- Projekt realizowany w formie szkoleń i kursów zakłada przygotowanie nauczycieli do prowadzenia zajęć zgodnie ze zmodernizowaną ofertą edukacyjną szkoły i jest komplementarny z programami rozwojowymi szkół i placówek oświatowych realizowanymi w ramach Priorytetu IX (waga – 15 pkt.)
		- Projekt realizowany w formie szkoleń i kursów zakłada wsparcie nauczycieli uczących na obszarach wiejskich (definicja GUS) /nauczycieli kształcenia zawodowego i jest komplementarny z	

		programami rozwojowymi szkół i placówek oświatowych realizowanymi w ramach Priorytetu IX w zakresie pracy z uczniem o indywidualnych potrzebach edukacyjnych (waga – 10 pkt.)	
Działanie 9.5			
Plan działania na lata 2007-2008	Plan działania na rok 2009	Plan działania na rok 2010	Plan działania na rok 2011 (plan)
2007 - premiiowane będą projekty realizowane w formie partnerstwa (waga punktowa- 20 pkt)	Nie określono	- Projekt skierowany do grup docelowych pochodzących z gmin i miejscowości województwa lubelskiego dotkniętych klęską powodzi w 2010 roku, określonych w załącznikach do Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2009 r. w sprawie gmin i miejscowości, w których stosuje się szczególne zasady odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu (Dz. U. Nr 193, poz. 1492 z późn. zm.) (waga punktowa - 20 pkt)	- Projekt skierowany do grup docelowych pochodzących z gmin i miejscowości województwa lubelskiego dotkniętych klęską powodzi w 2010 roku, określonych w załącznikach do Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2009 r. w sprawie gmin i miejscowości, w których stosuje się szczególne zasady odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu (Dz. U. Nr 193, poz. 1492 z późn. zm.) (waga punktowa - 20 pkt)
2008 - preferowane będą projekty realizowane przez podmioty działające na rynku maksymalnie do 3 lat(decyduje data rejestracji) (waga punktowa - 12 pkt)		- Projekt zapewnia wykorzystanie modelu aktywizacji środowisk lokalnych wypracowanego na podstawie zwalidowanych rezultatów Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL (waga punktowa - 5 pkt)	- Projekt zapewnia wykorzystanie modelu aktywizacji środowisk lokalnych wypracowanego na podstawie zwalidowanych rezultatów Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL (waga punktowa - 5 pkt)
- preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie z JST (waga punktowa - 8 pkt)		- Projekt realizowany jest w partnerstwie, w którym jednym z partnerów jest gmina, na terenie której realizowany jest projekt (waga punktowa - 5 pkt)	- Projekt realizowany jest w partnerstwie, w którym jednym z partnerów jest gmina, na terenie której realizowany jest projekt (waga punktowa - 5 pkt)
		- Projekt realizowany na terenie gminy, w której nie realizowano oddolnych inicjatyw edukacyjnych w ramach Działania 9.5 PO KL w latach 2007-2009 (waga punktowa - 10 pkt)	Projekt realizowany na terenie gminy, w której nie realizowano oddolnych inicjatyw edukacyjnych w ramach Działania 9.5 PO KL w latach 2007-2009 (waga punktowa - 10 pkt)